

vanwege

PLANKGAS en PLASTRONNEKE

BRABANT STRIP MAGAZINE

nr.150 (7) van 30/09/2007

Gratis voor leden van Brabant Strip vzw, vereniging van stripliefhebbers van 9 tot 99, en van de Reclamestripclub. Wordt niet los verkocht.

Redactie en medewerkers

Willem Gay, J.P. Legein, Jean Smits, Yves Kerremans, de familie Lezy, Joop Schreurs, Philippe Mouvet, Felix De Keye, Pierre Borms, Léon den Hartog, Bertrand Van Herp, Kurt Morissens, Etienne Hauwaerts, Frans Lambeau

Layout

Jeroen Denters & Patrick Vranken

Eindredactie

Patrick Vranken

Logo's

Dirk Stallaert, Jef Nys, W. Vandersteen, Ever Meulen

Cover © Standaard Uitgeverij, 2007

Auteursrechten

Overname van artikels of illustraties, zelfs gedeeltelijk, is niet toegelaten zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever. Copyright van afbeeldingen en foto's berust bij de diverse auteurs en uitgeverijen. Alle Kuifjeafbeeldingen : © Hergé/Moulinsart 2007

Lidgeld

Lidgeld 2007 B & NL : 20 euro
Rest van de wereld : op aanvraag
(B): 001-2980926-95
BIC GEBABEBB
IBAN BE76 0012 9809 2695
(NL) : Giro 7616528
(altijd deze naam gebruiken :
Brabant Strip vzw, Londerzeel)

Verantwoordelijke uitgever

Brabant Strip vzw, 1840 Londerzeel
tel : (0032)(0)52 / 31.23.46
E-mail en internetadres
brabant.strip@worldonline.be
www.brabantstrip.be

Oplage

1.500 exemplaren

Van de redactie

De wet van de grote getallen slaat weer toe. Een stapel van 150 magazines, dat is al wat. Daar struikelen we al eens over. Wij dachten eerst dat nummer 150 onopgemerkt voorbij te laten gaan, gewoon doen alsof er niets aan de hand is. Maar zoals gewoonlijk, zeker met een lange zomer er tussen, was brainstormen onvermijdelijk. En dat leidde ook nu weer tot onvoorspelbare gevolgen.

Wat vandaag op tafel ligt, hielden we eind juli zelf nog niet voor mogelijk, maar met inzet van vele medewerkers is een krachttoer verricht. Een extra dik nummer met bijzondere informatie en bijzondere illustraties, plus een exclusieve bijlage die zonder enige twijfel een collectors item wordt.

Totaal onbekend tekenwerk van EP Jacobs en Willy Vandersteen uit de jaren veertig, dat duikt niet iedere dag op. Wel, deze maand brengen we liefst twee heel bijzondere Vandersteenpagina's en evenveel onbekende platen van Jacobs. Bovendien kunnen we totaal nieuwe informatie aanbrenge over Vandersteen in de oorlogsperiode. We verwachtten dan ook dat over dit nummer nog lang gesproken zal worden - en geschreven - zoals dat ook het geval was met verschillende magazines uit het verleden.

We hopen dat de objectiviteit het daarbij mag halen van de sensatiezucht, want dat is het enige waar wij blijven achterstaan : correcte informatie brengen en objectief analyseren. Dat zijn tenslotte ook de doelstellingen van onze vereniging.

2

Van de redactie

4

Het einde van de kameleon

8

Achter de schermen van Bravo!

12

De Belgische Bravo!

24

Vandersteen hield van een verzetje

27

Vandersteen kondigde Petit Monde aan

29

Koffieklets

38

Verschenen & gelezen

AGENDA

29 en 30 september Houten

Stripdagen in Euretco Expo Center.
Info : Info: <http://www.stripschap.nl/stripdagen> .

30 september Verviers

2de BD-Festre Festival met signeersessies van Francis Carin, Diddé, Serge Ernst, René Hausman, Servais, André Taymans,...
Info : <http://www.bdvesdrefestival.net/>

6 oktober tot 4 november Leuven

Stroomlijn, tentoonstelling met werk van Hanco Kolk in de tentoonstellingszaal en de galerij van de Universiteitsbibliotheek, Mgr Ladeuzeplein. Open van 9u00 tot 20u00, vrijdag tot 17u00

6 en 7 oktober Hasselt

17de strip- en cartoon-tweedaagse in zaal De Foyer, Capucienstraat 10 (vlakbij MediaMarkt) met gratis inkom.
Info : Luc Liesens - 011/21.09.18 of luc.liesens@euphonymet.be

6 en 7 oktober Wilrijk

Opendeurweekend 't Vlaams Stripmuseum, Boomsesteenweg 335-337 (A12) van 10u00 tot 17u00. Info : <http://www.stripcentrum.org/>

7 oktober Groot-Bijgaarden

Collect-Hit, 7de Large International Stock Exchange of collectors in Brussels Kart Exp (Gossetlaan 11) van 10u00 tot 17u00

10 tot 14 oktober Frankfurt

Frankfurtur Buchmesse. Info : www.buchmesse.de

13 en 14 oktober Gent

F.A.C.T.S. 2007 in ICC-citadelpark van 10u00 tot 17u00 met signeersessies van Adam Hughes, Allison Sohn, Joe Jusko, Olivier Ledroit, Mario Boon, Lectr,...
Info : http://www.facts-convention.com/fn_index.html

13 en 14 oktober

Sint-Gillis Brussel

6de Comics-festival. Tentoonstellingen : Ferry; Jannin en zijn diverse creaties; Lambil; Hermann; Le monde de Peyo met diverse signeersessies, o.a. Delaby. <http://cfbelgium.free.fr/homepage.php>

13 en 14 oktober

Andenne

14de Fête de la BD met tentoonstellingen, signeersessies van Claude Laverdure, Albert Weinberg, Chris Lamquet, Yves Swolfs,...
Info : <http://user.andenne.be/lagrandeourse/>

14 oktober

Aarschot

Strip-platen-CD-DVD-beurs in stadsfeestzaal van 10u00 tot 18u00
Info : 0032 473 351178 of e-mail: ingodeckers@telenet.be

18 tot 21 oktober

Essen (D)

Comic Action 2007 in "die Messe" van 10u00 tot 19u00, behalve zondag tot 18u00. Info : <http://www.comicaction.de/>

31 oktober tot 11 november

Antwerpen

71ste Boekenbeurs in Antwerp expo. Info : www.boekenbeurs.be

10 november

Tourinnes St. Lambert

B.D. Pour tous met expositie Malik in salle "Le fenil", rue de la cure 15 (E411 sortie 10) van 9u00-17u00.
Inlichtingen : adhsergemarchand@hotmail.com en 0498/48.12.51

10 en 11 november

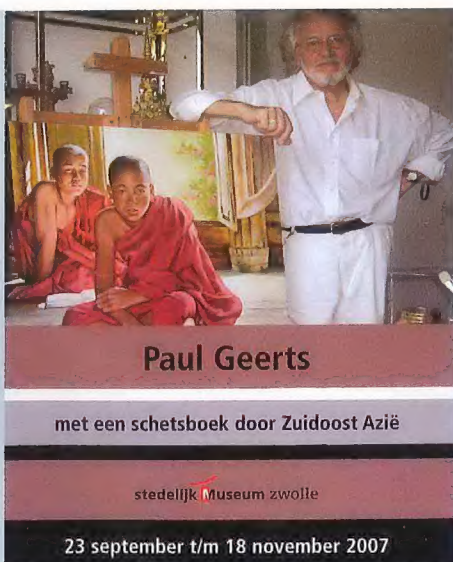
Lys-lez-Lannoy

20ste Bulles en Nord in Espaces Desmuellez, Agora en Paul Bert
Met talrijke exposities, signeersessies, een stripbeurs
Inlichtingen : <http://www.bdlys.com>

16 tot 18 november

Damme

Stripfestival met quiz op vrijdagavond (4 personen à 20,00 euro), signeersessies en veiling.
www.stripfestivaldamme.be of ahaboekstrip@pandora.be

**Alvast vrijhouden :
BRABANT STRIP
LEDENDAG WEERDE
11 november**

**BRABANT STRIP
LEDENDAG TURNHOUT
ter gelegenheid van
STRIP TURNHOUT 2007
zaterdag 15 december**

Organisatoren sturen alle info naar :
johan.van.ransbeeck@pandora.be
met als onderwerp : Brabant Strip Agenda
De agenda wordt afgesloten op de 1ste van iedere maand.
De aangekondigde informatie valt onder de
verantwoordelijkheid van de organisatoren.

Het einde van de kameleon

Hoewel we ze allemaal sympathiek vinden, neemt de genaamde **Dirk Stallaert** een bijzonder plaatsje in tussen de grote tekenaars in onze galerij. We kennen hem van toen hij nog een Dirkje was en we waren zelfs de eersten die de volgsport op hem richtten, toen hij – eerst anoniem – Marc Sleen bij ging staan voor *Nero*. Met regelmatige tussenpozen van vijf jaar volgen we sindsdien zijn carrière en omgekeerd zorgt hij voor een cover van onze feestnummers. Bij een vorig gesprek keken we terug op de afgesloten Neroperiode en toen bleek dat Dirk net gekozen had voor *Kiekeboe*. Ondertussen is er heel wat gebeurd: na *Nero* en het *Kiekeboe*-intermezzo mag hij ook zijn andere jeugdhelden, *Suske en Wiske* zelf tekenen. Zijn alle dromen van Dirk Stallaert uitgekomen?

DOOR PATRICK VRANKEN

Het vierde album van *Plankgas en Plastronneke* is uit. Eén van de reeksen die ik zelf graag lees en een jongere generatie lezers blijkbaar ook. Denk je dat de strip een breed publiek bereikt?

Ik ga al eens kijken in de Standaard Boekhandel hier in de buurt, en daar stond een hele stapel, die zijn weg! Ze hebben bijbesteld. Ik merk dat het heel belangrijk is om de strips zichtbaar op te stellen, en op de juiste hoogte te zetten. In een andere winkel zitten ze in de kelder, je moet op je knieën gaan zitten om ze te vinden. Daar blijven ze staan. De strip komt nu wel op TV, maar het is niet zo dat kinderen dat zien en dan zeggen: "we gaan naar de winkel, die nieuwe strip bestellen". Als ze toevallig in de winkel komen en ze zien de strip, dan kopen ze hem.

Een reeks begint echt te lopen wanneer er vijf delen verschenen zijn, zegt men. Dat effect wordt nu voelbaar?

De verkoop van de albums begint wel te lopen nu. Dat is door die TV-optredens van Urbanus hé, die voorleest uit de albums. Ik maak me daar geen enkele illusie over. We zouden eens moeten proberen om een strip uit te geven met blanco pagina's en te kijken of het dan nog verkoopt. Dan is het duidelijk het TV-effect hé (*lacht*). En zijn idee maakt school: in *Man bijt hond* wordt nu uit *Jommeke* voorgelezen, met illustraties uit het album.

Julie reeks voor de kleinste lezers, *Mieleke Melleke Mol (MMM)* doet sterk terugdenken aan *Rikse en Fiske uit Zonnekind*, een klassieker in de Vlaamse kinderstrip. Is die vergelijking bewust? Ja, de vierkante vakjes, de oogjes van de figuurtjes, dat klopt allemaal wel. Er zijn overigens niet veel manieren om zo'n kleuter te tekenen. Ik ben momenteel trouwens bezig om rasters te kopiëren uit die oude albums en aan de hand daarvan de platen in te kleuren. De inkleuring was in de jaren zestig veel sfeervoller. Dat geeft een veel authentiek effect. In die rasters zitten ook fouten, witte plekkjes, afwijkende puntjes, en dat vind ik juist zo tof. Je krijgt zo een oneffen inkleuring, niet zo perfect als de gebruikelijke Photoshopkleuren. Daar ben je wel een

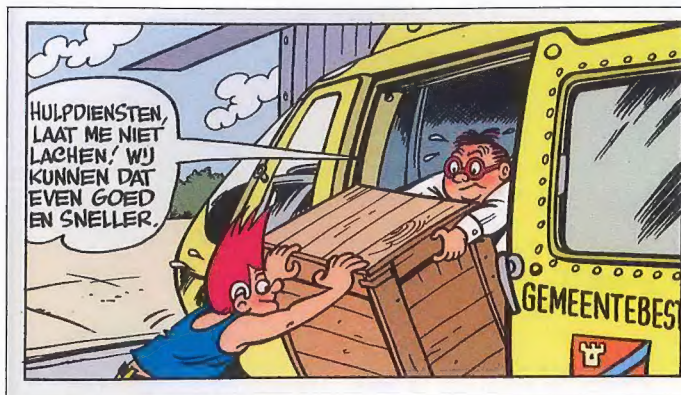
tijdje mee bezig... het is erg omslachtig. Een computerwizzard zal ik wel nooit worden.

Gelukkig heb je nu een medewerker voor het inkten...

Twee zelfs! Als je het breed hebt, moet je het breed laten hangen

Gag van Mieleke Melleke Mol door Stallaert & Urbanus...

Fragment uit P&P 4, met de helikopter van het gemeentebestuur

(lacht). Voor P&P is dat Jeroen Bullaert. Aan het vorige album werkte hij ook al mee, maar zijn naam is per abuis weggevalen. Ik maak de potloodtekening en hij zet dat uitstekend in inkt. Hij dook op, net toen ik op een punt aangeland was waar ik besloten had dat ik hulp moest zoeken. Ik werd eens gevraagd om te jureren voor het eindexamen van Sint Lucas. Hij was een van de drie eindexaminandi en zijn ambitie bleek : werken voor een studio! Jaja, en een van zijn voorbeelden was Nero. Ik had er altijd wat tegenop gekeken om een medewerker aan te trekken, want ik ben wel een beetje een controlefreak. Maar hij doet dat goed. De andere medewerker, voor MMM, is Jos Vanspauwen, die ook voor Marc Verhaegen werkt en die nog bij de legendarische Bessystudio getekend heeft. Die "inkt" digitaal.

Merk je dat de strip aanslaat bij een jong publiek?

Als ik tegenwoordig nog eens een signeeractie houd, gebeurt het dat er kinderen komen, of ouders met kinderen. In Knokke hoorde ik zo'n kleine zeggen "kijk papa, dat is de tekenaar van Plankgas en Plastronneke". Dat was wel plezant, ik was echt verguld.

Vooral omdat je nu je eigen strip signeert.

Voilà. Ik probeer dat ook voorrang te geven, hoewel ik nog altijd studiowerk doe, maar dat is "om den brode".

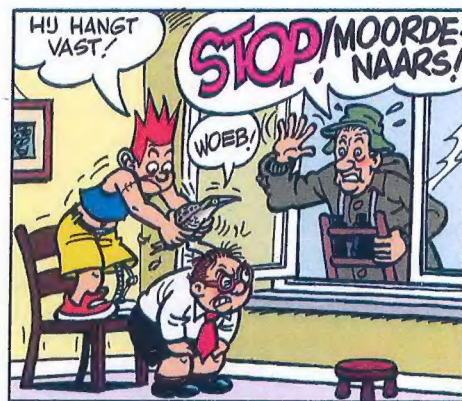

...en vergelijkbare gag van Rikske en Fikske door Gray. Let op de kadertjes!

Als ik in de krantenwinkel in het stripek kijk, dan merk ik dat er steeds nieuwe reeksen bijkomen, maar uitsluitend "mediastrips".

Je kan dat die tekenaars onmogelijk kwalijk nemen hé? Ze voldoen aan de vraag van de uitgevers. En dat is al een hele tijd aan de gang hoor. Ik ben zeker 10 jaar geleden bij *Het Laatste Nieuws* langs geweest, de hoofdzetel van de krant was nog aan de Jacqumainlaan in Brussel.

Marcel Wilmet, die vandaag bij Stichting Hergé zit, was toen hoofdredacteur. Ik had een pagina getekend van Jean-Pierre Van Rossem, nog voor Erik Meynen daaraan dacht (lacht). Ik had geen scenario, gewoon één pagina, dat was eigenlijk wel geestig. Wilmet vond dat wel tof, maar ja, er moest dan toestemming gevraagd worden aan Van Rossem, en die zou dat wellicht weigeren. Maar een strip over Koen Wauters of zo, dat zag hij wel zitten. Koen Wauters, dacht ik, maak daar eens een strip over... Dat is toch een anti-stripfiguur, begin daar maar eens aan! En vandaag wordt dat allemaal anders bekeken.

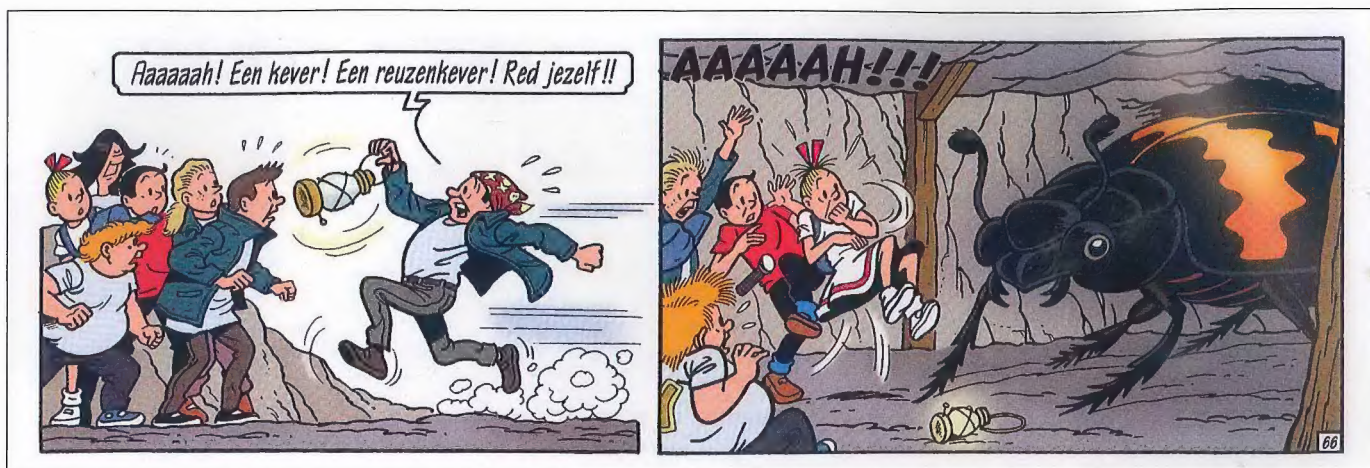
Fragment uit P&P 2, met optreden van Marc Sleen als vogelkenner

Grafisch stellen de meeste van die strips niet veel voor. Om het met Jan Theys te zeggen : je hebt evenveel lectuur aan één Plankgas en Plastronneke als aan drie K3-strips. Als ik jouw platen zie, dan denk ik : naar de huidige normen is dat overkill. Krijg je die opmerking niet?

Alleen van collega's (lacht). Ik hoor regelmatig dat er zoveel niet mag opstaan, de platen staan bomvol. De onderliggende gedachte van die collega's is natuurlijk : "stielbederver... de lat wordt hoog gelegd". Ik vind zelf ook dat de platen erg druk zijn en zeg dat wel eens tegen Urbanus. Die zegt dat kinderen dit soort "zoekplaten", waarin ze dingen kunnen ontdekken, wel leuk vinden.

Urbanus stuurt wel de geschetste paginaopmaak door. Bepaalt hij het uitzicht van de strip?

Niet helemaal, ik verander daar wel wat aan, zonder aan het scenario te raken natuurlijk. Ik wijzig de lay-out als het mij beter uitkomt, teken eens een groter plaatje en zo. Heel plezant vind ik dat de scenario's niet als de klassieke "gag" opgebouwd zijn, dat is typisch voor Urbanus. Hij maakt gewoon een geestig verhaaltje van voor tot achter, de grap culmineert lang niet altijd in een pointe. Urbanus heeft ongehoofdelijk veel fantasie. Het is ook compleet absurd : de burgemeester en de agent zitten bijvoorbeeld midden op de oceaan in een boot. Waarom? Pffff! (haalt de schouders op). Dat moet je niet vragen. Plankgas en Plastronneke komen ter hulp met een helikopter. Ik heb daar dan opgezet : "gemeentebestuur". Een helikopter van het gemeentebestuur (lacht). En die vliegen daarmee, dat is normaal. Ik

Strook uit *Suske en Wiske Het rinkelende raderwerk*, voor Cera. Layout en potloodtekeningen Dirk Stallaert, inktning Eric De Rop

vind dat wel tof. Alles kan, ze zijn nu eens slim dan weer dom, nu zitten ze in de Middeleeuwen, dan in een helikopter.... Eigenlijk ontbreekt een vast kader voor de figuren, zoals in andere reeksen.

Als je een vast kader creëert en je hebt niet genoeg inspiratie, dan rijd je jezelf snel vast. Dan moet je al heel sterke figuren hebben of enorm veel inspiratie, zoals Merho met Kiekeboe.

Je legt jezelf inderdaad een enorme beperking op. Vandersteen heeft dat minder gedaan, die liet ook veel onverwachte invalshoeken toe in zijn verhalen, zoals tovenarij en zo.

Als lezer krijg je het gevoel dat bij *Suske en Wiske* de grenzen van het "kader" waarin de figuren zich bewegen, nu wel verkend zijn. Ze hebben alles al een keer gedaan.

Dat is geen gevoel, dat is zo.

In magazine 100 vertelde je vijf jaar geleden dat je nog twijfelde tussen Studio Vandersteen en Kiekeboe. Je hart ging meer uit naar *Suske en Wiske*.

Ja, ik ben nu uiteindelijk wel bij Studio Vandersteen terechtgekomen, maar het is heel moeilijk om *Suske en Wiske* te animeren. Ik heb weleens het gevoel dat we ze kunstmatig in leven houden. En dat ligt niet aan die ploeg tekenaars en scenaristen hé. Peter Van Gucht heeft goede ideeën, ik vraag me af waar hij ze blijft halen. Het ligt gewoon aan de figuren, die bieden niet veel nieuwe mogelijkheden meer. Of de verhalen nu beter zijn dan vijf of tien jaar geleden, daar kan ik moeilijk over oordelen. Ik ben verschrikkelijk conservatief op stripgebied; voor mij is *Suske en Wiske*: Vandersteen, ondanks het onbetwiste vakmanschap van Paul Geerts. Ik heb het gevolgd tot het begin van de jaren zeventig.

Wat is je bijdrage nu aan *Suske en Wiske*?

Korte verhalen voor Tros Kompas en voor bedrijven. Ik heb maar aan één regulier verhaal meegewerkt, dat is *De kaperkoters*, tot halverwege. Je merkt wel een verschuiving van de interesse van het publiek. Ik ging een keer signeren voor de Studio in Oostende, en een kind kwam mij bijvoorbeeld vragen: "teken eens die met het gele haar". Wiske kende ze niet meer! Ze hadden daar ook een rad met stripfiguren, waar je een draai kon aan geven, je kent dat. Wel, Lambik, of Theofiel Boemerang, nogal wat kinderen weten blijkbaar niet meer wie dat zijn. Dat gaat er echt uit. Ten voordele van Kiekeboe, die de rol overgenomen heeft. Fanny, die kennen ze allemaal.

Kiekeboe bewijst dan toch dat er nog steeds interesse is voor zo'n stripreeks. Was Kiekeboe blijven tekenen geen betere beslissing geweest, inzake carrièreplanning?

Ik wou per se mijn eigen ei leggen. Hoewel een strip nooit echt helemaal van mijzelf is, het is altijd een samenwerking. Ik moet niet lang nadenken hoe ik *Plankgas* en *Plastronneke* ga tekenen, dit is iets van mijzelf. Ik teken ze hoe ik dat het beste vind, punt. Ik was het een beetje beu om steeds maar al die stijlen te moeten imiteren. Door ouder te worden gaat dat kameleongedoe er een beetje uit. Met *Suske en Wiske* vlot dat redelijk goed, omdat het een stijl is die bij mij ingebakken zit. Zodra ik begin te tekenen, word ik precies Vandersteen. Ik weet dan echt hoe die in potlood tekende, ik weet hoe hij een figuur construeerde, ik ken al die Vandersteense houdingen. Het is heel vreemd, ik weet niet waar dat vandaan komt. Het gaat om details hoor. Iedere tekenaar heeft zijn manier om de plooiën in een broek te tekenen. Ik weet hoe Vandersteen dat deed, ik weet hoe Sleen dat doet, Jean-Pol, Berck... ik ken al die plooiën in broeken van alle Vlaamse tekenaars (*lacht*) en ik ben het beu om dat blijven te imiteren. Ik ben een specialist van plooiën in broeken, ogen die lachen... al dat soort details.

(we bestuderen een exemplaar van *Oktaaf speelt vals*, waarvoor DS de cover tekende)

Dirk: Het is geen echte Sleen hé?

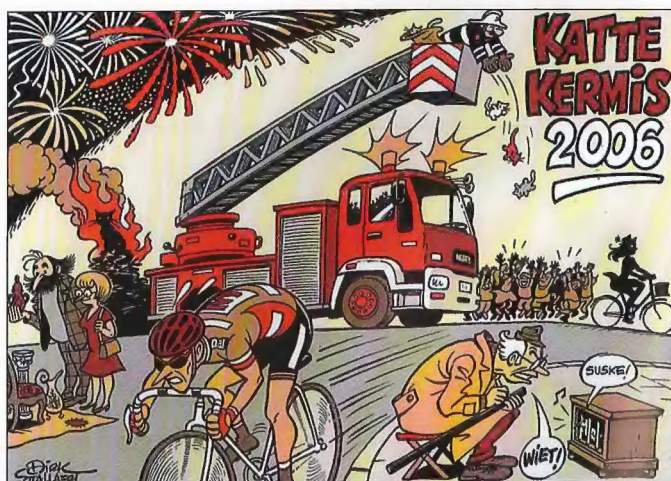
Oktaaf Keunink

speelt vals!

Het ziet er heel goed uit, maar mist natuurlijk de echte Sleenlijn, een zekere ... zwierigheid, slordigheid, dat is moeilijk te beschrijven.

Slordigheid klinkt te pejoratief, Sleen heeft de *juiste* slordigheid. Echte 'Sleen', dat kan niemand nadoen. Maar dat doet me eigenlijk plezier, dan ben ik geen echte kameleon.

Steunkaart op A4-formaat voor de jaarlijkse Zelzaatse Katte Kermis

stijl van een andere Vlaamse tekenaar.

Ja, ik ben waarschijnlijk een dweper. Ik las een *Jommeke* en dacht "verdorie, dat is toch goed getekend". De *Zongora van Zabberspeck* heeft veel stijlkenmerken van Jef Nys. Daarom heb ik *Jommeke* ook afgebeeld op de cover. Nu lopen die stijlen in die *Kitty*albums wel enigszins door elkaar. Typische elementjes van Jean-Pol en Berck komen vaker voor, omdat ik in die beginjaren nog voor Studio Jean-Pol werkte. Zo is *De stalen uil* nog

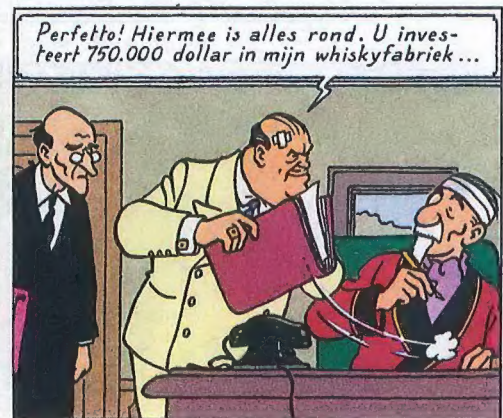
▲ Fragment uit *Kitty, De Zongora van Zabberspeck*, in Jef Nys-stijl (Fenix 2006). Met een Jef Nys-look-alike aan de stuurknuppel

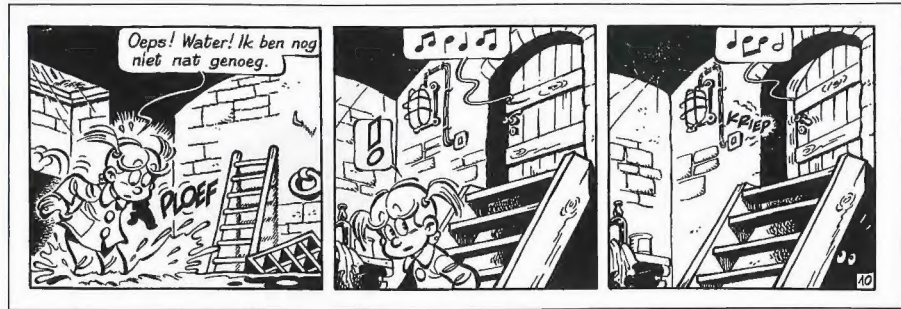
▲ Hergé als monnik? Fragment uit *Kitty, De Zongora van Zabberspeck*

sterk onder invloed van Jean-Pol, en het album heeft dan een *Sleencover* gekregen (*lacht*). Maar ik heb me één keer teveel "kameleon" horen noemen. Ik heb mezelf eens in een strip-kruiswoordraadsel aangetroffen. Als omschrijving stond er "Vlaamse kameleon". Dat was ik dan. Het is vriendelijk bedoeld hoor, maar toch... op de duur is het een keer teveel.

Uiteindelijk blijkt het creatieve aspect het bij jou te halen boven het financiële?

Nino, in onvervalste Hergé-stijl.

▲ Het eerste (kort)verhaal van *Kitty, De stalen uil*, exclusief premie-album bij Collectie Fenix 2002. Getekend in de stijl van Jean-Pol, met een "Sleencover", volgens Stallaert

Er is een tijd geweest dat je plezier beleefde aan het imiteren van andere stijlen. In je eerste langlopende reeks, *Kitty*, heb je bijna elk verhaal getekend in de

Ik ga hier niet onder stoelen of banken steken dat Kiekeboe tekenen de meest lucratieve job was die ik ooit gehad heb. Maar het was niks voor mij. Ik ben voor minder geld bij Studio Vandersteen gaan tekenen en voor nog minder geld teken ik *Plankgas en Plastronneke*, in de hoop dat... het is een soort investering. Een eigen reeks die goed loopt, dat is mijn pensioen. Zoiets. Wat is het pensioen van een striptekenaar? Een reeks uitbouwen met een goeie backlist. Ik denk dus wel enigszins mercantiel.

Wat is dan het verschil tussen *Plankgas en Plastronneke* maken met *Urbanus* en *Nino* maken met Hec Leemans?

Dat is een gevoel dat ik moeilijk kan uitdrukken, het verschil zit in... de graad van onnozelheid. Met *Nino* zat ik aan de serieuze kant van de strip en daar voelde ik me niet echt thuis. Ik kreeg brieven van *Kuifologen* en zo... heel sympathiek, dat streefde mijn ego wel. Maar ik ben iemand van de Neroschool. Het moet wat onnozel zijn, een zekere *silliness* hebben. Vandersteen had dat ook heel sterk. Dat relativerende: "het is maar een strip". Dat zit niet in *Kuifje*. *Kuifje* werd en wordt teveel geanalyseerd. Ik ben bij de Jezuïeten op school geweest en daar werd veel te veel geanalyseerd. Daar komt wellicht mijn weerstand vandaan. Het moet om te lachen zijn. *Kuifologie* is te serieus voor mij. Hergé kon dat ook niet helpen, natuurlijk. Het zal zeker zijn bedoeling niet geweest zijn, iets te maken voor exegeten en -ologen.

Voel je nog steeds de drang niet om zelf een verhaal schrijven?

Ik heb wel fantasie maar een plot bedenken, dat zit er toch niet in.

Is dat omdat je het gevoel hebt dat je alle mogelijke plots al een keer gelezen hebt?

Dat was vijftig jaar geleden toch ook al het geval? Toen hadden Jules Verne en tal van andere schrijvers al zoveel verhalen neergeschreven. Het is altijd hetzelfde: je moet een nieuwe verpakking zoeken. In het medium strip kennen wij al die plots. Als er morgen een nieuw medium komt, dan worden al die oude plots weer gebruikt, dan is dat weer als nieuw. Ik heb daar niets op tegen. Ik vind het wel goed dat er een traditie van "oerverhalen", archetypes in stand gehouden wordt.

De gouden tijd van de strip, de tijd dat de strip beschouwd werd als een belangrijke bijdrage aan een krant, is voorbij. Maar ik hoop altijd dat die tijd terugkomt. Alles komt immers terug.

Achter de schermen van

TER INLEIDING

Eindelijk is „Bravo” verschenen. We zeggen eindelijk, omdat sedert lang een goed kinderweekblad nodig was in het Vlaam-

sche land.

„Bravo” beantwoordt dus aan een behoefte en we zijn er van overtuigd, dat de jeugd onze inspanning, om haar een degelijk weekblad te bezorgen, zal op prijs stellen.

Wat zal „Bravo” voor u zijn, jonge lezersjes en lezers?

Een blad, dat u ontspanning zal bezorgen; een blad, dat tevens aan uw opvoeding en ontwikkeling zal medehelpen.

Wekelijks zal „Bravo” u gezonde en toch spannende lectuur verschaffen, boeiende verhalen en vooral reisaavonturen. Daarmede beoogen we voornamelijk u op aangename manier zeden en gewoonten van vreemde volkeren te leeren kennen.

Ge zult in „Bravo” ook pittige, korte verhalen vinden, die uw lachspieren in beweging zullen brengen.

Bijzondere, leerzame bijdragen zullen regelmatig in „Bravo” verschijnen, die u zullen aanzetten uw kennis te verrijken en nog meer te lezen om nog meer te weten van wat de wereld anders voor u zou verborgen houden.

„Bravo” zal u wekelijks vertellen van zaken, waarover niemand met u spreekt, omdat men u nog te klein en te jong acht om ze te begrijpen. „Bravo” zal dat doen op een eenvoudige en bevattelijke manier.

Ge zult er ook knutselwerk in vinden, dat uw ledige uren zal vullen met handenarbeid en dat uw opmerkingen gaven zal ontwikkelen. De grootste verscheidenheid zal u worden aangeboden, zoodat elkeen er zijn volle gading in zal vinden.

„Bravo” heeft er zich goed rekenschap van gegeven, dat er voor de meisjes ook iets extra's moet gedaan worden. En dat zal stipt gebeuren, elke week.

We kozen de beste geïllustreerde kinderverhalen uit, die in kleuren in „Bravo” zullen overgedrukt worden, en die zoo afwisselend mogelijk zullen zijn.

Doorblader maar zelf het eerste nummer. Ge vindt er onder meer in, een fantastischen, geïllustreerden vervolgroman, leuke verhalen met platen, een Kanadeesch politie-avontuur, enzovoort.

We voelen veel lust u ook reeds te verraden wat „Bravo” nog ter zijde heeft liggen, maar we zullen het toch maar niet doen. „Bravo” bezorgt u later wel aangename verrassingen.

Het staat buiten kijf, dat „Bravo” uw blad zal worden. Doch „Bravo” wordt uw kameraad, een onafscheidelijke vriend, waarnaar ge elke week met ongeduld zult verlangen!

En voor uw kameraad „Bravo” zult ge ook iets doen. Ge zult hem aanbevelen bij uw vriendjes en vriendinnetjes. Ge zult trachten uw goeden en trouwen vriend „Bravo” ook de kameraad te doen worden van anderen.

Verder willen wij het blad niet aanbevelen. „Bravo” zal zich door zijn inhoud wel bij u opdringen en een plaatsje veroveren in alle kinderharten.

DE REDAKTIE.

▲ Veelzeggend redactioneel uit het eerste nummer

▲ Het eerste nummer, 3 mei 1936. Mickey is prominent aanwezig in het logo van de eerste vier nummers maar hij verdwijnt vanaf nummer vijf

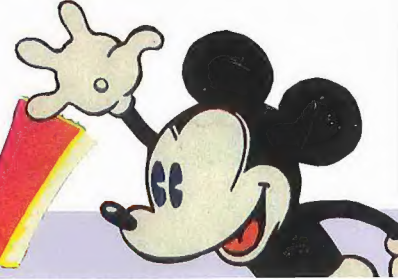
Het belang van het weekblad Bravo! als scharniermoment in het epos van de Belgische strip kan niet genoeg benadrukt worden: Vandersteen kreeg voor het eerst de kans zich te ontplooiën als striptekenaar, Jacobs trok de aandacht van de lezer en zelfs van Hergé, die hem aanwierf als medewerker om Kuifje gestalte te geven zoals we hem vandaag kennen. In Brabant Strip magazines 36, 42 en 44 hebben we al uitgebreid aandacht besteed aan Bravo! Ondertussen zijn we 10 jaar verder en dankzij de spectaculaire vondsten en verdere opzoekingen van Frans Lambeau¹, kunnen we vandaag heel wat interessante informatie toevoegen en ook enkele misverstanden rechtzetten. Ter opfrissing schetsen we eerst opnieuw de grote lijnen van het bestaan van dit blad, dat in troebele tijden de harten van een groot deel van de jeugd wist te veroveren.

DOOR JEAN SMITS

DE VLAAMSE BRAVO!

Op 3 mei 1936 verschijnt het eerste nummer van Bravo! Op bladzijde 3 lezen we onder *Ter inleiding*: „Eindelijk is Bravo! verschenen. We zeggen eindelijk, omdat sedert lang een goed kinderweekblad nodig was in het Vlaamsche land”. Met zijn 16 bladzijden in bichromie², is het in Vlaanderen ongetwijfeld het meest aantrekkelijke jeugdblad uit die tijd. De combinatie van oranje en blauw geeft het blad een opvallend uitzicht. Qua strips vinden we hoofdzakelijk Amerikaans werk: *Felix de kat*, *Bobby en zijn hond Nestor*, *De koning van de bereden politie*, *Pietje de zwerfer*, *De belha-*

bravo!

▲ Ook in rood en blauw blijven de tekeningen van Alex Raymond impressionant (1ste jaargang, nr.50)

De zware tekeningen van Joz passen perfect bij de sfeer van Flanders (1ste jg., nr.51 & 3de jg. nr. 6)

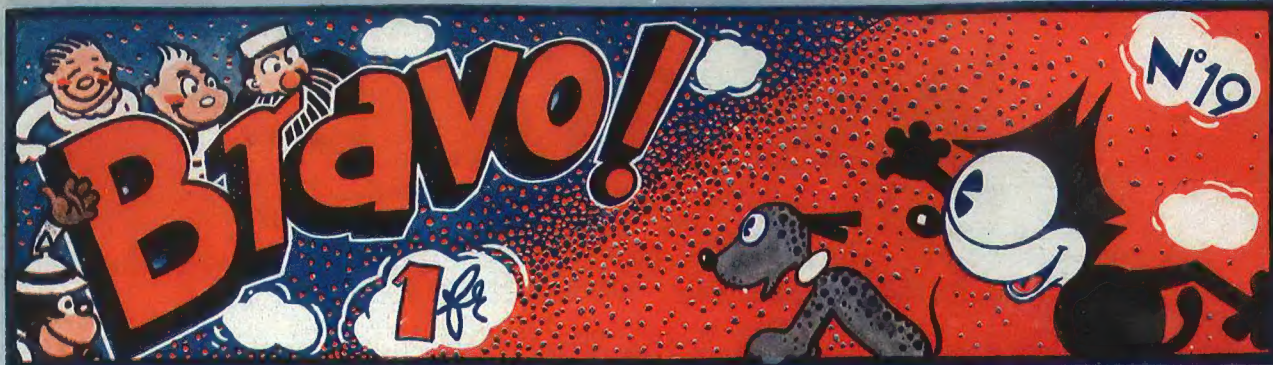

met een sabelhouw onthoofd

mels³ en Stormer (Flash) Gordon, allen geleverd door het agentschap Opera Mundi. Dat is een goede keuze want in Frankrijk zorgen ze voor het succes van bladen als o.a. Robinson, Hop-la en Mickey. Op bladzijde 16 staan De avonturen van Mik en Mak, getekend door Jean Dratz.¹ Tot verbazing van kunstminnend Vlaanderen publiceert Bravo! ook een strip van de Vlaamse schilder Frits Van den Berghe: Pikkel en Duim. Naast enkele traditionele rubrieken zorgt John Flanders (al dan niet onder pseudoniem) voor de fantastische geïllustreerde vervolgromans, zoals ze terecht aangeprezen worden in de Ter inleiding. Vooral Joz de Swerts levert de mooie illustraties. John Flanders schrijft ook zijn eerste stripscenario's: tussen juni 1937 en september 1939 tekent Van den Berghe – juist voor zijn overlijden – nog vijf strips van Edmund Bell op

▲ Edmund Bell, geschreven door John Flanders en getekend door Frits Van den Berghe, een curiosum dat hopelijk ooit nog eens in album verschijnt (3de jg., nr. 13)

1e Jaargang No. 19 — Prijs fr. 1.—
Abonnementsprijs drie m. 12 frank, zes m. 24 frank, twaalf m. 48 frank.

Uitgever: J. Meuwissen, Charles de Costerstraat 10—12, Brussel
Telefoon 481668 en 487495

▲ Vanaf nr. 5 van de eerste jaargang kwam Felix de Kat Mickey verdringen

scenario van Flanders. Jarenlang werd gesuggereerd dat Flanders ook het redacteurschap waarnam, maar uiteindelijk blijkt het Marinus de Rijcke te zijn.⁴ De Rijcke was ook redacteur bij de socialistische krant *Vooruit*. Ook van de uitgever, de in Brussel wonende Nederlander Jan Meuwissen, is geweten dat hij nauwe banden had met de Socialisten.¹

Drie jaar lang blijft de inhoud van *Bravo!* op een hoog peil tot de Amerikaanse strips in de loop van 1939 — door problemen met Opera Mundi — vervangen worden door minder aantrekkelijk Europees werk, geleverd door het Agence Française de Presse.⁵ Alleen *Saturnus tegen de aarde* van de Italiaan Scolarì kan de vergelijking doorstaan. Maar ook twee Nederlanders, Marten Toonder en Auke Tadema, vullen de gaten op. Dat Toonder publiceert in *Bravo!* is niet te verwonderen, want ook in *ABC* (een ander blad van uitgever Meuwissen) loopt al sinds 1933 een strip van Toonder. Toonder verzorgt ook de illustraties bij de *Dagklapper van Jantje* in *Bravo!* Daarenboven verschijnt sinds 22 januari 1938 elke week een stripstrookje van Toonder, eerst *Uk en Puk* dat vanaf 17 september vervangen wordt door *Jim en Soe*. In de loop van 1939 krijgt

Toonder een volledige pagina in kleur met De avonturen van Dikkie en Dunnie. Op de laatste pagina staat dan, ter vervanging van Edmund Bell, *25 Km onder de aarde* van Tadema. Vermeldenswaard is nog de bescheiden bijdrage van de debuterende Leo DeBudt, die dankzij zijn leermeester Van den Berghe ook tekeningen mag leveren, gesigneerd LDB, meestal voor de spelletjesrubriek. Overigens was *Bravo!*, het "Vlaamse" blad, gedrukt in Nederland, ook in Nederland verkrijgbaar, getuige de lezersbrieven van Nederlandse origine die we aantreffen in verschillende nummers.⁶

DE NEDERLANDSE BRAVO!

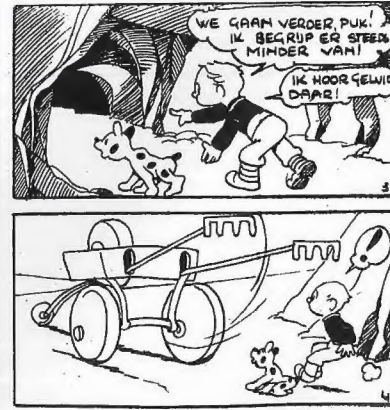
Op 19 mei 1940 verschijnt het vierde nummer van de vijfde jaargang, terwijl de Duitsers doorheen België richting Frankrijk razen. In Vlaanderen wordt de publicatie van *Bravo!* stopgezet, maar in Nederland niet. Uitgever Jan Meuwissen, zoals gezegd een Nederlander, drukte zijn bladen bij de Nederlandsche Rotogravure Maatschappij te Leiden en daar vindt men een oplossing: *Bravo!* wordt

▲ Illustratie van Toonder bij De dagklapper van Jantje (1ste jg., nr. 48)

UK EN PUK

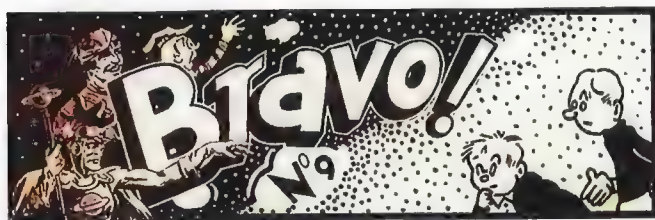

▲ Uk en Puk door Marten Toonder (3de jg. nr.6)

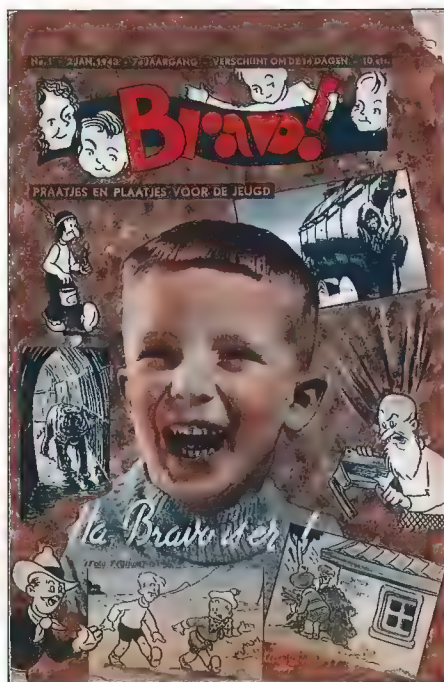
▲ Het verdwijnen van de Amerikaanse strips is ook duidelijk te merken aan het logo van Bravo! reeds vanaf nr. 40 van de vierde jaargang. Dikkie en Dunnie van Toonder nemen de plaats van Felix de Kat in.

een bijlage bij - of een onderdeel van - het tijdschrift *Unicum* en later ook in *Cinema & theater*. De eerste bijlage zou o.a. volgens Hans Matla merkwaardig genoeg al te vinden zijn in *Unicum* nr. 15 van 18 mei 1940, precies acht dagen na de inval van Duitsland in Luxemburg, België en Nederland.⁷ Men zou in Nederland terug

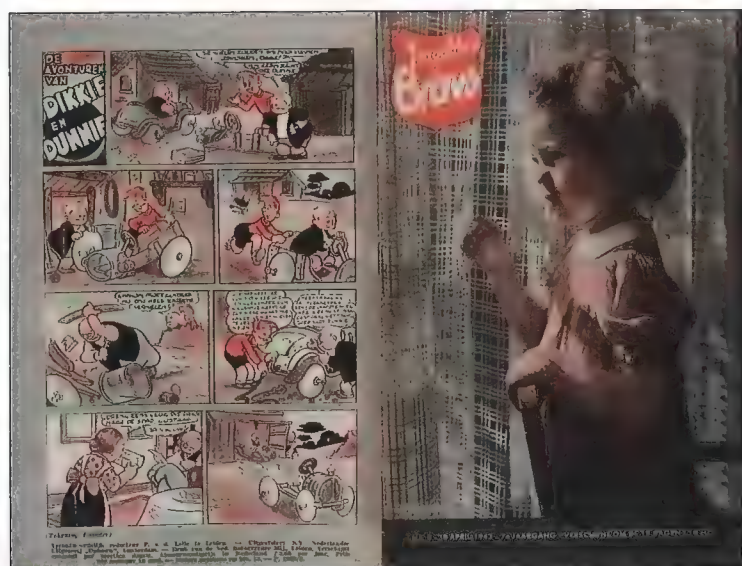

▲ Het logo van de laatste nummers van de Vlaamse Bravo! wordt in Nederland gewoon overgenomen voor de bijlage in *Unicum* (*Unicum* nr.9)

begonnen zijn met nr. 1 en geen rekening houden met de vier daarvoor verschenen nummers, die nota bene bij dezelfde drukker van de pers kwamen. Inhoudelijk kan men in Nederland vanwege de verbroken verbindingen geen beroep meer doen op het materiaal uit België, maar de Nederlanders Toonder en Tadema kunnen strips blijven leveren. Van 2 januari 1943 tot 10 april 1943 verschijnt *Bravo!* in het Noorden opnieuw als volwaardig stripblad, zij het veertiendaags en op kleiner formaat. Maar het blad stopt al na acht nummers en hiermee gaat de Vlaams-Nederlandse *Bravo!* definitief ter ziele.

▲ Cover Nederlandse Bravo, jg. 7 nr. 1 : Toonder is nog duidelijk aanwezig maar van het oorspronkelijke logo blijft niet veel meer over

▲ Nummer 8, de laatste Nederlandse Bravo, opnieuw correct gedateerd 7e jaargang want een jaargang van de Vlaamse Bravo! liep ongeveer van begin mei tot eind april

Bravo! (Vlaamse editie)

Kostprijs 1 frank.

Jaargang 1: 52 nummers

Jaargang 2: 52 nummers

Jaargang 3: 52 nummers

Jaargang 4: 52 nummers

Jaargang 5: 4 nummers

Er verschijnen 10 verzamelalbums met elk 20 nummers.

De nummers vanaf nr. 45 van de vierde jaargang zijn niet gebundeld.

Bravo! (Nederlandse editie)

Bijlage bij weekblad *Unicum* van 18/05/40 tot 25/10/41

Bijlage bij weekblad *Cinema & theater* van 01/11/41 tot 28/03/42

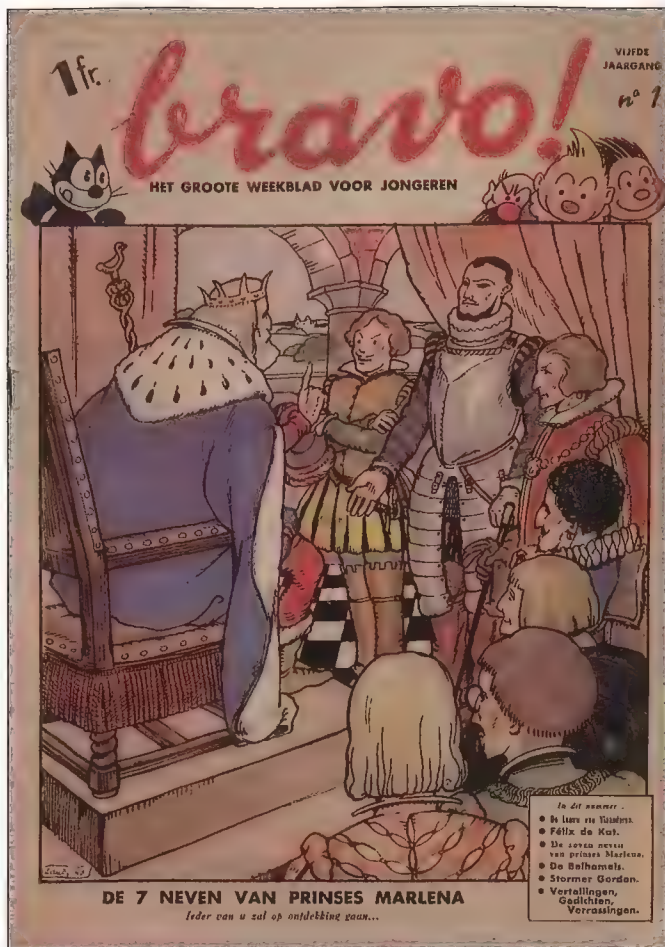
1 of 2 pagina's in het weekblad *Cinema & theater* en in *Unicum* van 04/04/42 tot 27/06/42

1 pagina in het weekblad *Unicum* van 04/07/42 tot 26/12/42

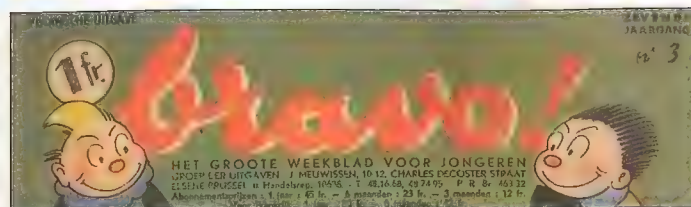
Veertiendaags zelfstandig blad van 02/02/43 tot 10/04/43:

8 nummers Kostprijs 10 cts.

(bron : Hans Matla (6))

▲ Jacques Laudy valt de eer te beurt om de cover van het eerste nummer van de Belgische Bravo! te mogen illustreren.

▲ De hoofding van het blad ondergaat een sterke stylering, eerst nog met Felix, daarna vanaf de 7de jg. alleen met de Katzenjammers Kids

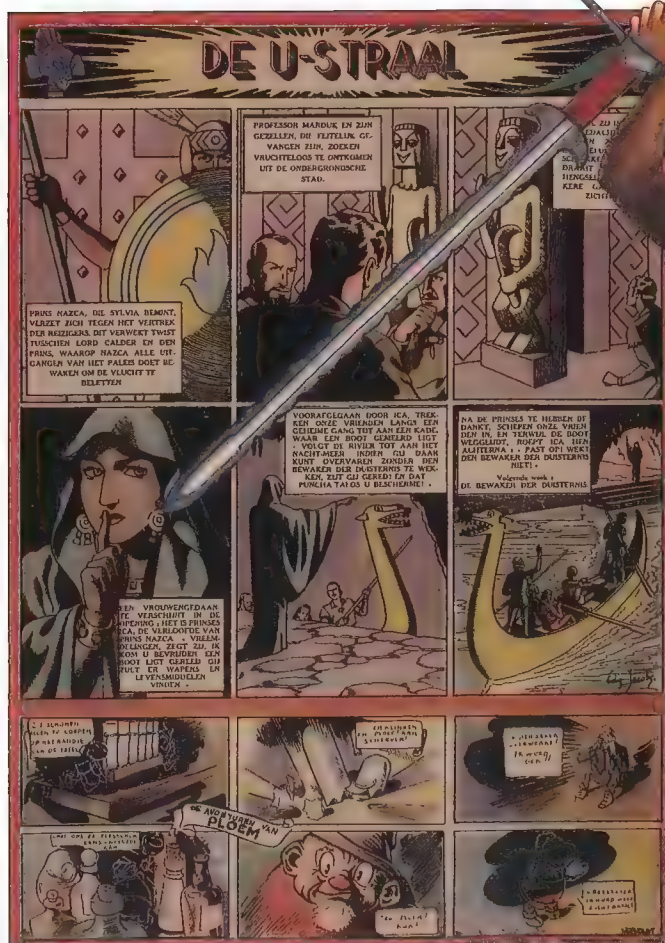
DE BELGISCHE BRAVO!

De Blitzkrieg wurgt *Bravo!* eenvoudigweg in mei 1940. De drukkerij bevindt zich in bezet Nederland en van de ene dag op de andere kunnen er geen nummers meer over de grens. Maar als door een wonder herrijst het blad in het door de Duitsers bezette Brussel. Uitgever Jan Meuwissen blijft niet bij de pakken zitten: hij vindt een drukkerij in België en op 19 december 1940 ligt het eerste nummer van de eerste jaargang van *Bravo! édition française* in de winkel. Het blad heeft nu een Franstalige redactie met Jean Dratz als verantwoordelijke voor het artistiek gedeelte. Het eerste nummer verschijnt meteen in het Frans en in het Nederlands. De eerste vier nummers van de vooroorlogse vijfde jaargang worden genegeerd en de Vlaamse editie start met de vijfde jaargang nr. 1.

DOOR JEAN SMITS

Vanaf nummer 8 van jaargang vijf dragen de nummers het opschrift: "Vlaamsche uitgave". Raymond Herremans zorgt voor de vertaling van de teksten naar het Nederlands. Deze nieuwe *Bravo!* sluit totaal niet aan bij zijn Vlaamse voorganger, noch qua uitzicht noch qua inhoud. Jean Dratz drukt duidelijk zijn stempel op het blad en niet in het minst met de vernieuwende bladspiegel van de geïllustreerde teksten, door een samenvloeiing van tekst en tekening. Wat de inhoud betreft zijn de Amerikaanse strips terug van de partij maar nu volledig in kleur en wat voor kleuren! Terwijl de Nederlandse tekenaars verder hun best doen in de Nederlandse *Bravo!* krijgen hier enkele Belgen de kans van hun leven:

- ▲ Illustratie van EP Jacobs in nr. 3, 7ste jg.
 - ▲ Laatste pagina van nr. 11 van de 8ste jg.
- In 1974 herwerkte Jacobs *De U-straat* tot ballonstrip maar de prachtige kleuren en de sfeer gingen verloren, onderaan Ploem een poëtische strip door Sirius

zowel Laudy, Jacobs als Vandersteen brengen hun eerste vervolgstrips en Sirius zet zijn prille carrière verder in *Bravo!* Vandersteen tekent gags van *Tori*, *Simbad de zeerover* en *Lancelot*. Edgar Jacobs doet eerst alleen wat illustratiewerk. Maar wanneer de Amerikaanse Stormer Gordon niet langer door de Duitsers getolereerd wordt, heeft hij volgens de redactie als enige de juiste stijl om het verhaal af te ronden en om direct voor een waardige vervanger te zorgen: *De U-straat*. De operazanger wordt definitief striptekenaar en hij legt met *De U-straat* de basis voor zijn latere cultreeks Blake en Mortimer. Zijn vriend Jacques Laudy is – naast Freddy Conrad, Omer Van De Weyer, Roméo Dumoulin, Albert Robberecht en artistiek directeur Jean Dratz – een vaste waarde als illustrator. Pas in nr. 9 van 1944 verschijnt de eerste plaat van *Bimmelabommelaboemsasa en zijn zus Bibaboe*. Laudy heeft op het einde van zijn leven een prachtig geïllustreerd boek gemaakt over deze periode: *Het rijk van Edgar J.*⁸ Dit zwaar miskende boek is vrij vlug in de uitverkoop terecht gekomen maar moet vandaag nog voor een paar euro's te vinden zijn. Een aanrader.

Bravo! haalde in de bezettingsjaren een enorme oplage van bijna 300.000 exemplaren, waarvan ongeveer 75.000 voor de Vlaamse uitgave.¹ *Bravo!* blijkt ook een goede keuze voor tekenaars op zoek naar een vaste job, want het tijdschrift zal zelfs blij-

ven verschijnen tot in september 1944. Het blad heeft in de loop van de bezetting wel moeten inbinden: van 16 pagina's naar 8 pagina's en van wekelijks naar veertiendaags. Jammer, maar alle andere stripbladen, *Spirou/Robbedoes*, *Zonneland*... zijn al in 1943 ter ziele gegaan en dat is erger. In de zomer van 1944 mag Meuwissen zelfs nog een extra *Verlofnummer* van 32 bladzijden uitbrengen. De reden is niet ver te zoeken: uitgever Meuwissen drukte ook voor de Propaganda Abteilung van de Duitse bezetter¹ met alle gevolgen vandien... Na 6 september 1944, wanneer de Duitsers verplicht worden hun matten te rollen in Brussel, wordt dat de uitgever zwaar aangerekend.

DE BELGISCHE *BRAVO!*
NIEUWE REEKS

Toch overleeft de Belgische *Bravo!* de bevrijding. Op 24 oktober 1944 al⁹ verschijnt een *Bevrijdingsnummer*, tevens het eerste nummer van de nieuwe reeks, met de opdruk "Nieuw bestuur". Op pagina twee lezen we in een kadertje: "*Ik verbind mij op de eer voor het opstellen van mijn tijdschrift geen enkele persoon te gebruiken die met den vijand meewerkte. J. FELIX.*" Het blad is overgenomen door drukkerij-uitgeverij Felix. Vanaf nummer 2 blijkt dat alles

*Vanaf nr. 8 van de vijfde jaargang verschijnt de opdruk "Vlaamsche uitgave".
Stormer Gordon nog steeds van de hand van Alex Raymond*

Bimmelabommelaboemsasa en zijn zus Bibaboe, de eerste strip van Laudy in nr.12 van de 7ste jg.

▲ Alex Raymond in zijn volle glorie in prachtige heliokleuren met Stormer Gordon en Jungle Jim

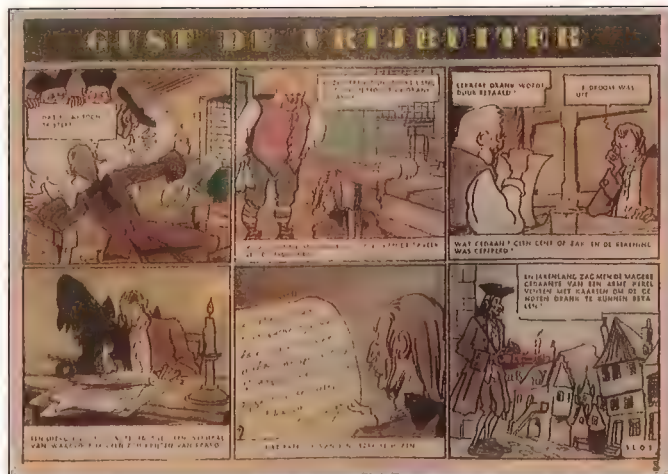
gewoon doorloopt en dat iedereen ongemoeid kan verder werken. Met uitzondering dan wel van de oorspronkelijke uitgever, Jan Meuwissen, die vlucht om zijn nakende veroordeling te ontlopen.¹ Het blad wordt wel onder sequester¹⁰ geplaatst en G. Defosse wordt de beheerder/mandataris voor de Dienst van het Sequester.¹¹ De nieuwe reeks zal lopen tot eind 1945 en door verschillende onderbrekingen slechts uit 29 nummers bestaan. Vanaf 1946 kan *Bravo!* met haar tiende jaargang opnieuw een wekelijkse uitgave verzekeren. Maar het duurt nog tot 1950 voor er een nieuwe uitgever gevonden wordt, *Les éditions Femmes d'aujourd'hui*. Ondertussen bloeit het blad dood want van de Dienst van het Sequester mogen de algemene kosten niet toenemen en auteurs dus niet beter betaald. Alle talentvolle Belgische auteurs zwermen uit naar beter betalende uitgeverij. Jacobs en Laudy kiezen voor *Kuiffe*. Jacobs, die al sinds begin 1944 ook voor Hergé werkt, publiceert zijn laatste illustratie in *Bravo!* één week voor het eerste nummer van het weekblad *Kuiffe*. Laudy blijft langer en zal in 1947 met *Gust, de vrijbuiters* nog een meesterwerk afleveren. Sirius kiest voor Dupuis (zie BSM 135) en Vandersteen zoekt zijn fortuin in de Vlaamse kranten.

Bravo! gaat op zoek naar waardige vervangers en zoekt die enerzijds bij de gevestigde waarden uit Frankrijk: Rob-Vel, Calvo, Cazenave en Trubert en anderzijds in het Belgische trio Tenas, Rali en de debuterende scenarist Duchateau. Het zijn vooral deze laatste drie die het uitzicht van het blad bepalen en het blad, zoals een ijsschots de Titanic, onherstelbaar hebben lek geslagen. Nochtans is er ook talentvol nieuw bloed: Cuvelier met *Tom Colby* maar die vertrekt naar *Kuiffe*. Er is ook Jacques Martin met *Lamar, de onzichtbare man* en later *De avonturen van Eksterroog*. Het eerste verhaal *Het geheim van de calumet* is zonder voorpublicatie in het weekblad onmiddellijk in album verschenen. We treffen ook niemand minder dan Albert Uderzo aan, met *Kapitein Marvel Jr.* Maar

▲ Na Simbat, beëindigd in nr. 20 van 1944, brengt Willy Vandersteen in 1945 *Lancelot* vanaf nr. 21 van de nieuwe reeks. De strip en Vandersteens bijdrage aan *Bravo!* eindigen in nr. 39 van 1946

het talent van de nieuwkomers is allesbehalve tot ontplooiing gekomen en hun strips staan ver af van hun latere successen. *Bravo!* gaat definitief ter ziele met zijn zestiende nummer van 1951, na slechts 68 nummers onder de nieuwe uitgever. Door het verlies van haar topauteurs, heeft *Bravo!* het dynamisme van *Robbedoes*, *Kuiffe* of *Heroic* niet kunnen evenaren in deze gouden jaren van de Belgische strip. Maar *Bravo!* is zeker tot zijn tiende jaargang samen met *Spirou/Robbedoes* het beste striptijdschrift uit die jaren.

▲ De laatste aflevering van *Gust, de vrijbuiters* in nr. 4 van de 12de jg. Laudy portretteert zichzelf en zijn verhaal wordt afgewezen op basis van een lezersbrief: "Een ernstig blad moet zulke ongeloofbare verzinself niet drukken. Wij zijn niet gek. En *Bravo!* wordt door zeer wijze mensen gelezen... getekend: Onleesbaar."

Coverillustratie van Jacobs voor het Kerstnummer van 1945, met als thema het Ardennenoffensief dat nog vers in het geheugen lag

NOTEN

1. Frans Lambeau, *Bravo! Un hebdo des années 40*, Editions C.B.E.B.D., 2000 en *Le cas Bravo!* in *Collectionneur de BD* nr. 97, 2002. Zie het artikel op pagina 16.
2. Een druktechniek waarbij door combinatie van slechts 2 kleuren, maar in verschillende gradaties, de indruk van fullcolour gewekt wordt
3. De *Katzenjammer [kattengejank] Kids* werden in 1897 gecreëerd door Rudolph Dirks – een Duitse immigrant – voor the *American Humorist*, de zondagse bijlage van *The New York Journal*. Net voor WOI kwam het tot een breuk tussen Dirks en de krant : in een juridische veldslag vergelijkbaar met de strijd tussen Het Volk en De Standaard in 1965 kreeg Dirks het recht om de figuren verder te tekenen, maar de krant behield het eigendomsrecht op de titel van de reeks. H.H. Knerr en zijn opvolgers zetten daarop de reeks voort. De strip bestaat overigens nog steeds, nu getekend door Hy Eisman. Het is Knerr's versie van de strip die in *Bravo!* gepubliceerd werd.
4. Jozef Peeters, *Vijftig jaar geleden verscheen Bravo!*, BSM nr. 36, 1996
5. Thierry Martens, *Le raz-de-marée de la Libération* Collectionneur de BD nr. 97, 2002
6. Hoe en met welke oplage die verdeling gebeurde, daarvan hebben we geen gegevens gevonden ; overigens werd de prijs van Bravo! steeds uitsluitend in Belgische frank aangeduid op de cover ; mis-schien was het blad in Nederland alleen verkrijgbaar voor abonnees?
7. De stripkatalogus, De negende editie, pag. 734 ; Hans Matla, Uitgeverij Panda, 's-Gravenhage, 1998
8. Uitgegeven bij Loempia in 1993.
9. In vorige artikels (BSM nrs. 36&44) schreven we 14 juni 1945 – dit klopt niet.¹ In *Bravo!* verscheen destijds Het opstel van Fonske door Richard Minne. En ook Richard Minnespecialist, Marco Daane, heeft ons laten weten dat de Nieuwe reeks al in 1944 moest begonnen zijn.
10. Dit wordt vermeld vanaf nr. 22 van de 10e jaargang. De Dienst van het Sequester nam na de bevrijding kranten en weekbladen van collaborerende uitgevers in beslag en liet de activiteiten onder toezicht verzetten door derden. Geen ideale toestand voor een krant of weekblad, maar helemaal verboden worden (zoals de partijbladen van collaborerende partijen) was natuurlijk erger.
11. Dit wordt vermeld vanaf nr. 36 van de 11e jaargang.

Bravo! (Belgische editie)

Jaargang 5: 52 nummers
 Jaargang 6: 54 nummers om tot eind 1942 te komen
 Jaargang 7: 52 nummers
 Jaargang 8: 30 nummers
 1944: ongenummerd verlofnummer
 Jaargang 9, Nieuwe reeks: 29 nummers
 Jaargang 10: 52 nummers
 Jaargang 11: 52 nummers
 Jaargang 12 53 nummers
 Jaargang 13: 52 nummers
 Jaargang 14 1950: 52 nummers
 Jaargang 15 1951: 16 nummers

Er werden 22 verzamelalbums uitgebracht, die niet alle nummers bundelen. Album1, getiteld "album 1941", is in feite een restantenbundeling.

Niet gebundeld werden :

- het grootste deel van de vijfde jaargang (cfr restanten-bundel)
- van de 6e jg. nr. 27 tem 7e jg. nr. 3
- de hele 9e jaargang en 10e jg. nr. 1 en 2
- de 13e jg. nr. 40 tem 52

▲ Cover van album 2, Vlaamse uitgave, tekening Jean Dratz

De verborgen
schatten
van het
weekblad

bravo!

Weigen weten dat er tijdens WOII ten minste één gelukkig man in Brussel verbleef : Jan Meuwissen. Hij was de man die weekbladen als *Ciné-Revue* en *Het Rijk der Vrouw* lanceerde – die later hoge toppen zouden scheren – en niet te vergeten *Bravo!*, dat hij in 1936 stichtte en dat een ongelofelijke oplage zou kennen in het België van toen.

DOOR FRANS LAMBEAU

Bravo! zag het licht bij een klein uitgeversimperium dat tot in 1944 geleid werd door de Nederlander Jan Meuwissen, een productieve en opportunistische uitgever die dertig jaar eerder debuteerde in de modesector met magazines en naaipatronen. Na de Grote Oorlog kwam hij in contact met het politieke milieu en meer in het bijzonder met de kopstukken van de Belgische Werklieden Partij (B.W.P.). De B.W.P., die in volle opgang was, begreep dat het noodzakelijk was om door te dringen op het domein van de geïllustreerde weekbladpers met een blad dat eerder cultureel dan militant van strekking was. Zo werd *AZ* opgericht (1933). Om een brede verspreiding van het blad te verzekeren, ook buiten B.W.P.-kringen, en om adverteerders aan te trekken, leek het een goed idee om *AZ* een neutraal imago te geven. Dat bleek alleen mogelijk door de naam van een onafhankelijk uitgever aan het blad te

verbinden. Jan Meuwissen was de juiste man op de juiste plaats. Hij had sinds 1920 al *Ciné Revue*, *Femmes d'Aujourd'hui* en *Het Rijk der Vrouw* opgericht en zou nu stilaan doorbreken met *AZ*, *A l'Écoute*, *Bonjour!* en *ABC*, door gebruik te maken van de distributiekkanalen van de Socialistische pers.¹ Op die manier wist hij zich een plaatsje te verwerven in de kleine wereld van de grote Brusselse pers.

De ballade van de kadetten van *Bravo!*, getekend door Laudy uit *l'Annuel du patron*, 1942. We zien Jan Meuwissen centraal met de trompet, omringd door de voornaamste medewerkers van het blad

▲ Wapenschild van Meuwissen door Dratz, op de cover van het Numéro Exceptionnel van 1943. Let op de attributen die Meuwissen toebedeeld krijgt

HOE BRAVO! ONTSTOND

Meuwissen was een handig zakenman. Hij had nauwlettend de groei van Opera Mundi gadegeslagen, het agentschap dat het grootste deel van de Amerikaanse stripreeksen beheerde, die in Europa verdeeld werden. Wat hij nodig had, was een blad met een hoge oplage dat niet gebonden was aan de actualiteit, zodat zijn drukker, de Nederlandsche Rotogravure Maatschappij (N.R.M.) te Leiden, de capaciteit van zijn persen optimaal zou kunnen benutten. Op die manier zou hij de drukkosten van *Het Rijk der Vrouw* kunnen verlagen. Daarom startte Meuwissen in 1936 met *Bravo!* Het blad bood al direct bij de start een goede mix tussen strips en degelijke en geïllustreerde redactionele bijdragen. In de redactionele bijdragen van die tijd vinden we trouwens speelse, praktische en verhalende elementen terug, die aan de basis lagen van de eigen, gevarieerde *Bravo!*-stijl. De uitgever maakte handig gebruik van de mogelijkheden die de schaalvergroting bood, namelijk door de ervaring en de bijdragen van de redacties en illustratoren van de andere bladen van de groep in te schakelen.

Twee figuren die later wereldberoemd geworden zijn, hebben het jeugdblad opgefleurd van 1936 tot 1940: de expressionistische schilder Frits Van den Berghe illustreerde verschillende bijdragen van John Flanders/ Jean Ray, auteur van meer dan 200 korte verhalen en feuilletons, allemaal verschenen in die Vlaamse periode van *Bravo!*

BRAVO! IN HET FRANS

Op het moment dat ze in mei 1940 doorbraken naar het Nauw van Calais, sloten de Duitse troepen de grenzen af. Daardoor kon de laatste levering van drukker N.R.M niet meer in België geraken: het ging om twee nummers van *Het Rijk der Vrouw* (het blad werd met twee nummers tegelijk gedrukt). Nadat bedienden van Meuwissen, die in Brussel gebleven waren, er in geslaagd waren om de zending los te krijgen, werden de nummers onmiddellijk naar de verkooppunten gebracht waar de voorraad snel uitgeput was. Bij gebrek aan instructies en middelen van de uitgever, nam hoofdredactrice Rosita Verbeeck het initiatief om het team weer aan het werk te zetten, met de centen die de verkoop van die twee nummers opgebracht had. Het drukwerk van het weekblad werd toevertrouwd aan de S.A.R. (Société anonyme de Rotogravure d'Art), waarvan ze de verantwoordelijken ontmoet had, die ook op zoek waren naar werk.

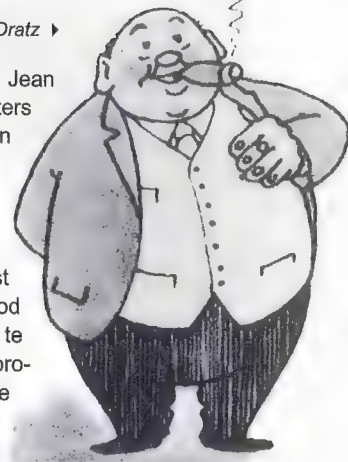
Zonder deze nieuwe start zou er geen *Bravo!* meer geweest zijn. In december 1940 verscheen *Het Rijk der Vrouw* in een oplage van 200.000 exemplaren en het eerste nummer van *Bravo!* in het Frans op 50.000 exemplaren, evenveel als zijn Vlaamse grote broer.

Jan Meuwissen getekend door Jean Dratz ▶

De artistieke leiding kwam in handen van Jean Dratz, terwijl de redactie bij Eugène Peeters berustte, een journalist van *Le Peuple*, een dagblad van de B.W.P.

Door het sluiten van de grenzen verloor Jan Meuwissen zijn afzet in Nederland. Anderzijds had de bezetter het noorden van Frankrijk onder het zelfde bestuur geplaatst als België, wat dan weer mogelijkheden bood om een Franstalige versie van *Bravo!* beter te verdelen. Het overbrengen van de volledige productie van Meuwissen naar de S.A.R., die zeer goed uitgerust was voor heliogravure, zou de geweldige groei van het weekblad bevorderen, waar al het mogelijke gedaan werd om gebruik te maken van kleurendruk: nieuwe illustratoren (Laudy, Jacobs, Thiriar, Neyaert, enz.), nieuwe vertellers (vaak anoniem) maar nog altijd Amerikaanse strips die nu verzorgd gebracht werden in superbe kleuren. De redactionele bijdragen werden opnieuw bekeken met de bedoeling om een zeer jong publiek aan te spreken van 6 tot 12 jaar. Op dat moment was dit de enige doelgroep van lezers tot wie men zich kon richten zonder de Duitse censuur op de nek te krijgen. Gemiddelde leeftijd van de lezers: 10 jaar...

Op het einde van 1942 raakte de voorraad strips van over de Atlantische Oceaan uitgeput. Het was het moment om de markt open te gooien voor de Belgische talenten Jacobs, Laudy, Sirius en Vandersteen. Onder impuls van hun creativiteit zou de wekelijkse oplage van *Bravo!* de 300.000 exemplaren bereiken en zelfs overschrijden, wat zo maar eventjes 70% van de potentiële markt in België betekende na het stopzetten van concurrenten *Bimbo* en *Spirou/Robbedoes*.

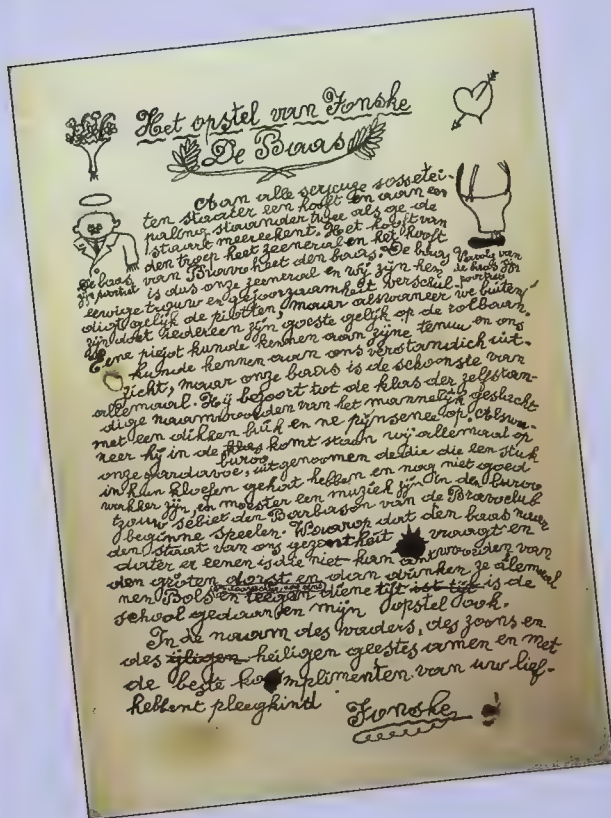

▲ Aankondiging van de bladen van de groep, waaronder het nieuwe Belgische *Bravo!* in *Femmes d'Aujourd'hui* nr. 394 van 19/11/1941

DRIE BIJZONDERE NUMMERS VAN BRAVO!

Na de gedwongen scheiding van zijn Nederlandse drukker had Jan Meuwissen zich dus gewend tot de Société de Rotogravure d'Art (S.A.R., in Anderlecht gevestigd) en hij was zelfs eigenaar van de drukkerij geworden in februari 1942. Uitgever Meuwissen had een echte bedrijfscultuur gecreëerd en hielp zijn personeel waar hij kon in die moeilijke tijden (soepbedeling, voedselpakketten, het aperitief op zaterdagmiddag...). Tijdens de beheerraad van 2 september 1942 had Meuwissen luidkeels uitgeroepen «dat het er eerst en vooral op aankwam iedereen er van bewust te maken dat winst

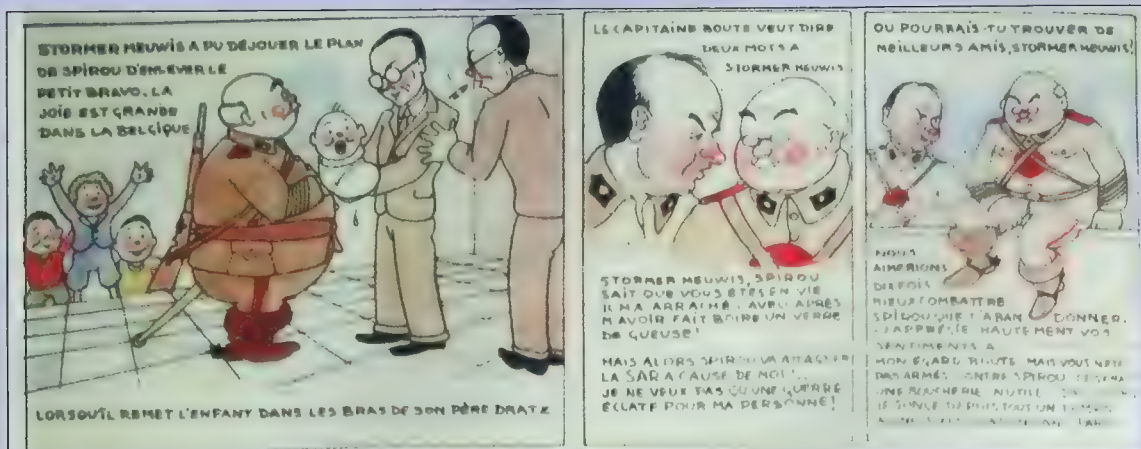
maken momenteel niet het belangrijkste doel was van het bedrijf; het beleid moest helemaal gericht zijn op de verbetering van de levensomstandigheden van het personeel». Het personeel kreeg nog een dubbele maand uitbetaald plus een maand als voorschot. Hoe konden ze zo'n mecenas bedanken voor zoveel vrijgevigheid? Wel, ter gelegenheid van zijn verjaardag werd eind 1941, 1942 en 1943 telkens een uniek nummer van *Bravo!* geproduceerd (en dan nog van 16 pagina's alstublieft!), helemaal met de hand gemaakt en geheel gewijd aan de glorie van de "Baas". Laten we die wonderlijke blaadjes wat van dichterbij bekijken.

Het opstel van Fonske, door Richard Minne, uit het N   très spécial, 1941. Populair geschreven in een "kinderlijke" stijl, rijk voorzien van fouten, wat vandaag niet meer opvoedkundig verantwoord zou gevonden worden

Meuwissen maakte blijkbaar actief jacht op vrouwelijk schoon, dat op deze pagina's in vele vormen bezongen en in beeld gebracht wordt. Hier zien we Meuwissen (links) een vriendelijk gebaar maken naar een dame, terwijl we in de figuur rechts Oscar Boute herkennen, die in de eerste strip van Stormer Meeuwis de rol van kapitein speelt

▲ De strijd tussen Bravol en Spirou

bravo!

LE JEUNE HEBDOMADAIRE POUR LES VIEUX

LES GARNEMENTS

▲ Dratz tekent zichzelf en zijn spitsbroeder Eugène Peeters als de Belhamels. Dratz draagt de blauwe broek

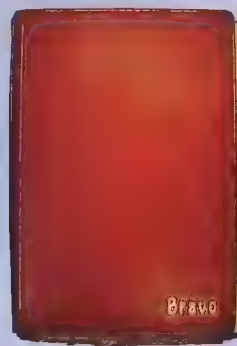
◀ Cover en achterkant van het N° très spécial, 1941

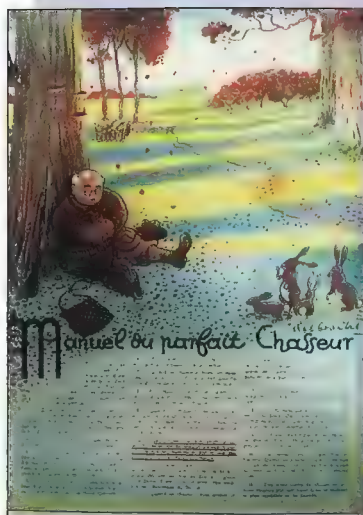
1941 - Le Numéro Très Spécial (Het Zeer Bijzondere nummer)

Op de eerste pagina zien we de Katzenjammer Kids (hier Dratz en Peeters) onrecht gestraft worden in de plaats van bediende Ketelle en beheerder Oscar Boute, die het drankje van visser Meuwissen vervangen hadden door petroleum. Pagina 2 biedt ons de unieke gelegenheid om de portretten van een dertigtal medewerkers van het blad te overschouwen, helaas zonder vermelding van hun namen. Verder vinden we zagezegde verhaaltjes vol zinspelingen

op de interne keuken van de redactie. En op de laatste pagina tenslotte prijkt de dappere Stormer Meuwis, met een inside joke die vandaag onbegrijpelijk geworden is voor de lezer. Want wat kan dit citaat betekenen : «Maar dan gaat Spirou de SAR aanvalen door mijn schuld!» ? Ach, leefde « Miss » (de vriendin van de Baas) nog maar, zij kon ons wellicht het hele verhaal vertellen...

▲ De originele pagina's werden opgemaakt als voor een echt nummer Bravo! maar in leer gebundeld en niet gereproduceerd

▲ In het bos was Meuwissen zo te zien een minder actieve jager. Blijkbaar pleegde hij na het nuttigen van een paar glaasjes wel eens in slaap te vallen. Een dergelijke scène werd ook door Jacobs getekend

▼ Cover en achterkant van l'Annuel du patron, 1942, met het avontuur van Stormer Meuwis bij de Duitse censor

1942 - l'Annuel du Patron (Het jaarboek van de Baas)

De strip op de cover beschrijft een nieuw avontuur van Stormer Meuwis. We weten dat de geheimzinnige Kreft die Meuwissen ondervraagt, de Duitse censor was die de opdracht had het blad in de gaten te houden. Dezelfde officier had ook die taak bij het weekblad *Spirou/Robbedoes*. Wat verder levert Laudy een subliem groepsportret van de creatieve krachten van het weekblad : de jubilaris beslaat het midden helemaal en steekt de loftrompet. Links zien we Jacques Laudy, die doedelzak speelt. Edgar P. Jacobs, verkleed als Falstaff, staat rechts, terwijl de spitsbroeders Jean Dratz en Eugène Peeters, wat meer op het achterplan, fluit en trommel spelen. Achter Laudy denken we Omer Van de Weyer te herkennen op de cymbalen. Het geheel kreeg de titel mee *De ballade van de kadetten van Bravo!* En het regent plezierige rijmpjes voor elke vedette, zoals deze :

*Jacobs Edgar-Pierre est vraiment grand
Pour délabyrinther des autres le talent.
Voyez, Messieurs, ce que sous son crayon
Est devenu l'intrépide Gordon !*

In hetzelfde nummer wordt in een gag met de Katzenjammers Kids Richard Minne ten tonele gevoerd, die wekelijks *Het opstel van Fonske* schrijft. Hij steekt de papiervoorraad in brand, die opgeslagen was aan de Groendreef, in de Dépôts/Magazijnen Willaert (die aanslag is echt gebeurd, maar dan niet door Minne...). Prompt veroordeelt de Baas Dratz en Peeters om *Bravo!* op 32 pagina's uit te brengen in de plaats van *Het Rijk der Vrouw...*

Meuwissen in zijn beginjaren als modeliefhebber, illustratie van Dratz bij *Il était une fois*, de geromanceerde biografie van Meuwissen in het Numéro Exceptionnel van 1943

Cover en achterkant van het Numéro Exceptionnel van 1943, met het wapenschild van Meuwissen en zijn veelzeggende – fictieve – wapenspreuk: *Je dépenserai! Ik zal ze opdoen! Geld moet rollen!* 1883 is zijn geboortjaar

1943 - Le Numéro Exceptionnel [Het Bultengewone Nummer]

Het derde nummer brengt ons een tekst met de titel *Er was eens*, die geromantiseerde informatie bevat over het ontstaan en de groei van Uitgeverij Meuwissen. En nog maar een persiflage, op Bobby Dazzler (hier Lulu Dazzler, alias Lucienne Meuwissen, dochter van de uitgever) en op de Katzenjammer Kids, een scène met grappenmakers Dratz en Peeters. Opvallend is natuurlijk *Dappere Jan*, een ondeugend verhaaltje geïllustreerd met een onuitgegeven tekening in plakkaatverf van WIL.

Deze drie – helemaal handgemaakte – publicaties werden hoofdzakelijk in het Frans uitgewerkt maar de auteurs wilden ook Raymond Herreman een plezier doen, de vertaler en manusje-van-alles van het blad. Daarom treffen we ook bijdragen in het Nederlands aan, *Het opstel van Fonske* (twee afleve-

ringen waarvan één in 1942), *Het Kerstmanneke* (1941) en een reglement opgesteld in een soort Oud-Nederlands «*Druckerye De Gulden Meeuw. In 't teeken Plantyns. Ordonantie inhoudende de werckende ghedraghregheelinghe der Vry Ghesellen, Smouters ende Leerjonckers* » (1942). We vernemen dat dit reglement een vrije bewerking is van een werk van professor Maurits Sabbe, *De Plantijnse Werkstede*. Tenslotte biedt het nummer van 1943 *De engels en de lochte danseuzen* (opnieuw ondertekend door Fonske) en het verhaal *3 Maal twintig* (ter gelegenheid van Meuwissens 60ste verjaardag) geïllustreerd door Laudy.

HET EINDE VAN JAN MEUWISSEN

Het naderen van de Geallieerden bracht de directie van de S.A.R enigszins in beroering. In de wetenschap dat de prijs van *Bravo!* nog steeds 1 fr. per nummer bedroeg in 1944, waarom dan niet direct een grote slag geslagen en nog in de rapte een *Bravo! Vakantienummer* uitbrengen? Maar dan wel in een oplage van 150.000 exemplaren aan de prijs van 6,50 fr. Brussel werd bevrijd in september 1944 en de persen van de S.A.R. vielen stil.

Bravo! en *Het Rijk der Vrouw* verschenen echter al opnieuw op 24 oktober 1944, nu met opdruk van "Nieuwe Reeks", onder het "nieuwe bestuur" van drukker-stroman Felix. Hoewel het blad met onderbrekingen verscheen en nog altijd zonder datering, kunnen we met een zekere precisie de weg volgen die de nieuwe reeks zou afleggen tot op het einde, in december 1945. Hergé, die nu ook zonder werk zit, komt zijn vriend Dratz voorstellen om mee te werken aan het blad. Maar uit bezorgdheid om zijn beheer van het blad niet nog moeilijker te maken, wou sequesterbeheerder G. Defosse daar niet van horen. Gelukkig of jammer genoeg?

Jan Meuwissen verdwijnt. Zijn oogappel, de S.A.R., had voor de Duitsers gedrukt tijdens de oorlog: pamfletten, verordeningen en diverse bladen, waaronder minstens één nummer van *Signal*, het wijdverspreide propaganda-orgaan van de Nazi-ideologie. Een expertise bracht een zakencijfer aan het licht van 18 miljoen (Belgische franken, vandaag ongeveer 6.700.000 euro) onder de vorm van facturen aan de Duitsers. In de laatste maanden van 1944 spant Justitie zich niet teveel in om J. Meuwissen terug te vinden, die zich nog steeds verbergt in België. Ze kunnen zijn spoor immers volgen via zijn ontmoetingen met politici, waarvan hij in deze moeilijke tijden steun verwacht. Maar die kunnen niets doen voor hem, sommigen moeten immers zelf moeite doen om het onderzoek, dat ingesteld werd naar hun eigen persoonskaartje, in de doofpot te doen belanden. Tenslotte keert Meuwissen terug naar Nederland, van waaruit hij niet kon uitgeleverd worden.

Meuwissen gaf niet alleen *Het Rijk der Vrouw* uit en *Bravo!*, maar drukte ook minstens 1 nummer van het Duitse propagandablad *Signal*. Naar verluidt rekende hij voor de Duitse opdrachten wel een hoger tarief aan...

4
Het *Bravo!* verlofnummer

Zijn proces in 1946 scheen niet zozeer samengesteld uit stukken van de Krijgsauditeur dan wel uit anonieme brieven. De ene begint met: «indien u die Hollandse haai die zich J. Meuwissen noemt, directeur van de S.A.R., echt bij de kraag wil vatten, ziehier hoe u te werk moet gaan...», enzovoort. Een andere: "Uitgeverij Meuwissen werd gecamoufleerd om aan bestraffing te ontsnappen Felix (en de boekhouder met de baard) weten alles over het speciaal uitgewerkte mechanisme". Er was er zelfs één die zijn verdediging opnam: « J. Meuwissen heeft mijn zoon werk gegeven, die zich schuil moest houden; (hij) was op de hoogte van die situatie... »

Maar wat het gerecht vooral interesseerde, was te weten te komen waar Meuwissen de 10.500.000 fr. gevonden had (ongeveer 3.900.000 euro) om de S.A.R. te kopen. Die transactie was in volle oorlogstijd doorgegaan als een scène van een detectiveroman uit de goeie oude tijd in een aparte zaal van de Dresdner Bank, in Parijs.

Het tribunaal veroordeelde Meuwissen bij verstek ter dood. Hij zou in ballingschap sterven in de jaren vijftig.

NOOT

1. *Ciné Revue* werd opgericht in 1920 en bestaat, tot op de dag van vandaag, alleen in het Frans (Editions Ciné Revue). *Femmes d'Aujourd'hui* dateert van 1930. *Het Rijk der Vrouw*, de tegenhanger bestemd voor het Vlaamse publiek, werd opgericht in 1932; in 1990 fuseerde het met *Libelle*. Omwille van de leesbaarheid duiden we het blad in de verdere tekst aan met de Vlaamse naam, het is niet bekend voor welke uitgave de vermelde oplagecijfers precies gelden.

Samen met dokter in Letteren en Wijsbegeerte Michel Fincoeur heeft Frans Lambeau heel wat zoekingswerk gewijd aan de bijzondere achtergronden van het Belgische uitgeversmilieu vóór, tijdens en na de oorlogsjaren. Beiden bereiden zij een boek voor dat in 2008 moet verschijnen en dat zou handelen over de Belgische tekenaars en illustratoren in die periode. Het wordt in elk geval een publicatie die iedereen die in deze materie geïnteresseerd is, met spanning kan tegemoet zien!

HET ONBESTAAND NUMMER

Bij dit magazine voegen we ter documentatie een los nummer van *Bravo!* Niet zomaar een nummer natuurlijk... het is een bloemlezing uit de drie bijzondere nummers die door de medewerkers vervaardigd en geschonken werden aan uitgever Meuwissen ter gelegenheid van zijn verjaardagen in 1941, 1942, 1943. Zeg maar een "best of" van 16 pagina's. Bij gebrek aan de originele pagina's hebben we voor de reproductie beroep moeten doen op bestaande foto's, die we zo getrouw mogelijk bijgewerkt hebben. Door de foto's zijn de teksten zo goed als onleesbaar in druk, daarom hebben we er verscheidene opnieuw ingetypet. Ook hebben we enkele staaltjes van het proza vertaald naar het Nederlands. Het is dus werkelijk een "onbestaand" nummer geworden. We hadden het trouwens evengoed het "onbeschaamd nummer" kunnen noemen: de medewerkers kennen de pleziertjes van de baas: drank, feestjes, sigaren, jonge vrouwen, tripjes naar Parijs,... al dan niet in deze volgorde. Meuwissen zelf moet wel graag uitgediept hebben met zijn levensstijl, anders zou zijn personeel er niet zo openlijk naar verwezen hebben. Hij moet deze hommage zeer plezierig gevonden hebben. Verschillende medewerkers zoals Laudy, Dratz, Jacobs en Vandersteen sparen dan ook de pikante gags niet. Redelijk wat bloot dus en mopjes die vandaag in Rooie Oortjes door het kleine grut gelezen worden. Voor die tijd was het wellicht gewaagd. Van de teksten is nooit helemaal zeker wie wat geschreven heeft, omdat ze zelden ondertekend zijn, op *Oncle Raymond* en *Fonske* na. Hoewel deze bijdragen toen werkelijk voor één persoon bedoeld waren, en niet voor het grote publiek, vinden we het vanuit historisch perspectief essentieel om deze exclusieve creaties openbaar te maken. Overigens zullen kopies wel intern gecirculeerd hebben bij de redactie en zal iedereen er toen plezier aan beleefd hebben.

INHOUD VAN HET ONBESTAAND NUMMER

- Cover: de cover van le N° très spécial, 1941, Meuwissen, Dratz en Peeters rechtsboven op de cover, getekend door Dratz.
- pag. 2: *La lettre d'Oncle Raymond*, door Raymond Vandervoort, waarin hij Meuwissen aanwrijft dat hij nooit *Bravo!* leest. Verder tal van foto's van medewerkers, die wij geen naam kunnen geven, uit het N° très spécial, 1941.
- pag. 3: *Driemaal twintig*, met illustraties door Laudy, bij de 60ste verjaardag van Meuwissen, uit het Numéro Exceptionnel van 1943
- pag. 4: *M'sieur Mouette* (alias Meuwissen) gaat op jacht, illustraties EP Jacobs, over twee pleziertjes van de baas, de jacht en het glaasje, uit het N° très spécial, 1941.
- pag. 5: *De Engels en de lochte danseuzen*, door Fonske (Minne), bij de 60ste verjaardag van Meuwissen, uit het Numéro Exceptionnel van 1943
- pag. 6: *Wist u hoe Bravo! gecorrigeerd wordt?*, illustraties Omer van de Weyer, uit l'Annuel du patron, 1942
- pag. 7: *Een beetje ontspanning*, een parodie op een spelletjespagina, met tal van verwijzingen naar Meuwissen, zijn pleziertjes en het leven op de redactie, uit het N° très spécial, 1941.
- pag. 8&9: *Une chaude alerte*: twee pagina's geïllustreerd door Jean Dratz, met een tekst vol onvertaalbare woordspelingen. Het gaat om de namen van de paters: abbé of père vormen samen met de namen een bestaand ander woord (vb: père Manant = permanent). Uit het Numéro Exceptionnel van 1943.
- pag. 10: *De geboorte van een meesterwerk*: het artistieke werk van hoofdredacteur Dratz wordt op de korrel genomen en geïllustreerd door EP Jacobs. De figuur in het zwart met de bril stelt Jean Dratz voor. Uit het Numéro Exceptionnel van 1943.
- pag. 11: *Dappere Jan*: een bijzonder avontuur, geïllustreerd door WIL alias Willy Vandersteen, uit het Numéro Exceptionnel van 1943.
- pag. 12: *La lionne de Flandre*: een persiflage op de Guldensporenslag, maar dan met Spirou/Robbedoes en Bimbo in de rol van de Fransen, die het onderspit delven tegen de Leeuw van Vlaanderen. Met een illustratie van Jean Dratz, uit het N° très spécial, 1941.
- pag. 13: Pagina met pikante grapjes, geïllustreerd door EP Jacobs in l'Annuel du patron, 1942
- pag. 14: Het Kerstmanneke, met Meuwissen in de rol van gulle gever, illustratie van Jean Dratz, uit het N° très spécial, 1941.
- pag. 15: gag van de Kids, met Minne die de papiervoorraad in de fik steekt, en Dratz&Peeters die weer de schuld krijgen. Getekend door Dratz, op de achterkant van l'Annuel du patron, 1942.
- pag. 16: *Stormer Meuwis l'intrépide*, persiflage op Stormer Gordon door Dratz, over een dreigende strijd tussen Spirou en Bravo!, op de achterkant van het N° très spécial, 1941.

Met dank aan Joppe Broeckhoven, Johan van Ransbeeck en Hendrik Neyts voor het typwerk.

Wie dit nummer het eerst in handen krijgt, vindt deze gratis bijlage

De pagina met Dappere Jan, anti-Duits van toon, door Vandersteen geïllustreerd en ondertekend WIL., bij de 60e verjaardag van Jan Meuwissen in 1943. Een tot nu toe geheel onbekende tekening van Vandersteen!

Wat een vondst, die unieke nummers van *Bravo!* We kunnen stiekem meekijken achter de schermen van een bijzondere redactie en krijgen enig inzicht in het intieme denken en doen van onze landgenoten in de bewogen jaren veertig van vorige eeuw. De nieuwe informatie die we in handen kregen vanuit deze onverwachte bron stemt tot nadenken. Wat betekent dit voor het onderzoek naar de activiteiten van sommige bekende namen tijdens Wereldoorlog II? Wellicht is het laatste woord over deze pas ontdekte pagina's nog niet gezegd, maar wij maken toch een eerste analyse over de impact van deze periode op het leven van Willy Vandersteen.

Vandersteen hield van een verzetje

DOOR PATRICK VRANKEN EN JEAN SMITS

In BSM nr 51 startte onze reeks over *De voorzichtige Vandersteen*, met als afsluiter het spraakmakende *Dossier 40-45 Belgische tekenaars tijdens WOII* in BSM 59, waarin ook aflevering 5, over Willy Vandersteen tijdens en na de bezetting. Ondertussen zijn we 10 jaar verder en verscheen dit voorjaar, na *De Bruegel van het beeldverhaal*, eindelijk een tweede biografie over Vlaanderens grootste stripauteur, Willy Vandersteen. Weliswaar onder de titel *Studio Vandersteen, kroniek van een legende* schetst auteur Ronald Grossey een portret van de grootmeester op basis van interviews met medewerkers en kennissen. Eindelijk leert iedereen Willy Vandersteen kennen als een bon-vivant, die graag een glas whisky dronk, altijd een pakje sigaretten bij de hand had en die niet alleen tijdens zijn vaste uitgangsavond graag een oog wierp op het vrouwelijk schoon. Daarenboven blijkt hij in zijn gloriédagen zeer begaan geweest te zijn met het welzijn van zijn trouwe werknemers.

Dankzij het verhaal van de Onbestaande Bravo's kunnen we een steentje bijdragen aan dit menselijker beeld en zelfs een mogelijke verklaring geven voor Vandersteens levenswandel, want de parallel met Jan Meuwissen is vlug getrokken. Als we whisky vervangen door jenever en sigaretten door sigaren, klopt het plaatje perfect. Het is duidelijk

dat Jan Meuwissen een grote indruk heeft nagelaten op de jonge Vandersteen.

Nog een frappante wetenswaardigheid: in de moeilijke oorlogstijden waren zijn twee belangrijkste werkgevers naamgenoten maar merkwaardig genoeg geen familie van elkaar. Vandersteen was in vaste loondienst bij de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie (NLVC), onder leiding van Piet Meuwissen. Hij verzorgde er allerlei illustraties voor diverse tijdschriften en kwam zo via-via in contact met Bert Peleman en de redactie van het weekblad *Bravo!* Beide contacten zouden leiden tot andere publicatiemogelijkheden.

WIE WAS KAPROEN?

Het was een vraag die tot voor een tiental jaar geleden alleen in verzamelaarsmiddens gesteld werd, en zowel stripkenner als fanatici van WOII boeide. Maar niet meer dan dat. Niemand was in het onderwerp geïnteresseerd en zeker de publieke opinie niet. Het zwarte verleden was vakkundig begraven en bestond officieel niet meer. Tenzij bij speciale gelegenheden, zoals op een stripbeurs in Leuven zo'n 15 jaar geleden. Iemand hield *Zoo zag Brussel de Dietsche militanten* onder onze neus, met de opmerking: "ze zeggen dat Vandersteen dat gete-

Bart de brigademan door Kaproen (1942) en Tori door WIL (1943)

kend heeft". Bladeren, verbaasd opkijken bij de scherpste van de tekst en tekeningen. Onze samenleving werd direct na de oorlog zorgvuldig gezuiverd van documenten met dergelijke inhoud en generaties zijn sindsdien opgevoed met zachte en vriendelijke publicaties als *Zonnestraal* en *Zonneland*. Naarmate meer illustratiewerk uit de duistere jaren opdook, van verschillende Belgische tekenaars, groeide onze belangstelling om het thema "Belgische tekenaars tijdens WOII" grondig te onderzoeken en er een artikel aan te wijden in het magazine. Wat waren de omstandigheden waarin die tekenaars werkten, wie had wat gedaan en waren ze er eventueel voor gestraft, dat waren de uitgangspunten. Aan het onderzoek werkten we gedurende meer dan een jaar samen met Flor Cools en dat leverde interessante nieuwe informatie op. Heel veel striptekenaars en illustratoren hadden gepubliceerd in diverse bladen die door de bezetter goedkeurend gelezen werden. Op zich was dat niet vreemd, want als tekenen je beroep is, dan ga je tekenen, dat ligt voor de hand. Anders ligt het, wanneer het blad of de krant waarvoor je werkt extreem ver gaat om het de bezetter naar de zin te maken, en nog bedenkelijker is het, wanneer de auteur openlijk standpunten verbeeldt die verbonden zijn met een verderfelijke ideologie. Hergé heeft er na de oorlog last mee gehad, Leo DeBudt en Panis werden er voor veroordeeld, om maar enkele van de vele namen te noemen die aan bod kwamen in ons dossier. Ook Willy Vandersteen tekende in die jaren voor collaborerende bladen als *Volk en Bodem*, *Winterhulp* en vooral *Het slagersblad*, o.a. onder het pseudoniem WIL, maar tekende heel aardige ventjes en dat werd hem achteraf niet kwalijk genomen.

KAPROEN WAS PERT PELEMAN

Maar hoe zat het met de identiteit van Kaproen, dat was één van de vele aspecten van ons onderzoek. Wij stelden vast dat aan de publicaties van Kaproen in de eerste plaats de naam van Bert Peleman moet verbonden worden, iemand die in vroeger tijden als Vlaamse dichter bekend stond. Als je vraagt wie de geestelijke vader is van *Zoo zag Brussel de Dietsche militanten* (1942), dan moet je objectief kunnen vaststellen dat het Bert Peleman was, die de brochure samenstelde en schreef onder het pseudoniem Ulenspiegel, terwijl hij voor de tekeningen beroep deed op een (of meer?) illustrator(en?). Het boekje is deel 1 in de *Ulenspiegelreeks*, dus het eerste in een reeks boekjes die Peleman plande. Extreem gesteld: je zegt ook niet dat Jan Bosschaert de auteur is van *Blinker en het Bag Bag-juweel*. Nee, het is een boek van Marc de Bel, met illustraties van Jan (met excuses voor de vergelijking, Marc en Jan!). Het verhaal startte bij Peleman, dat was het enige vaststaande feit. Van daaruit vertrokken we met een reeks vragen: kenden Peleman en Vandersteen elkaar? Ja, ze waren beste vrienden en op het einde van de oorlog tekende Vandersteen voor *De Illustratie*, een cultureel tijdschrift onder het hoofdredacteurschap van Peleman. Zelfs het Suske en Wiske-album *De mollige Meivis* was nog een eerbetoon aan Peleman, die in het Scheldeland begin jaren '70 actief was als voorzitter van cultuurkring *De Meivis*. Had Vandersteen de tijd om in die jaren tekenwerk te leveren voor Peleman? Ja, precies in 1942 moet hij zo goed als werkloos geweest zijn, want als we zijn officiële bibliografie uitpluizen, zijn er heel weinig publicaties bekend onder zijn naam (is 1941-1942 trouwens de periode van "zwarte sneeuw" waarover Vandersteen later zou vertellen?) Zijn er stijlkenmerken die de tekenstijl van Vandersteen linken aan die van Kaproen? Ja, in die mate zelfs dat, als Vandersteen niet de illustrator was in dienst van Peleman, we ons wel moeten afvragen waarom hij de stijl van die geheimzinnige illustrator later zo nauwgezet ging imiteren. Alle details zijn beschreven in magazine 59, die hoeven we hier niet herhalen.

Blijkbaar zijn wij in onze ijver om alle puzzelstukken op elementaire wijze te rangschikken, beste Watson, zo grondig te werk gegaan, dat vandaag algemeen aangenomen wordt dat wij het bewijs geleverd hebben van de identiteit van Kaproen. Terwijl geen document of directe getuige die theorie tot op de dag van vandaag kan bevestigen. Peter Van Hooydonck heeft beschreven dat hij dé vraag stelde aan Bert Peleman. Die antwoordde hem dat hijzelf Ulenspiegel was, maar dat Kaproen zijn ware identiteit maar moest bekend maken. Vandersteen verklaarde nadien desgevraagd aan van Hooydonck, dat hij er niets mee te maken had. Er is dus geen hard bewijs, het werd stellig ontkend door de betrokkenen, maar er is wel *circumstantial evidence*: contacten, tijd en plaats, stijlkenmerken, het klopt allemaal.

DE COMPLOTTHEORIE

Tot zover ons lijvig dossier uit 1998 over tekenaars in moeilijke tijden, dat met zeer veel aandacht gelezen werd... in het striptmilieu. Michel Kempeneers besteedde er een halve pagina aan op de cultuurbladzijde van *De Standaard*, maar voor de rest deed het niet te veel stof opwaaien. Stripschrift haalde de krenten van een jaar onderzoek uit de pap door de meest tot de verbeelding sprekende illustraties af te beelden, samen met de conclusie. De meesten zagen hun vermoedens netjes bevestigd en dat was het dan. De zwarte bladzijde leek omge-

Volk en Bodem van 13-9-1941, met een illustratie van EP Jacobs op de cover. Was er dan toch contact tussen beide Meuwissen?

DE LOTGEVALLEN VAN PEEKE SORGLOOS

Peeke Sorgeloos uit *De Illustratie* nr.12 van 6 mei 1944, tekeningen Vandersteen bij rijmpjes... wellicht van hoofdredacteur Bert Peleman

draaid. Tot Marc Verhaegen in 2005 zijn ontslag kreeg bij Studio Vandersteen en een heuse complottheorie kwam bovendrijven. Vlaanderen heeft wat met complottheorieën, en toegegeven, we doen daar allemaal graag aan mee. Tenminste, zolang het gaat om de drijfveren die aan Arseen Goedertier toegeschreven worden om *De rechtvaardige Rechters* te ontvreemden en te verbergen. Andere koek is het, om te beweren dat Vandersteens erfgenamen Verhaegens synopsis voor een *Suske en Wiske en de Holocaust* afgeschoten zouden hebben, omdat vader Vandersteen tijdens de oorlog zwart geweest zou zijn. Zelfs ernstige stripjournalisten gingen mee in dat Loch Ness-verhaal. En het bewijs, zo wisten ze er nog bij te vertellen, werd door ons geleverd in een van onze magazines. Dat was even slikken.

Meteen journalist Robert van de Griend van *Vrij Nederland* aan de telefoon, "of wij inderdaad konden bevestigen dat Vandersteen de genaamde Kaproen was?" De waarheid kent wel enige nuances, mijnheer de journalist, er was een zekere Bert Peleman, die zwarte gedichten schreef en die... Nee, dat was niet interessant genoeg, bedankt. "Vandersteen collaborateur", we zagen de vette kop al. *Sensaatzie!* De hoofdredacteur van een bekend Vlaams magazine vroeg ook een archiefexemplaar op van het dossier dat ondertussen stof vergaard had. Goed, was onze reactie, maar is het de bedoeling om Vandersteen op een kar naar het schavot te rijden, of gaat het erom het hele verhaal te brengen? De Tourkaravaan laat al jaren een spoor van lege ampoules achter zich na, maar alleen de vedetten aan de kaak stellen, dat is intellectueel oneerlijk. Schrijf dan dat bijna iedereen boter op zijn hoofd heeft en dat ze in een systeem verzeild zijn waar ze niet meer uitgeraken. Hou de mensen niet voor de gek met zogezegde "sensationele onthullingen". Daarop ontstak de hoofdredacteur in een driftbui: wij spraken hier wel met echte journalisten, die kwaliteit brachten! Wat dachten wij wel! Amateurkes!

Vervolgens gaf Peter Van Hooydonck, die in zijn vroegere publicaties het Kaproenthema vermeden had en tot op het laatst de getuigenissen van Peleman en Vandersteen in stelling bracht, *Vrij Nederland* tenslotte waar ze om vroegen en bevestigde voor het eerst zijn "intieme overtuiging". Wat dan weer aanleiding was voor de erfgenamen om een tegenonderzoek in te stellen. Het moet ook gezegd dat de pogingen van sommigen om de feiten in verband met Kaproen te ontkrachten, enigszins tot mislukken gedoemd zijn. Gezien de omstandigheden is geen hard bewijs mogelijk, maar een hard tegenbewijs evenmin. Alleen zwijgen en aanvaarden dat het onmogelijk is, past in deze omstandigheden.

VANDERSTEEN EN HET VERZET

Wat ons dreef bij ons onderzoek, was de zoektocht naar de mens die Willy Vandersteen heette. Was hij werkelijk de Sinterklaasfiguur uit onze naïeve kinderjaren, een personage in plaaster? Welnee. We waren eigenlijk opgelucht dat hij tenslotte ook maar een mens van vlees en bloed bleek te zijn, niet perfect en met kleine kantjes. Een soort Lambik. Natuurlijk zijn wij niet opgetogen over de verwerpelijke inhoud van de Kaproentekeningen. Als ze van zijn hand zijn, dan blijft de vraag of dat met zekerheid tot de conclusie leidt, dat Vandersteen een overtuigde collaborateur was. Wij denken misschien te weten wat hij deed, maar weten totaal niets over het hoe en waarom. Had hij een zwarte ziel of was hij eerder sociaal bewogen, zoals blijkt uit zijn later werk en getuigenissen van mensen rondom hem? Vergeet ook niet dat Kaproen onbekend wenste te blijven, wat toch duidt op een besef van het onderscheid tussen goed en kwaad tijdens de oorlogsjaren.

Dat enige objectiviteit en voorzichtigheid nodig is, blijkt uit een nieuw element dat de jonge Vandersteen in een heel andere context plaatst.

We weten dat Kaproen even geheimzinnig verdwijnt als hij gekomen is. Na zijn verdwijning duikt in 1943 bij het weekblad *Bravo!* de jonge WIL op en die gaat helemaal op in de sfeer van die bijzonder bruisende redactie, voortgestuwd door een energieke uitgever die de genoegens des levens weet te smaken. Het is een zeer goedbetaalde job, extra dertiende maand, enzovoort, dus risicotekeningen maken voor zwaar collaborerende bladen is totaal niet nodig om een gezin te onderhouden. Er is meer: in het bijzonder nummer ter gelegenheid van de 60ste verjaardag van Jan Meuwissen illustreert WIL een verhaaltje over een Dappere Jan die zich wrekt omwille van een ontrouwe geliefde (nu ja, een dame uit het etablissement "Uilenspiegel" die ook voor andere mannen vriendelijk is). De mededingers zijn echter handlangers van de baron De la Fauconnerie... Het verhaal is een duidelijke allusie op de oorlogssituatie. De la Fauconnerie, de tiran, de usurpator, is niemand minder dan Von Falkenhausen, de militaire bevelhebber van het Duitse militaire bestuur van 1940 tot juli 1944 van België, Nederland en Noord-Frankrijk. *Fauconnerie* is een meesterlijke woordspeling, een samen-

trekking van Faux (vals), Faucon (Valk) en connerie (onnozelheid, stommitieit)... De tiran heeft een privépolitie, de "Veste à peaux", een allusie op de Gestapo. De schrijver van het stukje geeft alle collaborateurs, meelopers en lafaards die geen verzet durven te bieden, een veeg uit de pan. Alleen Dappere Jan rijgt - samen met zijn vrienden - de handlangers van De la Fauconnerie aan zijn degen en belandt in de gevangenis. Wie Dappere Jan is, weten we niet zeker, maar de Sir van de Sar die hem redt, is Jan Meuwissen. In oorlogstijd (1943) was dit toch wel gedurfd en opruiend proza, een pamflet van het verzet waardig. We weten niet wie het stukje schreef, maar het bevat wel elementen die we kunnen linken met Vandersteen zelf: het is een verhaal uit het land van het Noorden, er is het kabaret "Uilenspiegel", en de degen wordt gehanteerd. Willy Vandersteen illustreert het verhaal alleszins met veel enthousiasme (de dame krijgt ook nog een laars onder haar derrière, wat in het verhaal niet voorkomt) en ondertekent het met WIL, bijna zijn eigen naam! Ook al was het niet voor publicatie bedoeld, het was best een risico. Er werden mensen voor minder ondervraagd, opgesloten en geëxecuteerd.

Tot nu toe dachten we dat Vandersteens *Floche et Flake tiennent le maquis*, dat direct na de bevrijding gemaakt werd, het enige spoor van verzet tegen de Duitsers bevatte, maar kijk, *Dappere Jan* illustreerde hij al in 1943. Of Vandersteen in handelingen en gedachten een echte collaborateur was, zoals sommigen menen te weten, dat is ons dus niet helemaal duidelijk.

Wat wel duidelijk wordt, is waar de eenvoudige jongen uit de Seefhoek de smaak te pakken gekregen heeft van het uitgaansleven: bij de redactie van *Bravo!* werkten geen paters... er werd gewerkt, er was creativiteit, maar na gedane arbeid werd er uitbundig geëld en geld verteerd. En dat is Vandersteen in zijn latere leven ook blijven doen. De zoektocht naar de mens achter de succesvolle tekenaar is nooit gestopt, en het boek van Ronald Grossey is het voorlopige hoogtepunt daarin. Verschillende bronnen schetsen een Breugheliaans beeld van Vandersteen, de sfeer van zijn strips waardig: plezier, drank en mooie vrouwen. De stijlvergelijking die we vroeger maakten tussen Vandersteen en Kaproen mag dan voor altijd hypothetisch blijven bij gebrek aan harde bewijzen, voor de vergelijking met de levensstijl van Jan Meuwissen zijn er nog genoeg levende getuigen. Daar wordt de hypothese ingehaald door de feiten.

Studio Vandersteen, kroniek van een legende 1947-1990, Ronald Grossey, Roularta Books 2007.

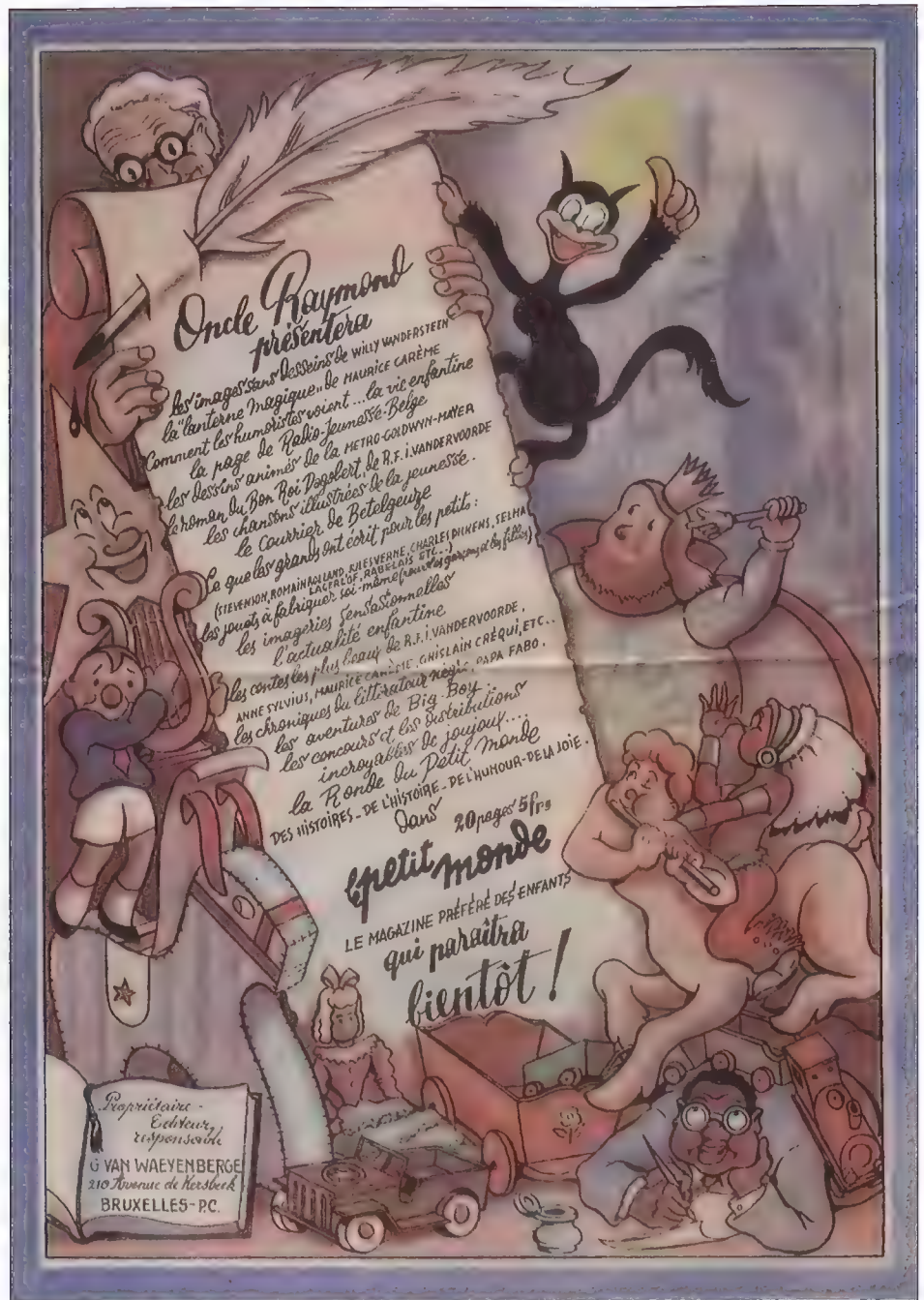
Floche en Flake in het maquis, de enige uitgave in het Nederlands (1988) van het verhaaltje dat Vandersteen na de bevrijding (1944-1945) tekende voor Franc Jeu. Lang werd aangenomen dat dit de enige anti-Duitse publicatie was van Vandersteen

Vandersteen kondigde Le Petit Monde aan

Op deze aankondiging voor *Le Petit Monde* uit begin 1946, die pas zeer recent (60 jaar later!) opgedoken is, stelt Onkel Raymond het nieuwe blad voor. De tekening is rechtsonder gesig-neerd W.V. Willy Vandersteen en Onkel Raymond hebben een gemeenschappelijk verleden: **Bravo!**

DOOR JEAN SMITS

De nonkel Raymond in *Bravo!* en in *Le petit monde* zijn immers dezelfde, namelijk Raymond Vandervoore. Zijn volledige naam wordt vermeld op een tweede aankondiging voor LE PETIT MONDE en dan nog wel als "rédacteur en chef". Hiermee wordt meteen verklaard waarom we verschillende Bravo!-medewerkers uit de bezettingsperiode ook terugvinden in *Le petit monde*: Vandersteen, Laudy en illustrator Omer Van De Weyer. Het editoriaal van het eerste nummer van LE PETIT MONDE, « L'éditorial d'oncle Raymond », begint als volgt : « Mes chers neveux et nièces retrouvés, Je suis ému, au moment de reprendre, avec tout votre adorable et affectueux petit monde, une correspondance, interrompue depuis quatre cruelles années ». Nonkel Raymond is ontroerd dat hij de correspondentie met zijn neefjes en nichtjes opnieuw ter hand kan nemen na die verschrikkelijke vier jaren. Als Nonkel het in 1946 heeft over "vier verschrikkelijke jaren" dan zullen de neefjes en nichtjes wel terugdenken aan de vier bezettings-jaren. Maar misschien doelde Nonkel ook op een persoonlijk trauma : het was namelijk in 1946 eveneens vier jaar geleden dat zijn rubriek van Nonkel Raymond in *Bravo!* sneuvelde, op het moment dat het blad van 12 op 8 bladzijden terugviel. In de Vlaamse uitgave ondertekende hij zijn rubriek met "Nonkel Gust".

In het "hommagenummer" van eind 1942 dat dus alleen bij de redactieleden en bij de uitgever circuleerde, lezen we in de *Ballade des cadets de Bravo!*: « Prince! Il en manque un dans cette horde. Mais ce n'est que Raymond Vandervoore. Tel un grand oncle a grand héritage. Il partit, claquant les portes avec rage ! C' qui n'empêcha « Bravo ! » de prospérer. Comme quoi jamais de rien il faut jurer! » (Mens toch, er ontbreekt er één in die bende daar. Och, het is Raymond Vandervoore maar. Zo'n belangrijke nonkel, zijn erfenis was groot : de klank van de deur die hij dichtsloeg, woest en rood! Bravo! doet het desondanks zeer goed. Wat weer bewijst dat je nooit dure eden zweren moet). Het afscheid bij *Bravo!* moet dus pijnlijk en waarschijnlijk gedwongen geweest zijn. We kunnen tussen de regels lezen dat Raymond Vandervoore gezwoeren had *Bravo!* ten val te brengen. Wellicht zag hij die kans door een concurrerend blad te steunen of op te richten, in casu *Le petit monde*.

Maar er was wat aan de hand met Nonkel, want ook in *Le petit monde* wordt hij al na 10 nummers vervangen door Cousin Georges! In het editoriaal van nummer 11 lezen we « Mes chers amis, Ne vous étonnez pas de ne pas retrouver la signature d' ONCLE RAYMOND au bas de cette lettre, mais absorbé par de nombreux travaux il m'a chargé de l'excuser auprès de vous et de prendre la plume à sa place, pendant le temps qu'il lui faudra pour se consacrer aux autres besognes qu'il accomplit ». (Nonkel Raymond wordt zozeer door het werk opgeslorpt dat hij aan Georges gevraagd heeft om voorlopig zijn pen over te nemen).

In nr. 59 van *Le petit monde* is het cousin Georges, die aankondigt dat het blad wegens gebrek aan papier "tijdelijk" niet meer zal verschijnen. De lezers zullen van *Le petit monde* net zo min als van onkel Raymond ooit nog wat te lezen krijgen...

(Meer over *Le petit monde* in BSM 79)

Stripwinkel TISTJEN DOP

www.tistjendop.be

Patersstraat 96 - 2300 Turnhout
tel. 014/42.88.29 - info@tistjendop.be

Ook ruime keuze in Engelstalige strips:
graphic novels, klassiekers, humor,
manga's en underground.

'T IS WEL NIET WETENSCHAPPELIJK
VERANTWOORD, MAAR 'T IS
TOCH GEESTIG!

Stripwinkel Adhemar
Kammerstraat 25, 9000
Gent

Geopend
woensdag t/m vrijdag:
10.30uur-19.00uur
zaterdag:
10.00uur-18.00uur
zondag:
10.00uur-12.30uur
tel. 09/224.32.39

In-en verkoop oude
stripverhalen, zeefdrukken,
curiosa, luxe's,
Tevens alle nieuwe strips in
voorraad!

HET BESLOTEN LAND

STRIPS-COMICS-COOL MEDIA

Parijsstraat 16 Leuven
016-225840
info@hbl.be
www.hbl.be

De Striepclub

www.striepclub.be, de actieve site vol
promoties, acties, activiteiten, speciale uitgaven,
posters en prentkaarten,
enkel te verkrijgen in of via
De Striepclub.

Schrijf je in
op onze wekelijkse
nieuwsbrief via
info@striepclub.be

www.striepclub.be

Peter Bonte

De StripDatabank

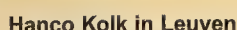
2004 - 2005
DVD

Peter Bonte
StripDatabank
2005
DVD

STRIPWINKEL WONDERLAND

Wonderland productions

Paardsdemerstraat 19
3500 HASSELT
011/22 82 00

Stroomlijn is de eerste grote tentoonstelling in Vlaanderen die het werk van de bekende Nederlandse stripauteur Hanco Kolk belicht. Anders dan de tentoonstellingen die Beeld Beeld tot nu toe organiseerde, is Stroomlijn geen retrospectieve tentoonstelling. Stroomlijn zoomt in op het recente werk van Hanco Kolk. De tentoonstelling laat de verschillende facetten van de tekenaar Kolk aan bod komen: Kolk als striptekenaar, Kolk als beeldend kunstenaar, Kolk als graficus. Het werk van Hanco Kolk wordt gepresenteerd in enkele 'hoofdstukken'. In een vitrine van 6 meter lang wordt de Divina Commedia van Dante Alighieri uitgebeeld, door vier achter elkaar geplaatste perspex coulissen, waardoor een spectaculaire ruimtelijke werking ontstaat. Er is het Diorama Arthur, vijf meter lang volgens hetzelfde principe als het Dante-diorama, met uitbeelding van het Koning Arthur verhaal. Dan zijn er uit perspex vervaardigde 'fonteinen': het gekleurde water dat door de uitgeholde kanalen in de transparante perspexblokken stroomt, creëert een boeiend bewegend lijnenspel. Ook te zien zijn schilderijen en prints (vrij werk), originele pagina's en voorbereidend werk uit Meccano 4, *De Ruwe Gids*, schetsen en originelen uit de eerdere Meccano-delen. De titel *Stroomlijn* verwijst zowel naar Kolks vloeiende tekenstijl – in zijn strips én in zijn vrij werk – als naar de sculpturen (fonteinen). Stroomlijn wordt gepresenteerd in de tentoonstellingszaal én de galerij van de Universiteitsbibliotheek Leuven, Mgr. Ladeuzeplein 21, 3000 Leuven. De tentoonstelling start op 6 oktober en eindigt op 4 november 2007. Zie ook de agenda.

Doe ik het goed?

Strips maken, het is niet gemakkelijk. Toch niet om voor iedereen goed te doen. De Amerikaanse uitgever Borders heeft zijn boekwinkels in Groot-Brittannië de opdracht gegeven het stripalbum *Kuifje in Afrika* (oorspronkelijk vertaald als *Kuifje in Congo*) van de kinderrekken naar de volwassenafdeling te verplaatsen. Na Groot-Brittannië namen ook de boekenwinkels van Borders in de Verenigde Staten en Australië het stripalbum uit de kinderrekken. Borders nam dit besluit nadat de Britse vereniging voor rassengelijkheid (CRE) het tweede Kuifje-avontuur als *racistisch* had bestempeld. Volgens de CRE bevat het album elementen die voor sommige lezers schokkend kunnen zijn. Een woordvoerder van de vereniging had het onder andere over *"tekeningen en dialogen die uitpuilen van schrikwekkende racistische vooroordelen, waar de inheemse wilden op apen lijken en praten als debielen"*. De commissie was in actie geschoten na een klacht van een klant van een Borders-winkel in Londen, die had gemerkt dat het gewraakte album er te koop was. Hergé tekende *Tintin au Congo* in 1930-1931, toen Afrika nog één grote kolonie was van de Europese mogendheden (Frankrijk, België, Groot-

Brittannië, Duitsland ...) en de blanke Europese elite er een zeer paternalistische houding jegens de in haar ogen minder ontwikkelde zwarte Afrikanen op nahield. In hertekende versies werd zowel aan het debiele taalgebruik als de karikaturale tekeningen van de Congolezen (volle lippen, kroezelhaar...) reeds een kleine mouw gepast. Overigens is het album evenmin een favoriet van dierenliefhebbers, want het geweer van Kuifje decimeert er behoorlijk wat inheemse fauna. De Stichting Hergé benadrukt dat de strip *Kuifje in Afrika* bedoeld is voor verzamelaars. Om dat duidelijk te maken is de strip gemarkeerd met een rood lint. Op het album staat ook dat de inhoud van het boek dateert uit 1931 en dat

er stereotypen instaan die de lezers van vandaag kunnen shockeren. De Stichting Hergé kan zich vinden in het feit dat de strip enkel in de volwassen afdeling wordt aangeboden. Overigens kan het publiek de controverse wel smaken, want de verkoop van Kuifje in Afrika is met 3.800 procent gestegen sinds de uitspraak van het CRE. Het album staat inmiddels op nummer acht op de lijst van meest populaire boeken van internetwinkel Amazon.

Voor de rechter

Hierna leek de storm ietwat te bedaren. Tot de student Mbutu Monondo Bienvenu, een Congolees die in België studeert aan de Université Libre de Bruxelles, de kat de bel aanbond. Hij diende klacht in bij de Brusselse onderzoeksrechter, en eist dat het stripboek uit de handel wordt genomen en hem een symbolische schadevergoeding van 1 euro wordt gegeven. Hij vindt Kuifje in Afrika racistisch en een belediging voor alle Congolezen. De klacht is gericht tegen

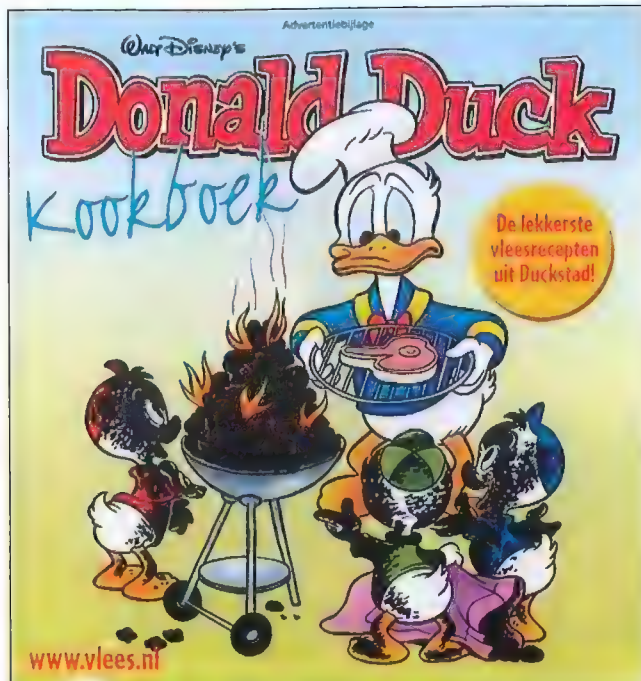

Moulinsart, het bedrijf dat de rechten op het werk van striptekenaar Hergé bewaakt. De Brusselse rechtbank doet nu een vooronderzoek om te bepalen of de klacht ontvankelijk kan worden verklaard. Moulinsart zegt dat men het album in zijn historische context moet zien. Bij het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding waarschuwt men voor hyperpolitieke correctheid. In Zweden werd eenzelfde aanklacht handig omzeilt. Hier verwierp het gerecht de klacht van een Zweed van Congolese origine die het stripverhaal *Kuifje in Afrika* uit de handel wilde laten halen wegens racisme. Het gerecht heeft beslist om geen gevolg te geven aan de klacht van Jean-Dadou Monya omwille van procedurefouten. Over de grond van de zaak werd geen uitspraak gedaan. "Ik had dit verwacht", zegt Monya. "Het belangrijkste voor mij was dat ik de aandacht kon vestigen op het racistische karakter van de strip die niet meer thuishoort in de samenleving van de 21e eeuw." Wij denken dat er nog heel veel werk aan de winkel is, vooraleer alle kunstwerken, literatuur en films van de voorbije eeuwen aangepast zullen zijn aan het denken van de 21e eeuw.

Lezen over eten is niet altijd gezond

De discussie over *Kuifje in Congo* is nog maar net verstomd, en ook in Nederland ligt weer een strip onder vuur wegens zogezegd "niet correct". De Nederlandse Vegetariërsbond (NVB) is boos op Donald Duck. In een nummer van het blad werd namelijk een advertentiebijlage opgenomen van het Vleesinformatiepunt, met recepten waarin ook vlees gebruikt wordt. Bij de recepten staan plaatjes van Donald Duck met zijn neefjes, die bezig zijn vlees klaar te maken. Dit alles is de NVB in het verkeerde keelgat geschoten. De bond overweegt een klacht in te dienen bij de Reclame Code Commissie. "Reclames voor alcohol, tabak en vlees horen gewoon niet in jeugdbladen", licht Vibeke Helder, de directeur van de NVB, toe. Volgens haar zijn kinderen ontvankelijk voor reclameboodschappen die verpakt zijn als stripverhalen. "Zeker gezien de huidige discussie rondom obesitas vinden wij dat kinderen verschoond moeten blijven van dit propagandamateriaal. Kwak, Kwek en Kwak kunnen beter tofuburgers eten dan soortgenoten", aldus Helder. De uitgever van Disney zegt dat Donald Duck zo veel mogelijk afziet van samenwerking met dikmakende, ongezonde producten, juist in het kader van de obesitas discussie. Niet de NVB maar PINK! heeft een klacht ingediend bij de Reclame Code Commissie. Volgens de politieke jongerenorganisatie mogen jeugd-idolen niet worden misbruikt om voeding

aan te prijzen. Reclame voor jongeren mag ook niet de indruk wekken dat ze populairder worden bij vriendjes als ze een bepaald product zouden eten, aldus PINK!. Donald Duck is de samenwerking met het Vleesinformatiepunt aangegaan, "om kinderen plezier te laten krijgen in het zelf koken en gezond eten." De redactie overweegt nu wel een rubriek *Koken met Midas Wolf* die immers al 55 jaar vegetariër is. Misschien kan hij zelfs wel een eigen receptenboek uitbrengen, eventueel in samenwerking met de NVB.

Waar rook is

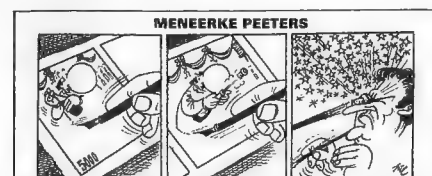
Om dit rondje "doe ik het goed" af te sluiten: in de films van de Disney Group zullen in de toekomst geen mensen meer te zien zijn die roken. Dat heeft Disney op 25/07/07 meegedeeld in een brief aan het Amerikaanse Congres. "Disney ontmoedigt de aanwezigheid van de rokers in films van Disney en haar dochtermaatschappijen Touchstone en Miramax", zo schrijft de ceo van Disney, Robert Iger. De filmmaatschappij heeft daar-

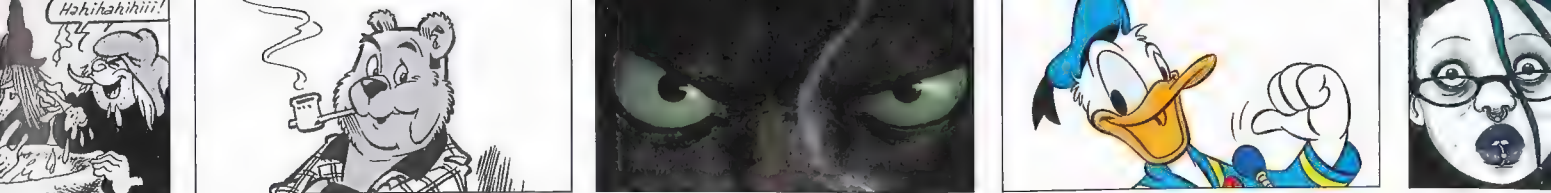
mee een primeur in Hollywood. De weerstand van de politiek en de anti-rooklobby is in de Verenigde Staten de afgelopen tijd flink toegenomen. De aankondiging van Disney volgt op het bericht op 10 mei 07 van de machtige MPAA, de belangenorganisatie van de Amerikaanse filmindustrie die ook leeftijdsadvies geeft bij films, dat deze voortaan ook rekening zal houden met roken bij het bepalen van de leeftijdsgrens. Eerder werd roken door minderjarigen in films al opgenomen in de keuring, maar nu is ook roken door volwass-

nen toegevoegd aan de lijst van criteria waarop onder andere seks, geweld en grof taalgebruik staan. Topman Robert Iger van Disney zei ook dat de filmstudio anti-rookreclames op nieuwe dvd's van bestaande films zal plaatsen.

In memoriam PIL

Op 24 juni 07 overleed Joë Meulepas op 92-jarige leeftijd. Onder het pseudoniem Pil tekende hij een enorm oeuvre van cartoons, stek-comics en boekillustraties en spotprenten bij elkaar. Het bekendst zou Pil worden door zijn woordeloze strookgag Meneerke Peeters, die sinds 7 januari 1957 verscheen in *De Standaard*. De serie liep ononderbroken tot Pils pensioen, op 1 oktober 1983, en telde toen 7.008 strookjes. Meneerke Peeters was een anoniem ventje dat enkel opviel door zijn gigantische neus, en dat in zijn dagelijkse drie tot vier vakjes nu eens heel gewone, dan weer surrealistische dingen meemaakte. Pils spotprenten kregen internationale erkenning en werden in binnen- en buitenland geëxposeerd. Het blijft jammer dat Meneerke Peeters, dat als woordeloze strookstrip het perfecte formaat had om internationaal te gaan, buiten Vlaanderen amper bekend werd. In 1978 gaf de eigenzinnige Pil in het weekblad *Humo* toe dat hij met zijn cartoons had willen hel-

'De bigijntjes'

pen het publiek te ontvoogden, maar dat hij daar niet in geslaagd was en daarom gaandeweg was geëvolueerd naar meer grafische humor. (Michel Kempeneers in De Standaard 28/08/07).

Stephen King verstript

2008 kondigt zich al veelbelovend aan. Het festijn begint al in januari. Uitgeverij L besloot in samenwerking met Luitng Fantasy graphic novels uit te gaan geven van Stephen King, met name *De donkere Toren 1: De jonge jaren van de scherpshutter*. "De man in het zwart vluchtte door de woestijn en de scherpshutter volgde hem." Met deze woorden stelde Stephen King (alweer heel wat jaartjes geleden) zijn Roland voor. Een personage dat in een wereld vol oude

technologie en dodelijke nieuwe magie op zoek is naar de Donkere toren. Nu is er een nieuwe *De Donkere Toren*, de eerste van een serie graphic novels die verhaalt van de jonge jaren van Ronald. De novel werd door King bedacht en geschreven in samenwerking met

Murk

Tomas Murk (pseudoniem voor Tom Durinck) is een cartoonist en illustrator wiens werk sinds 1996 regelmatig opduikt op affiches, flyers, brochures enz. en zelfs al in p@per. Sinds de digitale revolutie en de opkomst van het internet is alles mogelijk maar slechts weinigen kunnen alle grafische objecten, illustraties en cartoons ontwerpen, uitwerken en combineren tot een bruisend en kleurrijk geheel, wat resulteert in prachti-

ge websites, affiches, visuals, logo's... Murks werk leent zich uitstekend voor projecten die vooral jongeren en kinderen in het vizier hebben. Naast dit alles houdt hij zich voornamelijk bezig als striptekenaar van de Bigijntjes een spiksplinternieuwe gagreeks die maandelijks verschijnt in Myx Stripmagazine Als lid van het collectief Balzak (balzak.net) verschijnen er ook regelmatig politieke cartoons via de Balzak-nieuwsbrief en via politics.be Meer Tomas Murk op zijn uitgebreide site: tomasmurk.be of info@tomasmurk.be

Heuvel gaat door

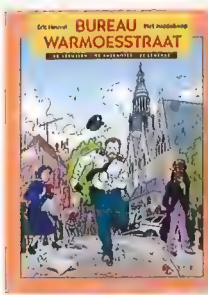
Eric Heuvel gooit het bijltje er niet bij neer zoals de meesten denken, al zag er het even naar uit. "Het zal niet zo gauw zijn dat ik de tekenpen aan de wilgen hang, hoor. Ik wilde, toen ik dat zei, aangeven dat het momenteel erg moeilijk is (via een blad of krant) een publiek te bereiken. Daarmee is het een lastige zaak geworden om strips uit te kunnen (laten) geven. Maar, geen paniek;

Siegfried

Dargaud doet er alles aan om zijn gloednieuwe strip Siegfried – te verschijnen in oktober – te promoten via <http://dargaud.com/dossiers/ba-siegfried/index.html#>. Siegfried is een vrije bewerking van de Nibelungensage die Wagner de inspiratie gaf voor een van zijn mooiste opera's. De Nibelungensage is een van de belangrijke bronnen van de hedendaagse literatuur. Ook The Lord of the Rings van J.R.R. Tolkien verwijst er naar. Met dit verhaal verwelkomt Dargaud een grootmeester van de stripkunst: Alex Alice, auteur van de bij Glénat gepubliceerde serie *Het Derde Testament*. Alex Alice heeft het diploma van de European School of Management op zak. Het eerste deel van de serie *Het Derde Testament* (met co-scenarist Xavier Dorison) kwam uit toen hij nog studeerde. Het vierde en laatste deel van deze serie verscheen in 2004 en met 250.000 verkochte exemplaren is *Het Derde Testament* intussen een bestseller geworden. De sterke en buitengewoon doeltreffende tekenstijl van Alex Alice doet denken aan die van Loisel en Mathieu Lauffray.

King-kenner Robin Furth, op scenario gezet door Peter David en oogstrelend fraai vormgegeven door Jae Lee (in de VS al jaren een comic-coryfee van niveau). Ook voor volgend jaar januari 2008 staat dan eindelijk Aya op de planning met als titel *De Yopougon*. Dit eerste deel door Marguerite Abouet en Clément Oubrerie werd in 2006 nog bekroond met de prijs voor het beste debuutalbum in Angoulême en in Frankrijk gingen inmiddels al 40.000 exemplaren over de toonbank. Een absolute aanrader dus. Ook staan er dit jaar bij uitgeverij L nog twee albums van *Boeddha* op stapel een nieuw deel van *Ythaq* en een heruitgave van Agent 327, getiteld *Drie avonturen*.

nood of schaarste maakt vindingrijk. Als het echt nodig is zoek ik een baantje en maak ik de strips pro deo met de hoop dat het album wat gaat doen." Binnenkort een uitgebreid gesprek met Eric in onze kolommen.

X-Men spin-off

Hollywoodstudio Fox heeft de Zuid-Afrikaan Gavin Hood aangeworven als cineast van *Wolverine*. De Australische acteur Hugh Jackman vertolkt net als in de *X-Men*-films de hoofdrol in deze spin-off van de verfilming van de *X-Men*-comics. Gavin Hood

won in 2006 de Oscar voor beste niet-Engelstalige film met de Zuid-Afrikaanse productie *Tsotsi*. De regisseur woont en werkt al jaren in de VS. Hij heeft net de opnames van *Rendition* achter de rug, een thriller met Reese Witherspoon. *Wolverine* is een van de meest populaire comicpersonages uit de geschiedenis van de Amerikaanse strip. In de *X-Men*-films van Bryan Singer had het personage ook een belangrijke rol. Het scenario van *Wolverine* is geschreven door David Benioff. Benioff focust op het levensverhaal vanaf het prille begin van de eenzame superheld.

Muppets

Kermit de Kikker en de andere Muppets krijgen een eigen vleugel in het Center for Puppetry Arts. De Jim Henson Foundation schenkt in totaal 500 à 700 poppen aan het poppenmuseum in Atlanta in de Verenigde Staten. De schenking omvat niet alleen poppen en rekvisieten uit "The Muppet show", maar ook uit "Sesame Street", "Fraggle rock" en "Sam and friends". Cheryl Henson, de voorzitter van de Jim Henson Foundation, belooft ook dat ze een miljoen dollar aan het museum zal schenken. In 2003 kochten de erfgenamen van Henson de Jim Henson Company terug. Aanvankelijk waren ze van plan zelf een museum te openen in New York. Maar dat bleek een te zware opdracht te zijn. De collectie van de Jim Henson Foundation telt enkele duizenden voorwer-

pen. Maar vele daarvan zijn te broos om nog tentoon te stellen. Poppenspeler en regisseur Jim Henson overleed in 1990. Hij werd 53.

Vedetten zijn er graag bij

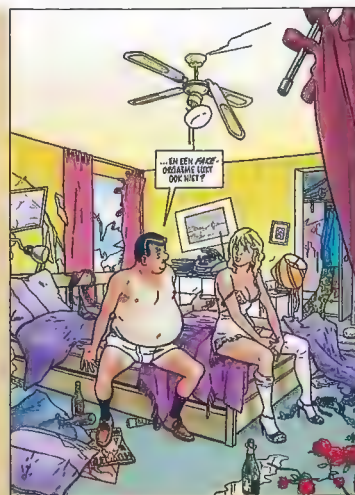
Dat de Simpsonsfilm een enorm succes werd, doet de makers niet boven de grond zweven. Ondertussen raakten de namen bekend van de beroemdheden die komend seizoen opduiken in de tv-reeks. Het lijstje is alweer indrukwekkend. Negenvoudig Emmy winnaar Jon Stewart, zanger Lionel Richie, acteur Matt Dillon, acteur Topher Grace (Spider-Man III, That 70's Show), nieuwsanker Dan Rather en operaster Plácido Domingo zijn maar enkele van de namen. De eerste aflevering van het nieuwe seizoen, *He Loves To Fly and He D'Oh's* van 23 september 2007, laat Homer aan boord van Montgomery Burns' privé-jet zien waar hij een muzikaal onderonsje heeft met Lionel Richie. Later in het seizoen duikt Steve Buscemi (o.a. *The Sopranos*, *Con Air*, *Reservoir Dogs*) op als bankovervaller en Kelsey Grammer (*Frasier*) herneemt z'n rol als Sideshow Bob. Wanneer deze nieuwe afleveringen opduiken in Vlaanderen en Nederland is voorlopig nog niet bekend.

Stripschapprijs

De Stripschapprijs gaat dit jaar naar een realistisch striptekenaar die al bijna dertig jaar zijn eigen weg gaat in de stripwereld. Het grote publiek kent hem van *Willems Wereld*, een zwartgallige gagstrip over de missers en de overpeinzingen van een kroeg-ganger. Een strip over de onderkant van de samenleving, die geen oordeel velt maar ook niet zwelgt in de nare kant van de mens. Van week tot week is *Willems Wereld* een strip over een hoerenloper die zo moe van het leven is dat hij zelf niet eens meer overeind kan komen, maar als je de reeks als geheel bekijkt zie je dat het meer is, een studie van een andere manier van leven eigenlijk, eentje waarin succes zo onhaalbaar is dat het niet eens mee wordt nagestreefd. Daarmee zet Aloys Oosterwijk zich op één lijn met literaire schrijvers

als Peter van Straaten, Simon Carmiggelt en Oblomov. De Stripschapprijs werd op 29 september uitgereikt tijdens De Stripedagen in Houten door Cor Lamers, burgemeester van Houten. Voor Uitgeverij L was de toekenning van de Stripschapprijs aan Aloys Oosterwijk aanleiding om zijn nieuwe album, getiteld *Vrouwen*, vervoegd uit te brengen op De Stripedagen. Het album is een bundeling van meer dan 160 pagina's van een aantal avonturen rond de belangrijkste vrouwen uit *Willems Wereld*. De Stripedagen en de uitreiking van de Stripschapprijzen worden jaarlijks georganiseerd door vereniging Het Stripschap. Dit Nederlands centrum voor belangstellenden in strips bestaat dit jaar 40 jaar en dat maakt het programma van De Stripedagen extra feestelijk!

Spanse censuur

De nuevo la censura?, (opnieuw censuur?), dat is de vraag die men zich in Spanje stelt, nu een rechter op 27/07/07 de prinselijke sekscartoon verbood die in het republikeins satirisch blad *El Jueves* stond afgedrukt. Te zien in de cartoon zijn kroonprins Felipe en zijn echtgenote Letizia die aan het seksen zijn in de hoop de sinds kort door de regering toegekende babypremie van 2.500 euro per nieuwgeborene te verwerven. In de tekstballonnetjes staat deze tekst: "Realiseer jij je dat als je zwanger wordt, ik dichter bij werken kom dan ik ooit in mijn leven ben geweest?" Het was de bedoeling van het tijdschrift de draak te steken met een voorstel van de Spaanse premier Zapatero om

een bonus van 2.500 euro toe te kennen per nieuwgeborene. Sommige Spaanse juristen vinden het verbieden van de cartoon een onterechte beperking van de vrijheid van meningsuiting en herinneren aan de dictatuur tijdens het Franco-regime. Ondertussen, is het bewuste tijdschrift uit de handel genomen, waardoor het een waar collectors item geworden is dat op het internet te koop

wordt aangeboden voor plusminus 2500 euro, daar waar de normale verkoopprijs amper 2,50 euro bedraagt.

Ondertussen moeten de auteurs ervan voor het gerecht verschijnen. De Madrileense onderzoeksrechter Fernando Grande-Marlaska voerde donderdag 30/08/07

aanklachten aan tegen de tekenaar en de schrijver van de karikatuur en vorderde een proces wegens het beledigen van de troonopvolgers. De onderzoeksrechter vorderde voor elk een geldstraf van 3.600 euro.

De Zonnetempel verlengd

Wegens het succes van *Kuifje – De Zonnetempel* in Oostende is de musical dit najaar ook in Antwerpen te zien. Vanaf 18 oktober tot en met 1 november nemen Kuifje en Bobbie, kapitein Haddock en de overige cast en crew hun intrek in de Antwerpse Stadsschouwburg, Theaterplein 1. Omdat de vraag naar tickets zeer groot bleef, beslisten de producenten om met dezelfde cast in de Stadsschouwburg in Antwerpen te spelen. Jelle Cleymans kruipt dus opnieuw in de huid van Kuifje, Karel Deruwe speelt kapitein Haddock, Miranda Van Kralingen en An Lauwereins zingen als Bianca Castafiore en Walter Baele en Dirk Lavrysen zetten opnieuw hun bolhoed op als Jansen en Janssen. *Kuifje – De Zonnetempel* gaat op 18 oktober in première in de Stadsschouwburg Antwerpen. Tickets zijn vanaf maandag 9.00 uur te koop via <http://musicalkuifje.com> <http://shepa.be> of 070/22.56.00.

Robbedoes

Het gonst van geruchten omheen de one shot-albums *Een verhaal van Robbedoes en Kwabbernoot door...* Op internet doen verschillende, min of meer controleerbare, namen de ronde zoals een album van Capart, waarvoor Vehlmann opnieuw het scenario zou schrijven. Een meer waarschijnlijke hypothese, is die van een album met een scenario van Morvan, getekend

Jean

De naam Patrick De Vusser klinkt nog niet echt bekend in het stripwereldje. Toch is er geen dag voorbij gegaan dat deze in Eeklo geboren en getogen striptekenaar geen potlood of penseel ter hand genomen heeft. Deze laatbloei brengt nu het eerste verhaal van zijn strip *Jean in dienst van de revolutie 1: De bestorming van de Bastille*, op de markt. Want wat ooit begon als 'zomaar plaatjes tekenen' is voor Patrick een ware obsessie geworden. Deze historisch correcte strip beschrijft één van de woeligste periodes in de Europese en voornamelijk Franse geschiedenis. Om het aange-naam en leesbaar te maken voor een jonger publiek zit er het verhaal doorgeweven over de weesjongen Jean. De prijs van het album, thuisgestuurd, bedraagt 7,5 euro + portkosten te storten op rekening 750624932059 met vermelding Jean en naam en adres. Eventueel kan het album afgehaald worden te Engelandale 14, 9900 Eeklo. Dit van maandag t/m vrijdag van 16u tot 20 u

door Buchet. Het verhaal zou zich afspelen in de Tweede Wereldoorlog. Dat heeft Morvan zelf aangekondigd op een stripforum. Die informatie is wel relatief oud, maar werd nooit bevestigd door Dupuis. De kans is groot dat Lewis Trondheim die al dit soort one-shot gemaakt heeft, de scenarist wordt van het vijfde one-shot met Fabrice Parme als tekenaar. Trondheim heeft bevestigd dat

dit project in de maak is. Je kunt het trouwens nagaan op de site van Lewis Trondheim. lewistrondheim.com Het album wordt naar verluidt voorzien voor 2009 bij uitgeverij Dupuis met als titel *Paniek in de Atlantische oceaan*. Alles wijst erop dat dit project een goede kans op slagen heeft, hoewel niets officieel werd bevestigd. Wat wel zeker is dat op 21 november 07 het album *Het graf van de Rommelgems* verschijnt. In beeld gebracht door Fabrice Tarrin op scenario van Yann en tekenaar Tarrin.

Het eerste stripverhaal van de stripserie:

"JEAN IN DIENST VAN DE REVOLUTIE"

Hergé 7 - 07

Quick en Flupke, de twee jeugdige Brusselse striphelden van Hergé (1930), worden binnenkort leesvoer in India. Dat meldde de krant *Indian Express*. In de jaren 80 tekende Johan De Moor enkele nieuwe strips en kwam er ook een reeks zeer korte tekenfilms. In november 07, 100 jaar na de geboorte van Hergé, komt er een twaalfdelige stripreeks in India. "India wordt de testcase vooraleer we ermee naar andere landen trekken", aldus Uday Madhur, directeur van uitgeverij Euro Books, dat Quick en Flupke in India verdeelt. Volgens uitgever Casterman gaat het niet over twaalf delen, maar elf. Naar verluidt wordt het album *Hoogspanning* uit de serie niet vertaald.

Om te vieren dat striptekenaar Hergé honderd jaar geleden geboren werd, stellen de NMBS en Moulinsart een nieuwe postzegel voor van Kuifje. De zegel toont de stripheld die door het raam van een wagon kijkt, een beeld uit het album *Kuifje in Amerika*. Het gaat om zegels van het type dat vroeger werd gebruikt om stukken te verzenden via de spoorwegen. Ze hebben dus geen waarde als echte postzegel. De oplage van de verzamelprentjes wordt beperkt tot 30.000 stuks. De voorverkoop start op 15 september. Prijs per zegel 8,50 euro.

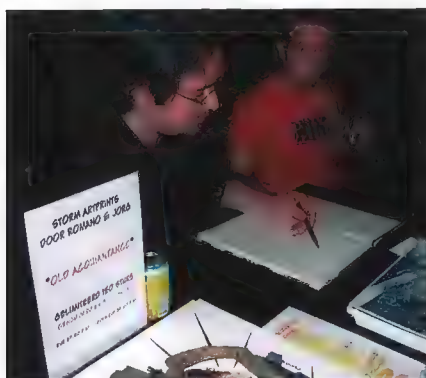
De terugkeer van Roodbaard

Vanaf oktober 2007 herbekijkt Dargaud de Franse integrales van *Roodbaard* door Victor Hubinon en Jean-Michel Charlier voor een reeks nieuwe uitgaven. En voor één keer blijven de Nederlandstaligen eens niet op hun honger zitten. Bee Dee gaat die integrales namelijk vertalen. Het eerste deel, *De Schrik van de Zeven Zeeën*, komt uit in het vierde kwartaal van 2007 in exact dezelfde uitvoering als de Franse uitgave: in kleur en in hardcover. Momenteel onderhandelt de uitgever nog of hij er specifiek voor de Nederlandse markt info mag aan toevoegen om de geschiedenis van de stripreeks (met voorpublicaties in onder andere Pep) in te verwerken. Nederlandstaligen hebben immers niet veel aan beschrijvingen over de Franse voorpublicaties in Pilote en zo. (bron: stripspecialzaak.be)

Storm is terug

We hadden het niet meer verwacht, maar eindelijk is het zover, na enkele jaren van afwezigheid is de populaire strip Storm weer terug. Vanaf 6 september 07 ligt de nieuwe Storm in heel Vlaanderen en Nederland in de winkel. Tot op heden verschenen er 22 delen in deze reeks, maar door het overlijden van Don Lawrence, geestelijke vader en tekenaar van Storm zijn er sinds 2003 geen

nieuwe delen meer verschenen. Na de dood van Don werd er naar een nieuw team gezocht voor de opvolging. Dit team werd uiteindelijk gevormd door de Nederlandse tekenaars Jorg de Vos en Romano Molenaar. Samen met de oorspronkelijke scenarist Martin Lodewijk is *De navel van de Dubbele God* hun eerste wapenfeit in de nieuwe reeks Storm-verhalen die we de komende jaren gaan zien. Meer info op don-lawrence.nl

Turnhout 2007

Strip Turnhout, het tweejaarlijkse stripfestival (15 & 16/12/07) in de hoofdstad van de Kempen pakt voor editie 2007 uit met een uitzonderlijke sponsor: het Brusselse Tour & Taxis. De sponsoring betekent voor het festival een duw in de rug. "We krijgen een maand voor Strip Turnhout van start gaat een grote expositieruimte ter beschikking.

Daar kunnen we reclame maken voor ons festival. Maar Tour & Taxis voorziet ons ook van de nodige financiële middelen. De organisatie krijgt in ruil daarvoor een eigen stand op onze stripbeurs. Op het ogenblik dat wij daar exposeren, loopt er ook een grote tentoonstelling over Europa. Daar komen duizenden bezoekers op af die allemaal kennis kunnen maken met Strip Turnhout", aldus Karl van den Broeck. Hoewel de voorzitter erg blij is met de sponsoring uit Brussel, betreurt hij wel dat voorlopig geen enkele sponsor uit Turnhout geïnteresseerd is in het festival. "We verwachten zo'n vijftien- à twintigduizend bezoekers en Strip Turnhout haalt ook elke keer de nationale pers. Ideaal dus voor Kempense bedrijven die zich nationaal willen profileren." Ander goed nieuws is dat de Vlaamse minister van Cultuur, Sport en Jeugd, Strip Turnhout opnieuw voor twee jaar erkent. Het stripfestival krijgt twee keer 80.000 euro en dat is een lichte stijging in vergelijking met 2006-2007. Met deze subsidie is het voortbestaan van het tweejaarlijkse festival ook in 2009 verzekerd. Meer info op <http://stripturnhout.be/strip/>

Gevonden op de rommelmarkt

In het noorden van de Amerikaanse staat Texas vond een koppel uit McKinney oude tekeningen in een stripalbum dat ze kochten op een garageverkoop. Paul en Jamilah Washington lieten de zwart-witte schetsen schatten op een kunstveiling, waar hen een nieuwe verrassing te wachten stond. De tekeningen bleken namelijk artboards van het originele *Avengers* ('Wrekers')-stripalbum uit 1964. De waarde ervan wordt geschat op zo'n 36.000 euro, schrijft MyFox Dallas. Het koppel werd echter een derde keer verrast, toen bleek dat de tekeningen eerder dit jaar gestolen waren op een luchthaven. De politie sloeg het verbouwde koppel in de boeien en startte een onderzoek. Het duo is inmiddels weer op vrije voeten. (De Morgen)

Cauvin gelauwerd

Scenarist-tekenaar Raoul Cauvin heeft het Gouden Potlood 2007 gewonnen. Cauvin kreeg de prijs op 27/07/07 in het casino van Middelkerke tijdens de gala-avond van het Stripfestival van Middelkerke. Cauvin is 69 en startte zijn loopbaan in de stripwereld in 1960, toen hij in dienst kwam bij Dupuis. Zijn eerste reeks was *De Blauwblozen* in 1968 en sindsdien "heeft hij zich als tekenaar en scenarist ontpopt als een van de belangrijkste figuren in de stripwereld. Hij geniet ook in het buitenland een grote bekendheid" aldus de jury. De prijs Rookie van het Jaar ging naar Jean Marc Krings, de tekenaar van *Violine*. De 42-jarige Krings is afkomstig uit Moeskroen en werkt voor de reeks, die uitgegeven wordt door Dupuis, samen met Fabrice Tarrin. Bloemen waren er ook voor tekenaar Paul Geerts, die in mei 70 geworden is. Herr Seele kreeg een attentie voor de uitstraling die hij aan de strip geeft in zijn diverse activiteiten. Voor 30 jaar Kiekeboe en de opvoering van het stuk 'Baas boven

baas' werden tekenaar Robert Merho en actrice Veronique Leysen in de bloemetjes gezet. Op de gala-avond werd ook in primeur het monument van stripfiguur Fanny uit Kiekeboe voorgesteld, dat vanaf zaterdagavond 28/07/07 de dijk van Middelkerke siert.

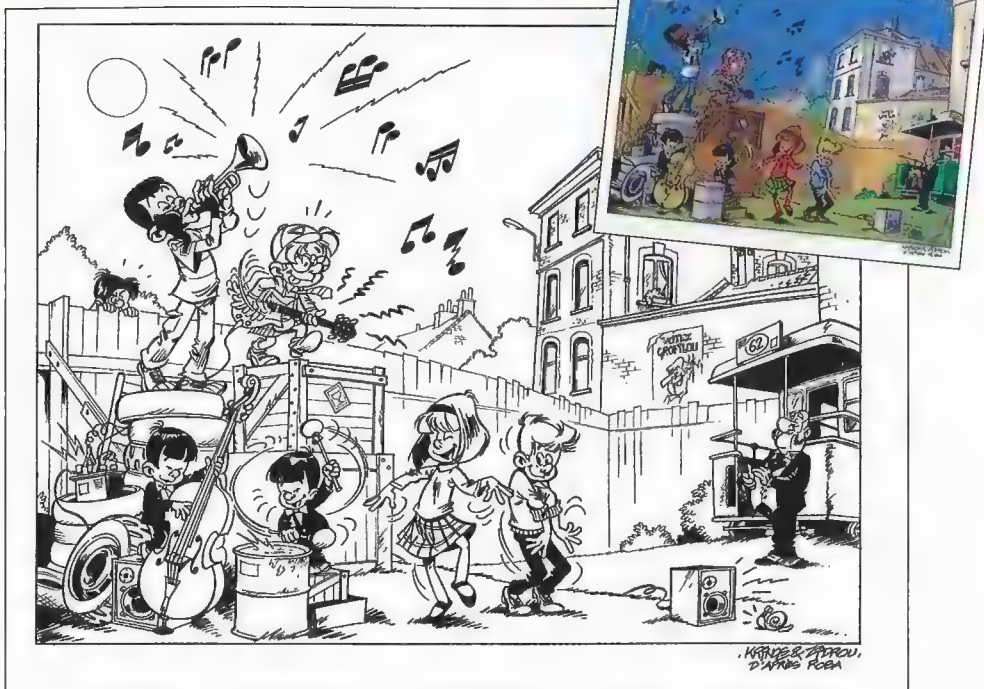

Spirou 70

In 2008 bestaat het stripblad Spirou 70 jaar, terwijl het Nederlandstalige Robbedoes een tijdje terug het loodje legde. Ter gelegenheid van deze 70ste verjaardag verrasten we tekenaar Jean Marc Krings (Viole) met de vraag of hij de volgende Robbedoes-tekenaar wordt. De vraag werd al snel beantwoord: "Nee hierin ben ik zeer resoluut, ik ga zeker Robbedoes niet tekenen, uitgeverij Dupuis heeft reeds zijn blik laten vallen op een andere tekenaar. Maar voor een one-shot in de serie Een verhaal van Robbedoes en Kwabbernoot door... ben ik zeker te vinden. Men weet maar nooit. Trouwens echt veel tijd om aan iets anders te werken heb ik niet. Ik ben doorlopend bezig met de strip Viole. Ik ben reeds bezig met het tekenen van het zesde deel met voorlopige werktitel Le sommeil empoisonné. Het volgende staat wel vast. Voor de 70ste verjaardag van het stripblad Spirou werden diverse tekenaars door de uitgever aangesproken om een kortverhaal te tekenen (5 tot 10 pagina's) met de personages van zijn keuze. Samen met mijn vriend Zidrou (Dokus) brengen we een kortverhaal van acht pagina's over De Sliert, als eerbetoon aan Roba."

Hermann in Afrika

Omstreeks oktober 07 verschijnt Afrika, van Hermann op scenario van Yves Huppen, helaas eerst in de Franse versie van de Collectie Getekend Lombard. De Nederlandse versie is naar verluidt pas gepland voor einde november, begin december 07 of zelfs 2008. Navraag bij Yves Huppen leverde volgend antwoord op: "De NL versie zal zeker later verschijnen. Ik kan niet geloven dat ze de nieuwe Hermann links gaan laten liggen. De reden van de vertraging is bekend: sinds Dupuis in twee verschillende taalgedeelten opgesplitst werd (Dupuis + Balloon Books), zijn beide uitgeverijen totaal onafhankelijk van elkaar. Enfin, niet totaal onafhankelijk in de praktijk want BB wil gewoon geen grote risico's nemen en blijft wachten op de eerste verkoopcijfers van een boek om een beslissing te nemen. Het stripverhaal zit in diepe crisis. Als een boek geen succes is, is het best mogelijk dat het niet in het NL uitgegeven wordt. Natuurlijk geldt dat niet voor de grote verkopers als Largo Winch, Kid Paddle enz. Dus geen reden tot paniek: ik ben zeker dat Afrika in het NL zal verschijnen. Iets later ja, misschien in 2008." Uiteraard rusten tekenaar en scenarist niet op hun lauweren, Hermann en zoonlief Yves H. slaan nogmaals de handen in elkaar. Voor eind 2008 moet er immers in Vrije Vlucht Dupuis een wervende piratenstrip verschijnen. Ook een nieuw album van Jeremiah staat voor

2008 op de planning. Ook voor Séra heeft Yves H twee projecten op de plank liggen over intrigerende schrijvers, na Bram Stoker zijn het dit keer Lewis Carroll en Lovecraft die volgend jaar het levenslicht gaan zien. We zijn benieuwd.

Geo

Uit het oog is uit het hart, luidt het gezegde. Een waarheid als een koe. Gelukkig zijn er nog de trouwe fans die ons volgende site: <http://bloggen.be/geo/> doorstuurd. Als striptekenaar staat hij bekend als Geo, de geestelijke vader van Rolfke, Rulke en Gritje, al zijn ander werk ondertekent hij met Geo De Buyser. Wie meer over zijn werk te weten wil komen leest op de site zijn biografie onder de titel Geo, stripmaker en kunstenaar. Waarin duidelijk gemaakt wordt

dat Geo meer doet dan striptekenen alleen. Hij schildert, tekent, beeldhouwt en af en toe waagt hij zich eens aan een gedicht. Dit alles wordt gaandeweg visueel kenbaar gemaakt op deze ronduit schitterend uitgewerkte site.

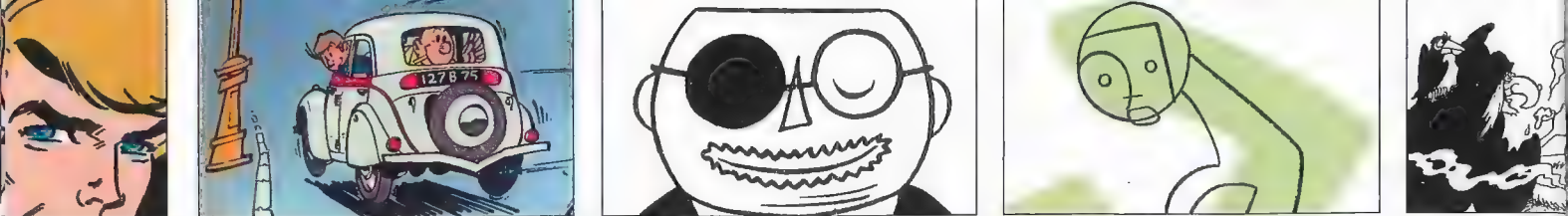
DD blijft het doen

Niet de Panorama, Aktueel of Playboy is het best gelezen tijdschrift onder mannen, maar de Donald Duck. Het aantal volwassen

lezers blijft zelfs groeien. Maar liefst een derde van de abonnees van het vrolijke weekblad is achttien jaar of ouder. Bij Sanoma weten ze al lang dat ze veel volwassen lezers hebben. Maar het aantal groeit en de uitgever overweegt daar nu ook iets mee te gaan doen. Wij zien aan de enorme respons op acties en de ingezonden brieven dat ons bereik in die groep stijgt, zegt manager Fiona Cordes van Sanoma. De uitgever onderzoekt hoe het de marketing beter op de man kan afstemmen. Nu richt het blad zich op de kinderen van zeven tot twaalf jaar met een oplage van 320.000 per week. Het bereik ligt op 2,2 miljoen lezers. Volgens de uitgever trekt Donald Duck de laatste jaren ook al een andere groep adverteerders dan traditionele bedrijven zoals de filmaatschappijen, speelgoedfabrikanten en voedselproducenten. Zo adverteerde onlangs een werving- en selectiebureau in het blad met de tekst: Zoekt je papa een nieuwe baan?, vertelt Cordes. En ook telecombedrijven, autofabrikanten en vliegtuigmaatschappijen willen een plekje in het blad. Maar niet alles kan. Sanoma stelt zijn grenzen. Cordes: Reclame die iets te maken heeft met geneesmiddelen, alcohol, politiek of seks komt er niet in. Toch is het de vraag of al die volwassen mannen zitten te wachten op advertenties in hun stripblad. Het lezen van de Donald Duck is vaak juist een ontsnapping aan het leven van elke dag. (Het Financiële Dagblad 14/08/07)

Hulde aan Jean-Pol

Jean-Pol Van den Broeck, tekenaar van Sammy en Annie en Peter werd op 8 sep-

tember 07 in de Maximiliaan-zaal in het stadhuis van Brussel, in de bloemetjes gezet. Samen met zijn stripfiguur Kramikske, die figureerde als creatie op de postzegel *Jeugdfilatelie 2006*. Omwille van deze prachtige postzegel ontving tekenaar

Jean-Pol op die dag de derde prijs *Ambassadeur*, een prijs die de meest geslaagde Belgische postzegel van het jaar bekroond, of beter gezegd, een zegel die zijn rol vervult als ambassadeur voor België. Een prijs die men niet zomaar ontvangt. Op

14 april 07 werden de *Grote Prijzen voor de Belgische Filatelistische Kunst* toegekend door een jury die bestaat uit 25 leden uit het milieu van de filatelie, van de kunst en van de media. Deze jury beschikt over 70% van de stemmen, terwijl een nationaal referendum gehouden via *PHILANEWS*, beschikt over de overige 30%. Een hele eer voor Jean-Pol, als men ziet hoeveel postzegels er jaarlijks verschijnen in ons kleine Belgenlandje. De eerste prijs ging naar de zegel koning *Leopold I*, de tweede prijs naar de zegel uit de vogelreeks *De fuut*.

Atlas

Uitgeverij Atlas kondigt voor eind dit jaar (november 2007) eindelijk *Het complot* van Will Eisner aan. Will Eisner (1917-2005) voltooide *Het complot* in de laatste maand van zijn leven. Hij beschouwde het zelf als zijn beste en krachtigste werk. Met *Het complot* hoopte hij een einde te maken aan de hardnekkige mythe over de Joodse wereldheerschappij. Ook voor eind van dit jaar bij Atlas het tweede deel van *Peanuts* en een nieuwe bundel van *De kleine Nicolaas*. Als klap op de vuurpijl wist de uitgeverij Dick Matena te strikken

voor een Graphic novel over Ernest Hemingway en Jean-Paul Sartre. Het verhaal dat *Parijs 24/44* gaat heten speculeert over een fictieve ontmoeting tussen de 15 jarige Jean-Paul Sartre en de jonge Ernest Hemingway in het Parijs van 1924. Beiden raken betrokken bij het leven van het jonge meisje Eva, dat zich poogt los te maken uit de wereld van misdaad en prostitutie. In de jaren twintig bevolkt een rijk scala aan kunstenaars en schrijvers de Rive gauche van Parijs: F. Scott Fitzgerald, Gertrude Stein, Pablo Picasso, Salvador Dali en James Joyce. Zij zijn getuigen van het beklemmende drama rond de twee toekomstige literaire grootheden en de jonge Eva; een drama dat zijn ontknoping pas zal vinden tijdens de chaotische bevrijding van Parijs 1944. In

november verschijnt eveneens het boek *100 striptklassiekers* van stripjournalist Geert De Weyer. Een boek waarin Nederlandse striptklassiekers op de mensheid losgelaten worden.

Kiekeboe down under

Als stripauteur Merho thuiskomt van een reis, gebeurt het meer dan eens dat zijn personages een jaar, of enkele jaren later, plots opdruiken in die al dan niet verre oorden. Zo waren de Merhotteins vorig jaar in Australië en vanaf maandag 13/08/07 startte in Het Belang van Limburg *Het boemerangeffect*, een Australisch avontuur van de Kiekeboes. Dit verhaal begint bij Charlotte. Voor ze haar man Marcel Kiekeboe kende, heeft ze ooit iets gehad met een Australiër, Snoop Winckel

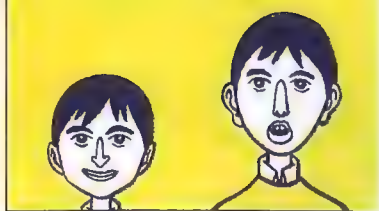
PMO en strip

Eén op 3 KMO's uit de modehandel vindt moeilijk verko(o)p(st)ers. Dat blijkt uit onderzoek van de Mode Unie, de UNIZO-organisatie van de zelfstandige mode-winkeliers. Daarom organiseert de Mode Unie, samen met het eigen trainingscenter PMO

en de VDAB, originele opleidingen voor werkzoekenden met ambitie in de modeverkoop. Tot het didactische materiaal behoren onder meer stripverhalen, dvd's met bekende Vlaamse acteurs en E-learningmodules die de cursisten spelenderwijs een aantal basisvaardigheden bijbrengen. In dat kader verscheen zopas 'De Trouwjurk van Sofie', een stripverhaal van Judith Vanistendael (De maagd en de neger). PMO (Personeels- en managementopleidingen) probeert andere vormen van communicatie uit, en Vanistendael pas perfect in het plaatje. Met deze nieuwe educatieve strip zegt de Mode Unie te streven naar een vernieuwende en niet-belerende of saaie opleidingsaanpak, gericht op een betere klantenservice. Het initiatief gaat uit van Bart Persoons, de directeur van PMO en stripverzamelaar, die in 2003 Dirk Stallaert en Erik Meynen de strip *De neuzen van Sniezo* liet ontwerpen t.g.v Dag van de Klant. Reeds eerder werkte PMO een gelijkwaardig initiatief uit voor bakkerijen waarbij Ilah (Cordelia) en Kim (Esher Verkest) een folder uitwerkten met tips. Op het programma staat verder nog een poster met tips tegen winkeldiefstallen, die in verschillende supermarkten te zien zal zijn. Tekenaar van dienst is debutant Reinhart (Just), die opvalt door zijn aparte tekenstijl. Volgens Bart Persoons wil PMO in de toekomst nog van strips gebruik maken: "De strip moet wel ons doel dienen: beter geschoold personeel in de detailhandel en meer erkenning voor het beroep. PMO is immers geen stripuitgeverij." Info: unizo.be

genaamd, die hier studeerde. Die kerel die het intussen down onder gemaakt heeft, nodigt haar nu uit om indruk te maken. Kiekeboe is natuurlijk jaloers en reist mee. Het verhaal verschijnt in album bij Standaard Uitgeverij op 5 december 2007. (Het Belang van Limburg 11/08/07)

Olense Kartoenale

Voor wie houdt van 007, spionage en detectives is er uitstekend nieuws. Vanaf zondag 11 november 2007 vindt onder dit thema de 19e Olense Kartoenale plaats.

De prijsuitreiking vindt plaats op vrijdag 9 november 2007 omstreeks 20.00 uur in de raadszaal van het gemeentehuis, Dorp 1, 2250 Olen. Een selectie van deze werken is op hetzelfde adres tentoongesteld.

Ever Meulen

Fans van Ever Meulen kunnen zich in de handen wrijven. Op 15/10/07 verschijnt er bij de Belgische Post t.g.v het Feest van de postzegel een vijf zegels tellend velle-tje onder de noemer *Wie schrijft die blijft*. In deze vijf zegels, de zegels van dit blaadje worden niet afzonderlijk verkocht, wordt de evolutie van het schrijven doorlopen. Van ganzenveer evolueerde men van schrijfmachine naar computer. Deze postzegelreeks benadrukt de verscheidenheid aan schrijfmachines. Van modellen begin 20ste eeuw tot aan het voorlopig sluitstuk, de hedendaagse draagbare computer. Prijs per vel 2,60 euro. Is ook te verkrijgen als First Day Sheet en First Day Cover.

Suikerklontjes

Op de veilingssite eBay werd op 13 juli 07 een verkoopakte aangeboden van kasteel **Molensloot**, bekend uit de albums van Kuifje. Op het eerste zicht bleek het om een echte verkoopakte te gaan, mogelijk van het kasteel in Cheverny, waarop Hergé zich gebaseerd heeft voor Molensloot. Wie wat beter kijkt, ziet dat de koper van het kasteel de heer Archibald Haddock is *** Het laatste dwaallicht, gele-gen Dorpsstraat 19 te Kalmthout is een bed & breakfast, en tevens een ode aan stripauteur **Willy Vandersteen**. De naam verwijst naar een stripalbum van Suske en Wiske en op de muren vind je overal tekeningen en tekstballonnetjes. Meer info op hetlaatstedwaallicht.be of tel: 03/666.23.32 *** Volgens de één een enorme miskleun, voor een ander dan weer een wervelende musical. Suske en Wiske: **De Schimmige Schurken** zorgt voor meningsverschillen. In elk geval na de première in de Gentse Capitole kan men zich nog overtuigen van 30 oktober tot 4 november 07 in de Antwerpse Stadschouwburg welke van de twee meningen opgang maakt. Tickets en info op 077/37.38.39 of op musichall.be *** Een tijdje terug vertelde Marc de Bel dat de opnames van zijn **Blinker en de Blixvaten** nog deze zomer van start zouden gaan, zodat de film nog eind december 2007 in de bioscoop moest komen. Ietwat voorbarig zoals blijkt, ondertussen werden de plannen veranderd. De nieuwe

Blinker-film zal pas in december 2008 verschijnen. "De opnames zijn naar volgende zomer verschoven", aldus Marc de Bel. "We willen er een steengoede film van maken en dit jaar missen we hiervoor de nodige tijd, en vooral wat centen." *** Nog even dit als tussendoortje: Eerst was er het **Disney** tijdschrift Fairies. Vanaf maart 2007 werd dat De Geheime Wereld van...Tinkelbel. En vanaf nummer 9 verschijnt het blad niet meer maandelijks maar tweemaandelijks. Een afbouwperiode? En het blad Katrien blijft maar her-drukken *** Dreamworks opperhoofd Jeffrey Katzenberg heeft op een media-conferentie in Amerika bekend gemaakt dat de reeks **Shrekfilms** na het vijfde deel zullen gaan stoppen. Pixar daarentegen heeft plannen om een vervolg te maken op Cars. Paul Newman (de stem van Doc Hudson) is al benaderd voor zijn medewerking. Wordt vervolgd zullen we maar weer zeggen *** **Uitgeverij Kana** lanceert voor eind van dit jaar weer een nieuwe reeks in de shonen categorie namelijk Detective Conan door Gosho Aoyama. Het verhaal gaat over de 16 jarige Shinichi Kudou die naast een doodgewone leerling op school ook een fantastische detective is. Als misdadigers hem echter gevangen nemen en hem willen doden met een experimenteel gif keert hij echter terug in het lichaam van een zesjarige *** Tekenaar Michetz heeft een nieuw album

van **Kogaratsu** afgewerkt het album is inmiddels geheel klaar en zal begin 2008 bij Dupuis verschijnen. Waarom de man zo plots de draad weer heeft opgepikt is voor velen een raadsel. Michetz besloot een tijdje terug om geen strips meer te tekenen. Maar we denken dat vele stripliefhebbers dit nieuwe album van harte toejuichen *** Naar aanleiding van de zestiende verjaardag van de verschijning van **De Avonden**, het debuut van Gerard Reve, verschijnt er dit najaar bij uitgeverij De Bezige Bij, een strippaperback van De Avonden die Dick Matena van Reves klas-sieker maakte *** De heer **Robert Baert**, Algemeen Directeur bij stripuitgeverij Dupuis, heeft zijn vertrek aangekondigd. Zijn plek zal vanaf 31 augustus worden ingevuld door de heer Olivier Perrard ***

Met medewerking van Alex Benoit, Beirinckx Griet, Huysmans Jeannine, Wallie Hakkens, Ine en Martin Van Meenen, Joop Schreurs, Poortmans William, Henri Christiaan, Yves Kerremans, stripmagazine.be, gobelijn.be & hbl.be

Ook een leuk item gevonden, stuur het als de bliksem naar Koffieklets, Van der Nootstraat 42, 3012 Leuven of e-mail: willem_gay@hotmail.com

Catullus

Oud zeer : prenten en animaties, tek & scen : Joep Bertrams, hc 24,95, zwart-wit, genre : cartoons. De cartoons verschenen in het dagblad Het Parool. Dit boek bevat een dvd met animaties die hij ontwierp voor Nova.

Dargaud

Berlijn 1: *De zeven dwergen*, tek & scen: Marvano, hc 13,00, kleur, genre: historisch. Herdruk met gewijzigde voorplaat. Album met wikkelt met volgende opdruk: Een van de meest ontroerende aangrijpende en authentieke verhalen die ik ooit heb gelezen. Jean Van Hamme, scenarist van Largo Winch en XIII.

Berlijn 2: *Reinhard de vos*, tek & scen: Marvano, hc 13,00, kleur, genre: historisch. Bij aankoop van beide albums gratis een ex-libris die de drie covers van de albums brengt.

Bollie & Billie 28: *Billie zet 'n boompje op*, tek: Verron & scen: Veys, Chric & Corbeyran naar Roba, sc 5,25, kleur, genre: families-trip/humor. Nieuwe grappen van een beroemde, eigenzinnige cockerspaniël en zijn baasje.

De heldendaden van Poison Ivy 1: *Bloem van de Bayou*, tek: Berthet & scen: Yann, sc 7,50, kleur, genre: thriller.

De meester van Benson Gate 1: *Vaarwel, Calder*, tek: Renaud Garretta & scen: Fabien

Nury, sc 5,25, kleur, genre: thriller.

De werelden van Aldebaran 3e cyclus: Antares: 1e *Episode*, tek & scen: Leo, sc 5,25, kleur, genre: sciencefiction. Met zelfklever op voorplaat met volgende opdruk: Het vervolg op Aldebaran en Betelgeuze van Leo.

Het bloed van de Porphyres 1: *Soizik*, tek: Parnotte & scen: Balac, sc 7,50, kleur, genre: historisch avontuur.

Het chimpansee-syndroom 1: *Paradox*, tek: Jean-Michel Ponzio & scen: Richard Marazano, hc 13,00, kleur: sciencefiction. Eerste deel van een drieluik.

Mekong 1: *Rood goud*, tek: Xavier Coyère & scen: Jean-Claude Bartoll, sc 5,25, kleur, avontuur.

Imago Mundi 10: *De tweede cirkel*, tek: Brahya & scen: Corbeyran & Braquelaire, sc 5,25, kleur, genre: avontuur. Avonturen gebaseerd op archeologische vondsten, in combinatie met elektronische technieken die het mogelijk maken vindplaatsen te onderzoeken zonder schade aan te richten aan het milieu of waardevolle ontdekkingen op geschiedkundig gebied.

Linkerhanden 1: *Dustin*, tek: Gil Formosa & scen: Eric Corbeyran, sc 7,50, kleur, genre: thriller. Wat gebeurt er als iemand geboren wordt met twee linkerhanden. Waarbij we geen kluns bedoelen, maar letterlijk iemand met twee linkerhanden. Er zijn twee mogelijkheden, ofwel word je beschouwd als een

wonder, ofwel ga je naar het circus. Maar het is dan wel een heel apart circus waarin Dustin belandt.

Long John Silver 1: *Lady Vivian Hastings*, tek: Mathieu Lauffray & scen: Xavier Dorison, hc 13,00, genre: maritiem avontuur. Wat gebeurde er met de piraat Long John Silver, bedacht door Robert Louis Stevenson, nadat hij Schatteneiland verliet. Dorison en Lauffray blazen deze piraat nieuw leven in via spannende avonturen- en piratenverhalen.

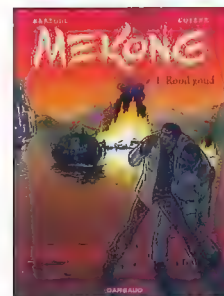
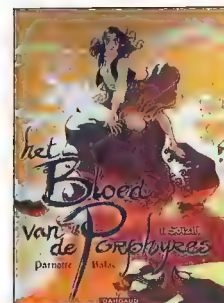
Meneer Das & mevrouw Vos 1: *De ontmoeting*, tek: Eve Tharlet & scen: Brigitte Luciani, hc 13,00, kleur, genre: jeugdstrip.

Venus H 2: *Miki*, tek: Renaud & scen: Dufaux, sc 7,50, kleur, genre: erotische thriller. Venus H. is een serie van spannende verhalen met telkens een andere heldin in de hoofdrol.

Witte Tijgerin 3: *De kunst van het vijfde geluk*, tek & scen: Didier Conrad, met medewerking van Wilbur, sc 5,25, kleur, genre: avontuur. Alix Yin Fu zet voor de revolutie weer haar beste beentje voor. Genadeloos rekent ze af met diegene die haar doelstellingen tegenwerkt. Maar af en toe laat ze zich erin luizen door hen die het vooral voorzien hebben op snel rijk worden.

Divina

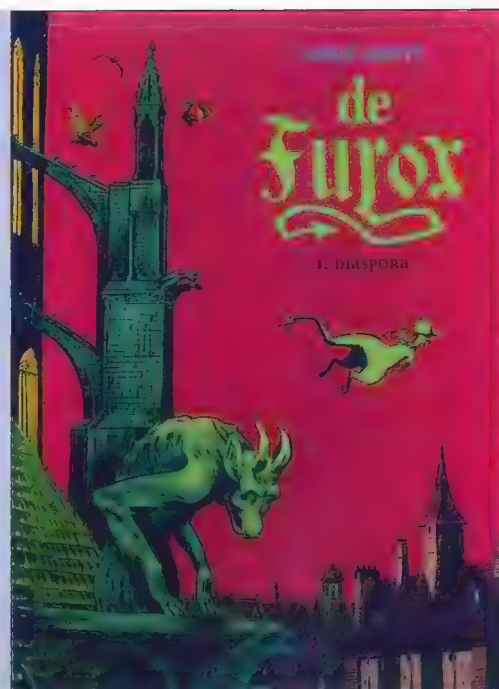
De weduwe, tek & scen: Graça, **Passie in Parijs**, tek & scen: Arcor, sc 11,90, zwart-wit,

Gelezen Draken en andere verschijningen

Kan Simon Spruyt tekenen? Kan diezelfde Simon Spruyt een scenario schrijven? Inderdaad, beide vragen kunnen bevestigend beantwoord worden. Wie zijn nieuwste creatie, De Furox, gewoon al maar doorbladert, zal zich ondergedompeld voelen in een vreemde wereld. Wie de strip hierna doorleest zal alleen maar kunnen beamen dat deze auteur de knepen van het vak onder de knie heeft. Vooral de heersende tijdsgeest omstreeks 1933, waarbij rijkskanselier Hitler de macht grijpt, weet hij perfect te omschrijven. Het is de tijd van het antisemitische gedachtegoed. Een tijd waar de kunde van vakman of wetenschapper beoordeeld wordt naar het al dan niet Jood zijn. Iets wat Spielpass, medewerker aan de Reichuniversiteit van Ashaffenburg aan den lijve ondervindt. Zijn wereldfaam op het gebied van de cryptozoölogie is wijd en zijd bekend. Maar ondanks zijn kennis over biologische mythische figuren wordt hij gewoon aan de kant geschoven. Dit voor Otto Marsman, een geflipte geleerde. Spielpass ondertussen, besluit Duitsland te verlaten om dit vijandige land om te wisselen voor de lokroep van Amerika. Wie denkt dat het verhaal draait om deze twee geleerden, werd even op het verkeerde spoor gezet. Alles draait rond de Furox, een mythische drakensoort waarvan er nog een levend exemplaar zich ophoudt in New York. Een draak gezocht door Spielpass, puur uit wetenschappelijke overtuiging. Niks raar mee aan de hand. Welke geleerde wil niet een draak aan zijn palmares toevoegen? Gevaarlijker is Otto Marsman, die in de draak geen wetenschappelijk object ziet, maar de draak wil gebruiken als een machtig vuurspuwend wapen ten voordele van het Duitse Rijk. Of de draak zich zonder slag of stoot aan beide wetenschappers zal overleveren is maar de vraag. Vervolg en slot in het tweede album. Iets waar we met plezier naar uitkijken. WILLEM

De Furox 1: Diaspora
Simon Spruyt
Bries, hc 14,50.

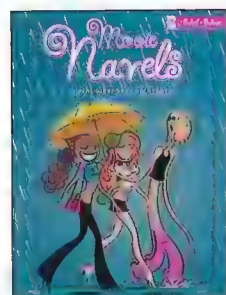
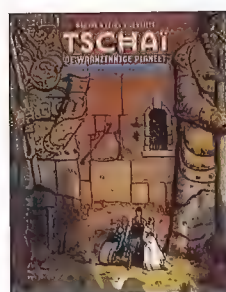
Gelezen Peter weet het beter

Het is een zeldzaam iets in de stripgeschiedenis, als een bijfiguur uitgroeit tot het hoofdpersonage van de strip waarin hij optreedt. Reeds eerder nestelde dagbladverschijnsel Nero, een creatie van geestelijke vader Marc Sleen, zich honkvast op de stoel van detective Van Zwam. Zo slim was onze detective dus ook weer niet! Ook Nederlandse schone, Franka, een hersenspinsel van Henk Kuijpers, wist zich te ontrukken aan de beklemmende sfeer van haar vaste werkstek Het Misdaadmuseum. Twee voorbeelden die dateren van jaren terug. Maar opnieuw grijpen bijfiguren de macht. Met name de Burka Babes. Ooit als bijfiguur ontstaan in de strip Sigmund. U weet wel, dat venijnige narcistische psychiatertje. Ondanks al zijn cynische vrouwonvriendelijke toespelingen en eenzijdige afkeuring wist hij deze Burka Babes niet aan de kant te schuiven. Sterker nog, voor eenmaal moet dit opdoondertje zelfs de duimen leggen voor vrouwen. Dan nog voor vrouwen, gehuld in een vormeloze burka. Ze schoven hem, zomaar als was hij huisvuil, gewoon onder de mat. Ondanks deze, hen door hun godsdienst opgedrongen klederdracht, zijn deze vrouwen verre van stom. Ze zijn perfect ingeburgerd in het Nederlandse denken en doen. Alleen al hun Dirk boodschappentas verdient een complimentje. Toch blijven deze dames, waarvan nooit of te nimmer het gelaat in beeld komt, op en top vrouw. Ze babbelen over Gooische vrouwen, het nieuwste parfum op de markt, rokjesdag en politiek. Stripmaker Peter de Wit, bekend van *Single* en *Gilles de Geus* (samen met Hanco Kolk), kan weer een pluim op zijn hoed bijsteken. Op eenvoudige wijze zet hij de Burka Babes voor het zoeklicht. Met enkele voor ons onherkenbare dames weet hij zijn publiek te boeien. We geven het eerlijk toe, we stonden nogal cynisch tegen deze vrouwen. Maar na lezing van de strip bleken deze ondoordringelijke dames best te pruimen. Een burka blijkt meer dan alleen maar kleding. WILLEM

Burka Babes

Peter de Wit

De Harmonie, hc 9,90

genre: erotiek. Album met flipcover. Album bevat twee verhalen van twee verschillende tekenaars & scenaristen. Na lezing van verhaal één het boek omdraaien om verhaal twee te kunnen lezen.

De Meulder

Paulus de Boskabouter 19: In de nesten, tek & scen: Jean Dilleu, hc 14,90, zwart-wit, genre: kabouteravontuur.

Paulus de Boskabouter 20: Slakkenpraat, tek & scen: Jean Dilleu, hc 14,90, zwart-wit, genre: kabouteravontuur.

Is niet echt een strip maar tekeningen met ondertekst.

Daedalus

De wet van de twaalf tafelen 3: Boek V: mei: Het litteken, tek: Defali & scen: Corbeyran, hc 15,95, kleur, genre: occult.

De wet van de 12 tafelen: Boek VII-juli: Reminiscenties & Boek VIII-augustus: De Egregore, tek: Defali & scen: Corbeyran, hc 15,95, kleur, genre: occult. Affodil, een witte heks is in handen van Bowman. Die wilde haar via het terroristische genootschap De wet der twaalf tafelen ten val brengen met als doel: een magisch masker in handen krijgen dat Affodil zou beschermen tegen duistere krachten.

Korrigans 3: Het volk van Dana, tek: Civiello & scen: Thomas Mosdi, hc 15,95, kleur, genre: fantasy. In de eerste druk van dit album is een extra katern van 8 pagina's met uitgewerkte schetsen opgenomen. Eerste twee albums verschenen bij uitgeverij Talent.

Servitude boek 1: De zang van Anorcer,

tek: Eric Bourcier & scen: Fabrice David, hc 15,95, kleur, genre: historische fantasy.

Tschai de waanzinnige planeet 2: De chasch, tek: Li-An & stripbewerking: Jean David Morvan, naar de romancyclus van Jack Vance, sc 7,95, kleur, genre: sciencefiction.

Dupuis

Jong geweld 1: Bijna beroemd, tek: Bercovici & scen: Noblet, sc 5,25, kleur, genre: humor.

Impressie(s) Dupuis: Spookmaterie 2: Béta, tek: Stéphane Douay & scen: Hugues Fléhard, hc 13,00, kleur, genre: sciencefiction.

Melisande 15: De leerling-heks, tek: Clarke & scen: Gilson, sc 5,25, kleur, genre: humor.

Mooie Navels 2: Slecht weer voor pechvogels, tek: Delaf & scen: Dubuc, sc 5,25, kleur, genre: humor.

Plunk 1: I Love Plunk, tek: Cromheecke & scen: Letzer, hc 13,00, kleur, genre: woordloze humor. Album met flipcover.

Spotlight Dupuis: Orbital 2: Breuken, tek: Serge Pellé & scen: Sylvain Runberg, sc 5,25, kleur, genre: sciencefiction. Via het machtscentrum van de Confederatie proberen agenten Caleb Swany en Mezoke Izzua, door middel van een doorgang naar andere tijdruimtes, de vrede tussen verschillende werelden te handhaven.

Spotlight Dupuis: Pema Ling 3: Yamantaka de heer des doods, tek & scen: Georges Bess, sc 5,25, kleur, genre: avontuur.

Violine 4: De grot van de vergetelheid, tek:

Krings & scen: Tronchet, sc 5,25, kleur, genre: humor/avontuur.

Vrije Vlucht Dupuis: Waarom spoelen blauwe walvissen op onze stranden aan?, tek & scen: Moynot, hc 13,50, kleur, genre: roman noire.

Vrije Vlucht Dupuis: De zwerver, tek & scen: Hausman, hc 13,50, kleur, genre: sagen & legenden.

Editions Moulinsart

Hergé in 25 zegels, hc met linnen rug 77,00, kleur, genre: philastrap. Bevat het complete zegelvel bestaande uit de covers van de 24 Kuifjes-albums en een foto van Hergé. Is geen strip, maar biedt de liefhebber een blik op talrijke illustraties, tekeningen en documenten uit het oeuvre van Hergé. Album in samenwerking Editions Moulinsart, De Post en het Belgisch Centrum van het Beeldverhaal. Oplage 3000 genummerde Nederlandse exemplaren en 7000 genummerde Franstalige exemplaren.

Enigma

Usagi Yojimbo 13: De uitkijktoren, tek & scen: Stan Sakai, flipcover Steve Van Bael, sc 5,95, zwart-wit, genre: fantasy/avontuur. Naast deze eerste editie op 500 exemplaren, verschijnt een beperkt gesigeneerde en Romeins gecijferde luxe-uitvoering die de delen 13 & 14 bundelt. Imprint 2006

Usagi Yojimbo 14: Moederliefde, tek & scen: Stan Sakai, flipcover Marc Michetz, sc 5,95, zwart-wit, genre: fantasy/avontuur. Naast deze eerste editie op 500 exemplaren, verschijnt een beperkt gesigeneerde en Romeins

gecijferde luxe-uitvoering die de delen 13 & 14 bundelt. Imprint 2006

Fameuze Fancclub

Suske en Wiske: *De fameuze familie*, samenstelling: De Fameuze Fancclub & Sebastiaan van Zoelen, hc 49,00, kleur & zwart-wit, genre: naslagwerk. Oplage 600 exemplaren. Uitgegeven t.g.v 20 jaar De Fameuze Fancclub (1987-2007) Bevat nooit eerder vertoonde schetsen, vroegere uitgaven, merchandising, reclame-uitgaven, enz.

Glénat

Capitales Européennes en bd, (Europäische Hauptstädte im comic, European capitals in comic strip), samenstelling Paul Herman, sc met flap 16,50, kleur & zwart-wit, genre: hoofdsteden in strips. Is geen strip, maar biedt aan de hand van prenten, geplukt uit strips, een blik op diverse hoofdsteden.

De Fleury Nadals: *Benjamin 1 / 2*, tek: Daniel Hulet & scen: Frank Giroud, hc 14,50, kleur, genre: historisch avontuur. Benjamin de hoofdpersoon van dit verhaal komt voor in de delen 7,8 en 9 van De Tien Geboden.

Dragonball 76: *Satan winnaar van het toernooi*, tek & scen: Akira Toriyama, sc 2,95, zwart-wit, genre: manga.

Grafica: Flor De Luna 1: *Santa Maria Cristina*, tek: Eric Lambert & Eric Stalner & scen: Pierre Boissérie & Eric Stalner, hc 13,50, kleur, genre: avontuur.

Spurwerk: Diamanten 1: *Charles Van Berg*, tek: Bernard Köllé & scen: Agnès & Jean-Claude Bartoll, hc 10,50, kleur, genre: avontuur.

Graton Editeur

Michel Vaillant 70: *24 uur onder invloed*, tek: Christian Papazoglakis, Robert Paquet & Nedžad Kamenica, naar Jean Graton & scen: Philippe Graton & Patrick Vanetti, sc 5,25, kleur, genre: autosport. Naar verluidt krijgt na dit album de reeks een facelift.

Kana

Death Note 1: *Verveling*, tek: Takeshi Obata & scen: Tsugumi Ohba, sc 5,95, met stofomslag, zwart-wit, manga.

Death Note 2: *Confluentie*, tek: Takeshi Obata & scen: Tsugumi Ohba, sc 5,95, met stofomslag, zwart-wit, manga.

Death Note 3: *Wedren*, tek: Takeshi Obata & scen: Tsugumi Ohba, sc 5,95, met stofomslag, zwart-wit, manga.
Wanneer Light Yagami een adresboekje in handen krijgt, op aarde gedropt door Ryuk, een duivels wezen, blijkt dat het boekje over dodelijke krachten beschikt. Wiens naam in dit boekje wordt vermeld is ten dode opgeschreven. Al snel wordt Light één der hoofdverdachten. Zeker als men weet dat zijn vader behoort tot het politiekorps. Wanneer hun huis wordt volgepropt met spionageapparatuur moet Light extra op zijn tellen passen.

Monster 3: *Kinderheim 511*, tek & scen: Naoki Urasawa, sc 7,50, met stofomslag, zwart-wit, genre: manga.

Monster 4: *Ayşe's vriendin*, tek & scen: Naoki Urasawa, sc 7,50, met stofomslag, zwart-wit, genre: manga.

Nina probeert Johann, haar broer, een genadeloze moordenaar te doden. Hiervoor infiltrert ze in een extreemrechtse organisatie die haar broer wil uitroepen tot een nieuwe Führer. Ook dokter Tenma doet verder onderzoek naar Johann (Monster) om hem uit te schakelen.

Nana 1, tek & scen: Ai Yazawa, sc met stofomslag 5,95, zwart-wit, genre: manga.

Nana 2, tek & scen: Ai Yazawa, sc met stofomslag 5,95, zwart-wit, genre: manga.

Twee Nana's, niet bewust van het bestaan van elkaar, worden door een absurde spel van het lot vriendinnen. Maar dan wel een vriendschap met diverse ups en downs.

Naruto 6: *Sakura's vastberadenheid*, tek & scen: Masashi Kishimoto, sc 5,95, met stofomslag, zwart-wit, genre: manga.

Shaman King 9: *De reis van een sjamaan*, tek & scen: Hiroyuki Takei, sc 5,95, met stofomslag, zwart-wit, genre: manga.

Yu-Gi-Oh 9, tek & scen: Kazuki Takahashi, sc 5,95, met stofomslag, zwart-wit, genre: manga.

Harmonie

Burka Babes, tek & scen: Peter De Wit, hc 9,90, zwart-wit, genre: humor. Burka Babes, dames die de hedendaagse wereld stevast weten te verrassen.

Khani

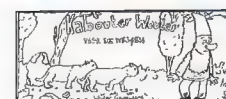
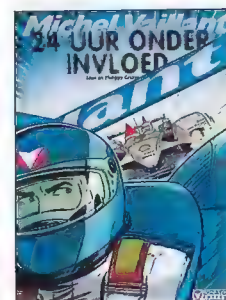
Robbedoes & Kwabbernoot: *Het moeras van de tijd*, tek & scen: Frank Le Gall, hc luxe-editie 99,00, zwart-wit, genre: avontuur. Oplage 125 gesigeneerde exemplaren.

Kippenvel

Kabouter Wouter: *Voor de welpen*, tek & scen: Wouter Goudswaard, sc 1,00, zwart-wit, genre: humor. Op 5 juli 2006 debuteerde Wouter Goudswaard (1991) in Stripmagazine met Kabouter Wouter. Nu in deze eerste uitgave een kabouter die in Vlaanderen en Nederland zal uitgroeien tot een begrip. Een mogelijke concurrent voor Peer de Plintkabouter?

Sex, strips & Rock 'n Roll, extra uitgave van Stripmagazine, juli 2007, Kurt Morissens en medewerkers, sc 1,00, zwart-wit, genre: informatief.

Stripmagazine 6, augustus 2007, Kurt Morissens en medewerkers, sc 3,00, zwart-wit, genre: informatief. Bevat een bundeling van interviews die verschenen op de site stripmagazine.be

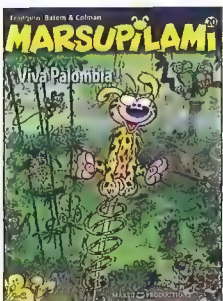

Gelezen Een wereld zonder criminaliteit

Wanneer Ryik, een soortement hellewezen, zich vervelt, laat hij zijn Death Note (notitieboekje) op aarde vallen, waar het opgepikt wordt door Light Yagami. Een briljant student en zoon van een politieman, die al snel de eigenschappen van het boekje ontdekt. Wanneer hij de instructies van het boekje volgt, blijkt dat hij een dodelijk wapen in handen heeft. Wiens naam in dit boek genoteerd wordt, sterft aan een hartaanval. Light Yagami wil via dit boekje de wereld zuiveren van criminaliteit. Wanneer een aantal kerngezonde misdadigers het loodje legt, trekt dit uiteraard de aandacht van de Japanse politie, maar ook van het FBI. Maar Yagami, die zich verstoppt achter de schuilnaam Kira, is een gladder vogel. De politiediensten trappelen ter plaatse. Tot L ingeschakeld wordt, een genie op politieel gebied. Door uitgebreid onderzoek, door middel van schaduwen, het plaatsen van camera's en verborgen microfoons verdenkt L Light Yagami. In L's ogen is Yagami te perfect, hij toont geen emoties, weet zich overal uit te

praten. Het ideaalbeeld van de perfecte moordenaar. Vanaf dan breekt de strijd los tussen de twee genieën. En net als L met zekerheid denkt te kunnen bewijzen dat Light de schuldige is, gaat er iets fout. Er duikt een tweede Kira op. Blijkbaar is Light niet de enige die een Death Note bezit. De zoektocht naar de tweede Death Note vangt aan. L en Light Yagami slaan de handen in elkaar. Death Note is niet zomaar een manga, maar eentje met een zorgvuldige opbouw. Het gaat hem hier om twee super intelligente personen die mekaar grenzen aftasten. Ze lijken vrienden, maar laten nooit het achterste van hun tong zien. En net als de lezer denkt: nu slaat L toe, duikt er een derde medespeler op, die het verhaal een andere spannende richting uitstuurt. Gooi alle vooroordelen over manga overboord en schaf je deze ijzersterke serie aan. Puur leesplezier. WILLEM

Death Note 3: Wedren
Takeshi Obata & Tsugumi Ohba
Kana sc 5,95

Land Productions

De Stamgasten: *Tot gisteren*, tek & scen: Toon van Driel, sc 7,50, kleur, genre: humor.

Le Lombard

Bob Morane 43: *De oorlog in de Pacific is afgelast deel 2*, tek: Coria & scen: Vernes, sc 5,25, kleur, genre: avontuur.

Derde Stroming Lombard: Alfa 10: *Leugens*, tek: Jigounov & scen: Mythic, sc 5,25, kleur, genre: dossier. Is een mengeling van strip en info waarin achtergrondinformatie gebracht wordt over de afkomst van Alfa.

Derde Stroming Lombard: I.R.\$ 9: *Romeinse betrekkingen*, tek: Vrancken & scen: Desberg, sc 5,25, kleur, genre: thriller. Larry B. Max is niet zomaar een belastingsambtenaar, maar een die steeds opduikt wanneer misdadigers, koningshuizen of kerkelijke instanties het op belastingtechnisch gebied te bont maken.

Derde Stroming Lombard: Precinct 77 nr 1: *Lili*, tek: Denys & scen: Dugand, sc 5,25, kleur, genre: detective.

Derde Stroming Lombard: Spervuur 3: *India Allen*, tek: Valles & scen: Desberg, sc 5,25, kleur, genre: avontuur. India Allen is een terroriste die al meer dan 100.000 slachtoffers op haar palmares heeft staan. Overal ter wereld staan de geheime diensten klaar om haar acties af te remmen. Maar wie kan haar stoppen?

Polyptiek: De Lincoln Branch 1: *Een geheim uit het graf*, tek: Piotr Kowalski & scen: Emmanuel Herzet, hc 13,00, kleur, genre: thriller. Eerste deel van een vierluik.

Polyptiek: De oneven orde 4: *Parijs 1791*, tek: Paul Teng & scen: Cristina Cuadra & Rudi Miel, sc 7,50, kleur, genre: avontuur. Patrick Prada onderzoekt de raadselachtige dood van zijn vrouw. Tijdens zijn zoektocht stuit hij op het originele manuscript van de Visio veritatis, een boek dat voor zijn bezitters noodlottige gevolgen kan hebben. Maar ook het heden en verleden worden door dit boek met elkaar verbonden.

Polyptiek: Halloween Blues 4: *Verdwijnpunten*, tek: Kas & scen: Mythic, sc 7,50, kleur, genre: occulte thriller. Telkens inspecteur Forester Hill een zaak wordt aangeboden, kijkt zijn vermoorde vrouw Dana Anderson op zijn vingers. Zij verdenkt haar man van haar dood, en vindt dat hij veel te vriendelijk is voor de vrouwelijke slachtoffers. Zij bestookt hem hierdoor voortdurend met verwijten.

Portaal: Ellis 1: *Lady Crown*, tek: Griffo & scen: Sebastien Latour, sc 7,50, kleur, genre: sciencefiction.

Rik Ringers 73: *Moord in het theater*, tek: Tibet & decors: F. Brichau & scen: A.P. Duchateau, sc 5,25, kleur, genre: detective. Rik Ringers speelt zichzelf op het toneel. Een waar succes. Tot een oude vijand, de Beul, het stuk wil herschrijven. Hij stuurt Angel, een psychopaat, op Rik Ringers af.

Marsu Productions

Marsupilami 20: *Viva Palombia*, tek: Batem

naar Franquin & scen: Colman, sc 5,25, kleur, genre: humor.

Memphis Belle/Standaard Uitgeverij

Avatar de laatste luchtmeester 3, gecreëerd door Michael Dante DiMartino & Bryan Konietzko, sc 6,99, kleur, genre: cinemanga.

Avatar de laatste luchtmeester 4, gecreëerd door Michael Dante DiMartino & Bryan Konietzko, sc 6,99, kleur, genre: cinemanga. Gebaseerd op de tv-serie Avatar.

Mezzanine

De belevenissen van Jommeke 5: *De muzikale Bella*, tek & scen: Jef Nijs, sc 4,20, kleur, genre: humor/avontuur. Herdruk.

De belevenissen van Jommeke 6: *Het Hemelhuis*, tek & scen: Jef Nijs, sc 4,20, kleur, genre: humor/avontuur. Herdruk.

De belevenissen van Jommeke 19: *Wie zoekt die vindt*, tek & scen: Jef Nijs, sc 4,20, kleur, genre: humor/avontuur. Herdruk.

De belevenissen van Jommeke 35: *Gekke grappen*, tek & scen: Jef Nijs, sc 4,20, kleur, genre: humor/avontuur. Herdruk.

De belevenissen van Jommeke 238: *Kamperen is plezier*, tek & scen: Jef Nijs, sc 4,20, kleur, genre: humor/avontuur.

K3 nr 15: *Het dierenparadijs*, tek: Patriek Roelens met medewerking van Daniel Van de Voorde & scen: Jan Ruysbergh, sc 4,20, kleur, genre: zangfavorieten.

The Simpsons 35: *De Clash & Homers Run & Geheime oorsprong van Sideshow Mell*, diverse tekenaars & scenaristen, sc 4,20, kleur, genre: tv-favorieten.

Oog & Blik

Favole 2: *Bevrijd me*, tek & scen: Victoria Frances, hc met stofomslag 16,00, kleur & zwart-wit, genre: gothic. Is niet echt strip, maar tekeningen aangevuld met tekst.

Het ware verhaal van de onbekende soldaat & Het gedrocht en de guillotine, tek & scen: Tardi, sc 14,95, zwart-wit, genre: verhalen. Herdruk.

Nan'Yo: Avontuur in de Pacific, tek & scen: Mark Hendriks, sc 19,95, zwart-wit, genre: graphic novel.

Paul op het platteland, tek & scen: Michel Rabagliati, sc 9,95, zwart-wit & gedeeltelijk steunkleur, genre: graphic novel.

Pear Productions

De avonturen van Kim & Eddy: Het goud van Kampen, tek: Arie van Vliet & scen: Paul Reichenbach, sc 5,95, hc 10,95, kleur, genre: stadsavontuur. Kim en Eddy raken bij toeval betrokken bij een speurtocht waarbij veel op het spel staat. Het geheel speelt zich af in de stad Kampen.

Persgroep Publishing i.s.m Studio 100

Dag allemaal presenteert: Studio 100 Stripboek zomer 2007, diverse tekenaars & scenaristen, sc 5,90, kleur, genre: verzamelalbum. Bevat verhalen van Samson & Geert,

Kabouter Plop, K3, Spring en Piet Piraat. Album verkrijgbaar bij aankoop van het weekblad Dag Allemaal nr 27 van 3 juli 2007. Weekblad + album verpakt in plastiek zak.

Plots

Stripmagazine Plots 2, driemaandelijks, juli 2007, diverse tekenaars & scenaristen, sc 5,00, kleur & zwart-wit, genre: strips & informatief. *Plots* is de opvolger van *Het Salon*, dat een onafhankelijk stripmagazine was met een naam die al door een ander bedrijf gepatenteerd bleek te zijn.

Prestige

Nitro, tek & scen: Stepan Kopriva & Jiri Grus, sc 5,99, kleur, genre: sciencefiction.

Rainbow Pockets

Zijn we er al?, tek & scen: Peter Van Straaten, sc 6,95, zwart-wit, genre: cartoons.

Rijperman

De Avonturen van Kapitein Rob 31: *De Ruimtereis van Jane Winter / De Roof van de Torah Juwelen*, tek & scen: Pieter Kuhn, sc 6,95, zwart-wit, genre: avontuur.

De Avonturen van Kapitein Rob 32: *Eiland zonder Naam / De Stranding van de Caprice*, tek & scen: Pieter Kuhn, sc 6,95, zwart-wit, genre: avontuur.

Saga uitgaven

Retro: Comanche: Een reconstructie 1: *Red Dust & Wanhoop en dood op de Prairie*, tek: Hermann & scen: Greg, hc 50,00, zwart-wit, genre: western. Met gratis ex-libris. Deze uitgave van Comanche in de reeks Retro verschijnt in een oplage van 250 exemplaren, genummerd en gesigneerd. Daarnaast verschijnen nog 26 exemplaren buiten handel, genummerd van A tot Z.

Sanoma

Disney filmstrip: Ratatouille (rat-a-toe-je), diverse tekenaars & scenaristen, sc 4,50, kleur, genre: filmstrip. Gebaseerd op de gelijknamige animatiefilm van Disney Pixar. **Donald Duck Vakantieboek**, diverse tekenaars & scenaristen, sc 5,95, kleur, genre: vakantieboek. 144 pagina's zonnige verhalen, strips, puzzels en spelletjes.

Sherpa

Stripjaar 2007, samenstelling Geert De Weyer, sc 19,95, zwart-wit, genre: jaaroverzicht. Strippersprijs 2007, jaaroverzicht, interviews.

Silhouet

Brammetje Bram: Piraterij & Co, tek & scen: E. Ryssack, hc 19,95, zwart-wit, genre: humor. Deze albumuitgave werd vervaardigd op een oplage van 300 exemplaren, genummerd en gesigneerd van 1 tot 300, en 30 exemplaren genummerd van BH1 tot BH 30 voorzien van een originele

plaat. Bevat als extra enkele voorbereidende schetsen voor Brammetje Bram.

Opa: 't Is weer heibel in huize Rust Roest, tek & scen: E. Ryssack, hc 19,95, zwart-wit, genre: humor. Deze uitgave werd vervaardigd op een oplage van 300 exemplaren, genummerd en gesigneerd van 1 tot 300, en 36 exemplaren genummerd van BH1 tot BH 36 voorzien van een originele plaat. Bevat als extra enkele voorbereidende schetsen voor Opa. Beide albums zijn gesigneerd door Ryssack. Vraag niet hoe dit mogelijk is meer dan een jaar na zijn overlijden.

Silvester

Alim de leerlooier 1: Het geheim van de zee, tek: Virginie Lupano & scen: Wilfrid Lupano, hc 14,95, kleur, genre: fantasy.

Canari 2: De laatste golf, tek: Carlos Meglia & Didier Crisse, hc 14,95, kleur, genre: fantasy. In het verleden gaat Canari via allerlei tijdsprongen op zoek naar haar verdwenen broertje. Tijdens één van deze transformaties ontmoet ze Wayne, een surfer uit de toekomst, die ongewild deel gaat uitmaken van de zoektocht.

Cosa Nostra het ware verhaal 1: Eerste tijdvak: Primum Vivere (1909-1919): Mano Nera, tek: Erwan Le Saëc & scen: David Chauvel, hc 14,95, kleur, genre: georganiseerde misdaad.

Cosa Nostra het ware verhaal 2: Eerste tijdvak: Primum Vivere (1909-1919): De dood van Herman Rosenthal, tek: Erwan Le Saëc & scen: David Chauvel, hc 14,95, kleur, genre: georganiseerde misdaad.

Cosa Nostra het ware verhaal 3: Eerste tijdvak: Primum Vivere (1909-1919):

Hampton Farms, tek: Erwan Le Saëc & scen: David Chauvel, hc 14,95, kleur, genre: georganiseerde misdaad. Of hoe de georganiseerde misdaad ontstond in New York, met namen als De Maffia, Cosa Nostra, Camorra, Familie of Syndicaat. Met bendes onder leiding van de jonge Capone, Costello en Luciano. Met slechts één doel, een beter leven opbouwen.

De Bamburgers : Koning Leo, tek: Simon Spruyt & scen: Fritz Van den Heuvel, hc 14,95, kleur, genre: humor avontuur.

De Eenhoorn 1: De laatste tempel van Aesculapis, tek: Anthony Jean & scen: Mathieu Gabella, hc 14,95, kleur, genre: occult avontuur. In de 16de eeuw vindt een aantal anatomisten op raadselachtige wijze de dood. Ambroise Paré vermoedt een duivels opzet. Tijdens zijn onderzoeken stuit hij op allerlei complotten. Niemand wil zijn verhalen geloven, vreemd genoeg doet de kerk er alles aan om zijn getuigenis in de doofpot te stoppen.

De verborgen geschiedenis 8: Cyclus 2: boek 1: De zeven pilaren van de kennis, tek: Igor Kordey & scen: Jean-Pierre Pécau, hc 14,95, kleur, genre: historische fantasy. Mooi getekende verhalen zonder al te veel inhoud.

Ishanti tempeldanseres 1: De tranen van Isis, tek: Crisse & Fred Besson & scen: Crisse, hc 14,95, kleur, genre: historische fantasy.

Kaasheld en Poephoofd hebben dezelfde vader, tek & scen: Lamelos, sc 7,50, kleur, genre: humor. Absurde avonturen van een duo dat je niet op je boterham en zeker niet aan je schoenen wil.

Merlijn: Ham & Tartijn, tek: José-Luis Munuera & scen: Joann Sfar, sc 7,50, kleur, genre: fantasy/humor. Hoe was de eerste ontmoeting tussen Ham, Tartijn en Merlijn? Geen idee? Sla er dan dit album er maar eens op na.

Nozzman 1, tek & scen: Nozzman, sc 8,95, kleur, genre: cartoons.

Peer de plintkabouter 3: Een tevreden roker, tek: Marq van Broekhoven & scen: Marq van Broekhoven in samenwerking met Anton Damen & Myrna van der Oord, sc 7,50, kleur, genre: humor. Dit album bevat stroken die van augustus 2002 t/m maart 2003 in Metro en van juni 2003 t/m maart 2005 in MYX Strippmagazine zijn gepubliceerd.

Zeven 1: Zeven psychopaten, tek: Sean Philips & scen: Fabien Vehlmann, hc 14,95, kleur, genre: historisch avontuur. Eerste van een reeks van zeven albums, waarin telkens zeven andere illustere figuren op weg gestuurd worden om Adolf Hitler een kopje kleiner te maken. Dat dit niet gelukt is, heeft de ware geschiedenis overduidelijk bewezen.

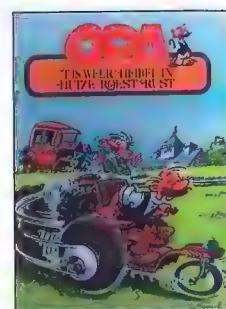
Sombrero

Manara Collectie 9: De valstrik, tek & scen: Milo Manara, sc 7,95, zwart-wit, genre: erotiek.

Zwarte reeks 148: Mark en Minnie, tek & scen: Guillermo, sc 7,95, zwart-wit, genre: erotiek.

Standaard Uitgeverij

Aspe 1: Het liefdesnest, tek & scen: Luc de Maeyer, sc 5,95, kleur, genre: detective.

Gelezen Twee tegenpolen

Glénat en Kana mogen beschouwd worden als de belangrijkste uitgeverij die op dit ogenblik de markt overspoelen met manga's. Er zijn nog wel enkele andere spelers op de markt, maar deze zijn tot op heden zo goed als te verwaarlozen omwille van hun beperkt aanbod. Al moeten we eerlijk zijn: Glénat kondigt veel aan, maar als puntje bij paaltje komt, worden diverse reeksen verschoven naar latere data. Alle uitgeverij kunnen best uitgever Kana als voorbeeld nemen. Met de regelmaat van een klok brengen ze nieuwe, aanvullende deeltjes in lopende reeksen. De uitgever deinst er niet voor terug om nieuwe reeksen aan zijn fonds toe te voegen. Eén der nieuwelingen is de serie Nana, een topper in thuisland Japan, tevens een bestseller in Duitsland, Frankrijk, Italië en Amerika. In beeld gebracht door mangaka Ai Yazawa, die de afgelopen jaar meer dan tien verschillende reeksen afwerkte. En wie beter dan een vrouw kan zich inleven in de strip Nana? De strip zal vooral jonge meisjes en volwassen vrouwen aanspreken. Wie Nana 1 doorleest zal verwonderd opkijken. Het hele eerste deel is - wat waarschijnlijk geen enkele Europees tekenaar zou aandurven - een proloog van zomaar eventjes 180 pagina's. Van pagina 1 tot en met pagina 102 maken we kennis met Nana Komatsu, een jonge ietwat onzekere vrouw die reeds vele foute vriendjes heeft versleten. Niet alleen haar liefdesleven, maar haar gehele leven is een complete puinhoop. Vanaf pagina 103 tot en met het slot van deel 1, maken we kennis met Nana Osaki, de tegenpool van Nana Komatsu. Zij is cool en vol zelfvertrouwen. Haar

droom is om de grootste rockster te worden van Japan. In deel twee besluiten beide Nana's te vertrekken naar Tokio. Alsof de duivel ermee speelt, maken ze kennis met elkaar op de trein die hen naar Tokio zal voeren. Vanaf dit moment zijn hun beider levens voorgoed met elkaar verstrengeld. Blijf niet aan de zijlijn staan, maar maak kennis met beide Nana's en hun excentrieke vrienden.

WILLEM

Nana 1 & Nana 2

Ai Yazawa

Kana, sc 5,95 per deel

Bakelandt 28: *Zita en de sultan*, tek & scen: Hec Leemans, sc 4,50, kleur, genre: historisch avontuur. Herdruk met digitale herinkleuring.

Classix 5: *Reis om de wereld in 80 dagen*, tek: Tom Bouden & inktling: Daniel Van De Voorde & scen: Tom Bouden naar Jules Verne, sc 4,99, kleur, genre: verstripte klassieker.

Crime Scène: Cel Financiën 2: *Inside information*, tek: Mutti & scen: Malka, sc 4,95, kleur, genre: financiële thriller.

De avonturen van Urbanus 124: *Het Freddy-effect*, tek: Linthout met assistentie van Steven De Rie & scen: Linthout & Urbanus, sc 4,25, kleur, genre: humor/avontuur.

De Kapoentjes-trilogie, tek & scen: Marc Sleen, sc 11,95, kleur, genre: avontuur. Bundeling van drie avonturen die in 1950 en 1951 gepubliceerd werden in kleur in het weekblad 't Kapoentje. Bevat volgende albums: *De erfenis van Nero*, *De blauwe toekan* en *Het rattenkasteel*.

De Kriegels 3: *De geest van Krigelia*, tek: Steven Dhondt & scen: Ivan Adriaenssens naar Marc De Bel, sc 4,50, kleur, genre: occult avontuur.

De Rode Ridder 214: *De regensteen*, tek: Claus & scen: Martin Lodewijk, sc 4,25, kleur, genre: historisch avontuur.

En daarmee Basta! 5: *De mistmaniak*, tek: Swerts & Vanas & scen: Tom Bouden, sc 4,50, kleur, genre: familiestrip/tv-favorieten.

F.C. De Kampioene 48: *De jobhopper*, tek & scen: Hec Leemans, met medewerking van Tom Bouden, sc 4,99, kleur, genre: humor/avontuur.

F.C. De Kampioenen: *De Xavier en Carmen-special*, tek & scen: Hec Leemans met medewerking van Tom Bouden, sc 7,95, kleur, genre: humor/avontuur. Bevat

drie verhalen: 1: Sergeant Carmen, 2: Bij sjoeke en sjoeke, 3: Xavier in de puree. Aangevuld met spelletjes.

Kiekeboe 114: *Bij verdiensten*, tek & scen: Merho, met medewerking van Steve van Bael & Peter Koeken, sc 4,99, kleur, genre: familiestrip. Kiekeboe verkeert in een midlife-crisis en schaft zich een moto aan. Meteen verover hij hierdoor het hart van de nieuwe secretaresse van directeur Van de Kasseien. Tussen de stripcoulissen door is een gewiekst boevenduo aan de slag met bijen. Niets vermoedende voorbijgangers worden bestookt door een bijenzwerm die hun slachtoffers bedwelmen. Waarna de dieven hun slachtoffers beroven.

Mieleke Melleke Mol 3: tek: Stallaert & scen: Urbanus, met medewerking van Jos Vanspauwen, sc 3,99, kleur, genre: humor.

Orphanimo 11: *Het zwarte album*, tek: Luc Vincent, decor & Ivan Adriaenssens, lay-out & Michaël Vincent, figuren & scen: Luc Vincent & Ivan Adriaenssens, sc 4,50, kleur, genre: avontuur. Alice en de wezen trekken naar het Zupa-boorplatform, waar de bazen van Z-Oil bij elkaar zitten. Alice wil na dertig jaar eindelijk wel eens weten wat er gebeurde met haar toenmalige vriend Jimjim.

Plankgas en Plastronneke 4, tek: Stallaert & scen: Urbanus, met medewerking van Jeroen Bullaert, sc 4,10, kleur, genre: humor. Welkom in de absurde wereld van dit duo, omringd door nevenfiguren met de meest vreemd klinkende namen zoals: Tricky Dick, Rachid, Spitje Splut, Steve Stoemp en Betty Flirt, om er maar enkele te noemen.

Suske en Wiske: *Paul Geerts-trilogie*, tek & scen: Paul Geerts & Studio Vandersteen, hc groot formaat met linnen rug 49,95, ongekleurd, pagina's per twee blauw of bruin gekleurd, genre: humor avontuur. Dit luxealbum werd gerealiseerd in een oplage van

750 exemplaren, genummerd van 1 tot 750 en 35 auteurs- en uitgeversexemplaren genummerd van I tot XXXV. Met als extra platen die door Paul Geerts werden getekend naar aanleiding van de portfolio *De keuze van Paul Geerts* die in 2005 verscheen in een beperkte oplage van 250 exemplaren. Los bijgevoegd een ex-libris. Album bevat drie verhalen: 1: De gekke gokker, 2: De parel in de lotusbloem, 3: De krasse kroko.

Suske en Wiske 296: *De curieuze neuzen*, tek: Luc Morjaeu & scen: Peter Van Gucht, sc 4,50, kleur, genre: humor/avontuur. Met dit album verdwijnt de bekende rode rand om het album, om plaats te maken voor een volledig uitgewerkte voorplaat. Album verpakt in kartonnen map als oude cover layout, met als titel: De magnifieke metamorfose.

Suske en Wiske 296: *De curieuze neuzen*, tek: Luc Morjaeu & scen: Peter Van Gucht, hc luxe 39,95, kleur, genre: humor/avontuur. Met genummerde en gesigeneerde zeefdruk en 4 pagina's schetsen. Album verpakt in krimpfolie en met wikkel.

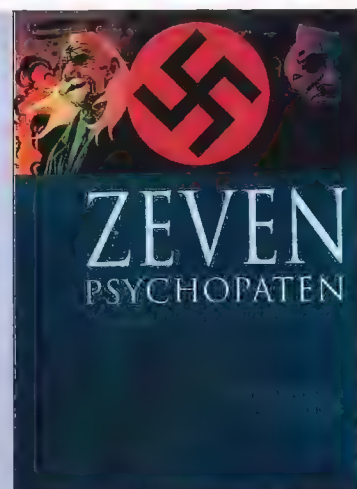
Suske en Wiske X-Large, diverse tekenaars & scenaristen, sc 5,95, kleur, genre: verzamelalbum. Gevuld met Suske en Wiske-verhalen, grappes van Klein Suske en Wiske en een hoop spelletjes.

W817 nr 14: *De robot van Cosinus*, tek: Swerts & Vanas & scen: Tom Bouden, sc 4,50, kleur, genre: humor. Akke en Carlo gaan op bezoek bij professor Cosinus, een kei op elektronicagebied. Hij komt in ons land zijn gloednieuwe robot voorstellen. Uiteraard zijn er de gebruikelijke kapers op de kust. Maar waar Akke en Carlo vertoeven is de rest van de bende nooit ver weg.

Gelezen De films zijn beter

Uitgeverij Silvester lijkt wel de gedoodverfde opvolger van Talent. Zonder ophouden lanceert deze uitgever nieuwe reeksen. Zeer prijzenswaardig, zeker omdat de boeken erg mooi vormgegeven zijn. Of nu alle, of toch bijna alle reeksen, die de uitgever op de markt brengt, een hard jasje verdienen is maar de vraag. Waarom de lezer niet de keuze bieden tussen hardcover of softcover? De nieuwe serie *Zeven* is één van die series die niet echt een hardcover verdient. Het eerste album in de serie, *Zeven psychopaten* is best een leesbaar verhaal, maar nooit bovenmaats. Lezers hebben waarschijnlijk al snel een déjà vu gevoel, waarbij men denkt aan films als *The dirty dozen* of *The magnificent seven*. Films waarin een zootje ongeregeld opdracht krijgt om één of ander bolwerk of Nazikopstuk met de grond gelijk te maken. Met als eindresultaat dat slechts een enkeling het overleeft. Zo gaat het ook in dit album. Wanneer kolonel Thompson op 31 oktober 1941 na ziekte (depressie) terugkeert op het hoofdkwartier van S.O.E. (Special Operations Executive) vindt hij op zijn bureau een brief met een gewaagd voorstel, dat het verloop van WOII zou kunnen beïnvloeden. Waarom niet proberen Hitler te vermoorden? Zijn voorstel wordt uiteraard weggelachen door zijn oversten. Maar als Winston Churchill zelf het voorstel goedkeurt, gaat de bal aan het rollen. De zeven rekruten - bij allen zit een steekje los - vormen al snel een niet echt betrouwbaar corps. Vanaf dan kan eenieder wel dromen wat er gaat volgen: bloederige slachtpartijen en eigenbelang eerst. Eén lid van het commando zet zelfs geen voet op grond maar wordt weggedreven door de wind onder zijn parachute, jaren en maanden lang. Begrijp wie kan. Als lezer voel je je nooit echt verbonden met de personages. Waarom flippen ze door, waarom nemen ze deel aan deze opdracht, wat drijft hen...? Het wordt nergens uitgediept. Het opzet: zeven kronieken, zeven werelden, zeven onmogelijke missies, zeven mannen/vrouwen, zeven scenaristen en zeven tekenaars oogt mooi, maar blijkt na lezing edelpulp. En we missen trouwens de zeven schoonmoeders. WILLEM

Zeven 1: Zeven psychopaten
Fabien Vehlmann & Sean Philips
Uitgeverij Silvester, hc 14,95

Standaard Uitgeverij i.s.m Stripfestival Middelkerke

Suske en Wiske: *Angst op de Amsterdam*, tek & scen: Paul Geerts, *De gezanten van Mars*, tek & scen: Willy Vandersteen, hc luxe groot formaat 69,95, zwart-wit, genre: humor/avontuur. Met exclusieve cover, getekend door Paul Geerts. Deze luxe-editie van de Angst op de Amsterdam en De gezanten van Mars werd gerealiseerd naar aanleiding van het Stripfestival Middelkerke 2007 in een beperkte oplage van 500 exemplaren, genummerd van 1 t/m 500. De 20 auteurs- en uitgeversexemplaren werden genummerd van A t/m T. Los meegeleverd een genummerde en gesig-neerde zeefdruk. Oplage 500 exemplaren.

Standaard Uitgeverij i.s.m VVV Toerisme Kalmthout

Suske en Wiske: *Een bij voor jou en mij*, tek & scen: Studio Vandersteen, hc 46,00, kleur, genre: strip & informatief. Is geen strip in de zin van het woord, maar strip afgewisseld met tekst. Deze luxe-editie van Een bij voor jou en mij verscheen naar aan-leiding van de 10e Stripdag op 17 juni 2007 en de 10e verjaardag van de nieuwe loca-tie van het Bijenteeltmuseum in Kalmthout. Deze editie verscheen in een oplage van 500 genummerde exemplaren en 20 auteursexemplaren van A t/m T.

Suske en Wiske: *Een bij voor jou en mij*, tek & scen: Studio Vandersteen, sc 8,50, kleur, genre: strip & informatief. Oplage 2500 exemplaren.

Met als extra in beide oplages 8 pagina's info over het Bijenteeltmuseum.

Stichting Rotown Magic

Zone 5300, 14e jaargang, nummer 2, zomer 2007, sc 5,75, kleur & zwart-wit, genre: smallpress.

Stichting Zet.El

Zozolala 154, juni/juli 2007, sc gratis, zwart-wit, genre: informatief. Bevat info over Ravian, Guido van Driel, Civil War, Het laatste jungleboek, aangevuld met recen-sies en info.

Zozolala 155, augustus/september 2007, sc gratis, zwart-wit, genre: informatief. Bevat info over Willy Linthout, Shaun Tan, comics, aangevuld met recensies en info.

Speelgoedmuseum Mechelen

Senne & Sanne: *Het speelgoedmysterie*, tek & scen: Marc Verhaegen, inkt Jos Vanspauwen, sc gratis, genre: avontuur. Met als extra 14 pagina's over het Speelgoedmuseum en medewerkende sponsors.

Studio 100

Mega Mindy 1: *De bananenbende*, tek: Charel Cambré & inkten Roberto Bazal & scen: Gert Verhulst & Hans Bourlon, sc 4,95, kleur, genre: humor/avontuur/tv-favo-rieten.

Spring 6: *De schat van Kapitein Houtepoot*, tek: Charel Cambré & inkten: Roberto Bazal & scen: Gert Verhulst & Hans Bourlon, sc 4,95, kleur, genre: humor/avontuur/tv-favorieten.

Uitgeverij L

Agent 327: Dossier 4: *Dossier leeuwen-kuil*, tek & scen: Martin Lodewijk, sc 6,95, hc 14,95, kleur, genre: humor/avontuur. Herdruk, herziene uitgave. Met gewijzigde cover.

Boeddha 4: *Het woud van Oerevela*, tek & scen: Osamu Tezuka, hc 16,95, zwart-wit, genre: manga.

Ythaq 2: *Dubbelgangers*, tek: Adrien Floch & scen: Christophe Arleston, sc 7,90, kleur, genre: fantasy. Verscheen eerder in hc.

Piet & Riet van de buis: *Breedbeeldba-gger*, tek & scen: Hein De Kort, sc 12,50, kleur, genre: humor.

Uitgeverij Saturnus

Edelpulp Reeks 2: *Gorgon de verzengen-de*, tek & scen: Hendrik J.Vos, sc 7,50, kleur, genre: sciencefiction. Bevat naast het titelverhaal nog drie kortverhalen: 1: Yech & Twanno, 2: L'Histoire se répète, 3: Castor de ruimtepionier.

Uitgave in eigen beheer

Kari Lente: *Het verboden land*, tek & scen: Bob Mau, gewone hc17,50, met ori-ginele plaat en album met linnen rug 250,00, zwart-wit, genre: humor/avontuur. Dit album werd vervaardigd in een oplage van 500 ongenummerde exemplaren.6 exemplaren met originele plaat, genum-merd 1-46. 10 auteurs- en medewerke-rexemplaren, genummerd van A-I

Kari Lente: *Het geheim van de eeuwige jeugd*, tek & scen: Bob Mau, gewone hc17,50, met originele plaat en album met linnen rug 250,00 zwart-wit, genre: humor/avontuur Dit album werd vervaar-digd in een oplage van 500 ongenummer-de exemplaren.6 exemplaren met originele plaat, genummerd 1-46. 10 auteurs- en medewerkerexemplaren, genummerd van A-I

Kari Lente: *Villa Delphinus*, tek & scen: Bob Mau, gewone hc17,50, met originele plaat en album met linnen rug 250,00 zwart-wit, genre: humor/avontuur. Dit album werd vervaardigd in een oplage van 500 ongenummerde exemplaren.6 exem-plaren met originele plaat, genummerd 1-46. 10 auteurs- en medewerkerexempla-ren, genummerd van A-I

Kari Lente: *Fort Apache*, tek & scen: Bob Mau, gewone hc17,50, met originele plaat en album met linnen rug 250,00 zwart-wit, genre: humor/avontuur. Dit album werd vervaardigd in een oplage van 500 onge-nummerde exemplaren.6 exemplaren met originele plaat, genummerd 1-46. 10 auteurs- en medewerkerexemplaren, genummerd van A-I

Uitgeverij Stripstift

Appie Happie: *Terug van weggeweest*, tek & scen: Dik Bruynesteyn, sc 7,50, kleur, genre: sport. Naast de reguliere editie is er ook een versie met luxe genummerde en gesigeneerde prent ver-schenen in een oplage van 300 exempla-ren (prijs: 24,95 euro) en 25 exemplaren geproduceerd voor auteur en medewer-kende genummerd van I – XXV.

Nederlandse Stripparels: Appie Happie A18 & A19: *Honger naar de bal*, tek & scen: Dik Bruynesteyn, sc 9,95, zwart-wit, genre: sport. Appie Happie in *Honger naar de bal* omvat 46 afleveringen en werd van 11 t/m 17 augustus en van 11 t/m 26 oktober 1972 gepubliceerd in Het Parool. Appie Happie in *Kom van dat dak af* omvat 17 afleveringen en werd van 18 augustus t/m 6 september 1972 gepubli-ceerd in Het Parool. Beide verhalen zijn afkomstig uit de eerste serie Appie Happie-strips.

Stripschrift nr 385, jaargang 39, nummer 4, augustus 2007, sc 6,70, gedeeltelijk kleur, gedeeltelijk zwart-wit, genre: infor-matief. Bevat info over: Stars & Strips, Pieter Hogenbirk, Dik Bruynesteyn, Studio Vandersteen, Jack Staller, aange-vuld met recensies en info.

Van Halewyck

Stam & Pilou 17: *De tovenaars van het park*, tek & scen: Studio Max, sc 4,00, kleur, genre: humor/avontuur. Winkelversie. Verscheen eerder als spe-ciale uitgave t.g.v Stripfestival Ganshoren.

Vzw Strip Turnhout

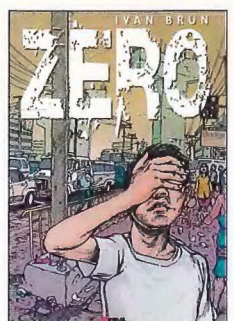
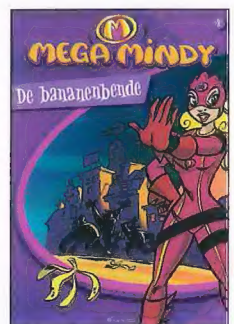
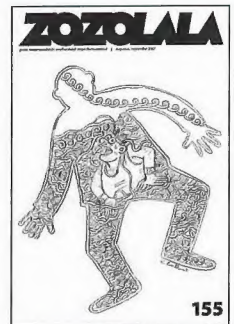
Stripgids nr 5: tweede reeks, juni 2007, sc gratis, kleur & zwart-wit, genre: strips & informatief. Bevat info over Ever Meulen & Joost Swarte, over Hergé, De keuze van Kim, Stripgids sprak met Tibet, Het verge-ten verhaal van Studio Vandersteen, uit-geverij Arcadia, Nicolas De Crecy, aange-vuld met info en recensies.

Xtra

Geharrebear compleet, tek & scen: Eric Schreurs, sc 17,50, zwart-wit, genre: kroeghumor. Bundeling van de albums Geharrebear (1982), An Barrels (1983) en Barbies (1985) die verschenen bij de toenmalige uitgeverij Espee.

Retep 3, tek & scen: Eric Schreurs, sc 12,50, zwart-wit, genre: hondenhumor. Retep stond in de jaren 80 in dagblad De Waarheid. De reeks verscheen in 1984 in twee delen bij uitgeverij Espee. Dit derde deel, met stroken uit (toen nog) De Revue verscheen nog niet eerder in boekvorm.

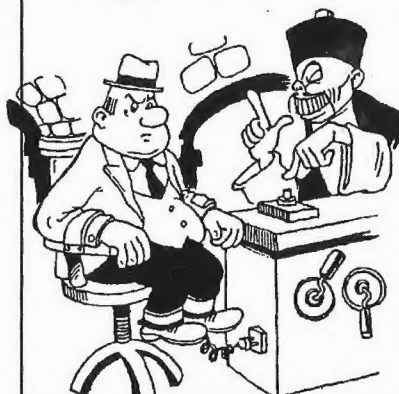
Zero, tek & scen: Ivan Brun, sc 9,90, zwart-wit, genre: underground. Album brengt een aantal kortverhalen over jon-geren wiens toekomst net zo leeg is als hun gevoelsleven. Een strip met een rauw kantje.

Stripwinkel

HET „B”GEVAAR

**ERIK
DENEYER**
Greepstraat 15
1000 Brussel

Open
maandag tot zaterdag
van 10u30 tot 19u.
tel/fax: 02/513.14.86

9707

10 jaar vzw Arcadia

5 nieuwe albums van o.a.
Aidans, Benn, Follet & Malik

VRAAG ONS INFOKRANTJE EN TEKEN NU REEDS IN

ARCA DIA
v z w

ROZENLAAN 12
B 3128 TREMELO-BAAL
INFO • TEL 0473 85 96 55

INFO@ARCADIASTRIPS.BE • WWW.ARCADIASTRIPS.BE

Gobelijn

GOBELIJN STRIPS

- * biedt het volledige gamma Nederlandstalige strips, een uitgebreide Frans- en Engelstalige afdeling, tal van tweedehandsstrips, kroopies, gadgets, T-shirts, posters, zeefdrukken en nog veel meer...
- * organiseert signeersessies, stripvoorstellingen & workshops voor alle leeftijden.

Bestel nu uw strips online
www.gobelix.com

mechelsestraat 35 - 3000 Leuven - 016/23 55 86 - www.gobelijn.be

AIRPORT STRIP

(LUCHTHAVEN OOSTENDE)

EENMALIGE VERKOOPSTENTOONSTELLING VAN ALLE WERKEN VAN

JAN BOSSCHAERT

MET SCHETSEN, COLLAGES, TEKENINGEN EN ORIGINELE
PAGINA'S EN KOMT SIGNEREN
STRIPSHOP MET OUDE EN NIEUWE STRIPS,
EIGEN LUXE UITGAVEN OP 75 EX,
VELE SIGNEDSESSIES

ALLE INFO OP: 0496/058211
ZEER RUIME PARKING
DRANK- EN EETGELEGENHEID

STRIPWINKEL

COMICS!

NIEUWE, TWEEDE-
HANDS EN ANTIQUA-
RISCHE STRIPS
OOK AANKOOP
VAN JOUW STRIPS.

F. VAN RYHOVEN-
LAAN 312 (HOEK ANJE-
LIERSTR.) 9000 GENT
TEL : 09 227 70 86

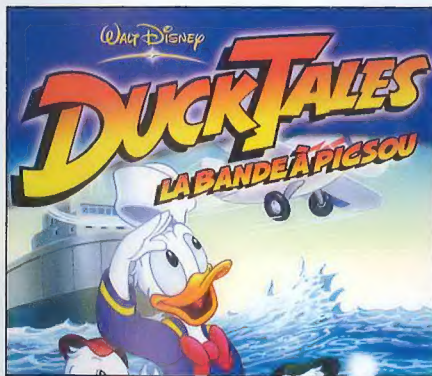

Onlangs verscheen het vierde en laatste deel uit de serie **Lilo & Stitch** op Disney dvd **Leroy & Stitch**. Nu alle 625 genetische experimenten gevangen zijn, wonen Lilo, Stitch, Jumba en Plieklie allemaal ergens in de Melkweg waar ze zich thuis denken te voelen. Hun levens worden plotseling opgeschrikt wanneer de geniepige Dr. Hamsterviel uit de gevangenis ontsnapt en Jumba dwingt om een nieuw experiment te creëren: Leroy, de slechte tweelingbroer van Stitch. Daarna kloont Hamsterviel het gemene kleine wezentje ook nog eens om zo een kwaadaardiger leger te stichten. Aan Lilo & Stich de taak om Leroy tegen te houden. Als extra op deze dvd: een aflevering van de televisieserie zonder Nederlandse ondertiteling.

Robin Hood, Disney's 21e Classic, werd opnieuw uitgebracht op dvd. Dit keer is het oude 4x3 beeldformaat verknipt naar 16x9, 1.75:1 breedbeeld formaat; hierdoor mis je soms duidelijk beeld. Het beeld is opgepoetst en ziet er mooi uit. Het verhaal gaat over de vos Robin Hood en de beer Kleine Jan die zich prima vermaken in de bossen van Nottingham. Zij plegen dan wel eens samen wat overvalletjes, maar alleen op rijke stinkers. De buit geven ze weer door aan de armen, die het geld veel beter kunnen gebruiken. Een van die rijken waar Robin van steelt, is Prins Jan, de broer van koning Richard die de macht tijdelijk aan hem heeft overgedragen, en zijn sluwe hulpje Graaf Slis. Prins Jan neemt hierop wraak door iedereen heel veel belastinggeld te laten betalen; wie dat niet kan, wordt gevangen genomen. Nieuw op deze dvd

is de bijna vier en een halve minuut durende scène van het alternatieve einde van de film. Hierin ligt Robin gewond in een kerk als Prins Jan voorgoed met hem wil afrekenen. Gelukkig is daar net op tijd Koning Richard weer terug.

Lange tijd was het stil rond echt nieuwe Disney dvd's. Maar eind augustus kwam er gelukkig weer heel veel leuks en nieuws, uit. **Mickey's Grote Clubhuis Jacht** is een dvd voor de allerkleinsten. In deze op de computer getekende tekenfilm spelen alle bekende Disney vriendjes mee: Mickey, Minnie, Donald, Goofy, Clarabella, Pluto, professor van Drakestein en Katrien; en Boris Boef is weer de schurk. Mickey en zijn vriendjes organiseren een paasfeest. Maar de feestvreugde wordt ruw verstoord wanneer Mickey's Magische Clubhuis op raadselachtige wijze in stukken valt en verdwijnt, met Minnie, Donald, Goofy en Katrien erin! Zou Boris hier misschien achter zitten? Regelmatig roepen de tekenfilmfiguurtjes de hulp in van de kijkertjes. Dat eieren zoeken niet altijd een eitje is wordt ook duidelijk op deze leuke dvd!

Van 1989 tot 1991 liep de tekenfilmserie **Ducktales** op de Nederlandse televisie. In deze serie was het niet Donald Duck die de hoofdrol speelde maar Oom Dagobert. Halverwege de serie werden er ook een aantal nieuwe personages geïntroduceerd: de piloot Turbo McKwek, butler van Stoetenwolf en mevrouw Baktaart, de huishoudster. Geholpen door hen en de neefjes Kwik, Kwek en Kwak beleefde Oom Dagobert tal van avonturen, vaak met als doel om nog rijker te worden. In totaal staan er 13 verhaaltjes op de 2 dvd's, met ook de *originele Nederlandse* stemmen daarop. Helaas ontbreekt een chronologische volgorde op deze dvd's. Wat ook vreemd is: de afbeeldingen op de dvd hoesjes zijn van afleveringen die niet op de dvd's staan en bij volume 2

ontbreekt bij de laatste twee afleveringen de Nederlandse nasynchronisatie, deze is vervangen door een Engels gesproken en Nederlands ondertitelde versie. Op een mail waarom dit zo gedaan is heeft Disney (nog) niet gereageerd... Eerder bracht Disney naar buiten dat de stem van Oom Dagobert die was ingesproken door Sacco van der Made, vervangen was door de stem van Wim van Rooij. Dit omdat de "oude stem" niet meer zou aanspreken. Deze nieuwe nasynchro-nisatie staat (gelukkig) niet op de dvd's. Een zeer slordige release dus! Deze dvd uitgave is ook niet gelijk aan de uitgave van Engeland; daar zijn 3 dvd's verschenen met in totaal 20 afleveringen, die wel in de goede productievolgorde staan. Wil je alle Ducktales-verhalen hebben (in totaal zijn er 100 afleveringen gemaakt, sommige gebaseerd op verhalen van Carl Barks) en in de goede productie-volgorde, dan moet je uitwijken naar de volledige seizoen-boxen die in Amerika zijn uitgekomen.

Knabbel en Babbel zijn terug in **The Rescue Rangers**. Deze televisieserie was op de buis van 1991 tot en met 1993. In totaal zijn er 65 afleveringen gemaakt. Oorspronkelijk zouden Bernhard en Bianca, de muizen uit de Disney Classic De Reddertjes, de hoofdrol krijgen in deze televisieserie, samen met Baloe de beer uit Jungleboek. Knabbel en Babbel zouden dan af en toe een gastrol krijgen. Toen bleek dat deze combinatie niet werkte, koos men ervoor om alleen met de twee eekhoortjes door te gaan (Baloe kreeg later nog een eigen tv-serie: TaleSpin). Eind augustus verschenen 3 dvd's met in totaal 20 afleveringen, in de juiste productie-volgorde. Meer info over deze leuke serie vind je onder andere op: en.wikipedia.org/wiki/List_of_Chip_%27n_Dale_Rescue_Rangers_episodes en op en.wikipedia.org/wiki/Chip_%27n_Dale_Rescue_Rangers_DVD_releases (Met dank aan Frank Jonker.)

Vanaf september brengt de regionale omroep RTV Oost afleveringen van **De Fabeltjeskrant** op de buis die zijn vertaald in enkele Overijsselse streek-talen, waaronder het Twents, Sallands en Zwols. De zender hoopt hiermee regionale dialecten te promoten. Ook zijn weer 4 nieuwe delen van de populaire poppenserie op dvd verschenen, en binnenkort komt een familiemusical van De Fabeltjeskrant in de theaters.

Speciaalzaak strips

Plouvier A. - Mahy C.

PHILBO

Boek- en papierhandel

J.B. Nowélei 52 - 1800 Vilvoorde
Tel. 02/251 91 86 / Fax. 02/253 45 94

HRB 570.358 - BTW BE 578.679.630

ARTIS - HISTORIA en Soukry Ruilcentrum